

Załącznik Nr .....
do uchwały Nr .....
Rady Miejskiej w Sułkowicach
z dnia ..... roku

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
W GMINIE SUŁKOWICE
NA LATA 2021 - 2028**

Sułkowice 2020

PROJEKT

Autorzy opracowania kierują szczególne podziękowania w stronę wszystkich osób i instytucji, które aktywnie włączyły się do prac w trakcie opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Sułkowice na lata 2021-2028

Spis treści

Wstęp	5
1.1 Podstawy prawne dla konstruowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych	6
1.2 Odniesienie do dokumentów strategicznych określonych na szczeblu Unii Europejskiej	7
1.3 Odniesienie do dokumentów strategicznych określonych na szczeblu krajowym	8
1.3.1 Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020	8
1.3.2 Krajowe Plany Działań na rzecz Zatrudnienia	9
1.3.3 Krajowy Program Reform – Europa 2020	10
1.3.4 Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020 - Nowy wymiar aktywnej integracji	11
1.3.5 Program Solidarność pokoleń. Działania dla zwiększenia aktywności zawodowej osób w wieku 50+	11
1.4 Odniesienie do dokumentów strategicznych określonych na szczeblu województwa małopolskiego	12
1.5 Odniesienie do dokumentów strategicznych określonych na szczeblu powiatu myślenickiego	13
2. Charakterystyka gminy Sułkowice	13
2.1 Pomoc społeczna i rynek pracy	16
2.2 Ochrona Zdrowia	25
2.3 Edukacja	26
2.4 Kultura	27
2.5 Bezpieczeństwo	28
2.6 Organizacje Pozarządowe	29
3. Diagnoza sytuacji społeczno - ekonomicznej	30
3.1 Struktura ludności w gminie	30
3.2 Rynek pracy i bezrobocie	38
3.3 Profil społeczny osób korzystających z pomocy społecznej	44
3.3.1 Ubóstwo	46
3.3.2 Długotrwała lub ciężka choroba	47
3.3.3 Potrzeba ochrony macierzyństwa	48
3.3.4 Niepełnosprawność	49
3.3.5 Bezrobocie	50
3.3.6 Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	51
3.3.7 Alkoholizm	53
3.4 Wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej	55
3.4.1 Struktura systemu wspierania rodziny	56
3.4.2 Świadczenia przyznawane w ramach pieczy zastępczej	58

3.5 System pomocy społecznej gminy Sułkowice w ujęciu instytucjonalnym	59
3.6 Analiza wyników badań ankietowych na grupie mieszkańców gminy Sułkowice.....	60
4. Prognoza zmian najistotniejszych czynników społeczno-ekonomicznych na lata 2021-2028.....	74
4.1 Prognozowana zmiana liczby mieszkańców w wieku powyżej 65 roku życia	75
4.2 Prognozowana zmiana liczby rodzin dotkniętych ubóstwem	76
4.3 Prognozowana zmiana liczby rodzin dotkniętych długotrwałą lub ciężką chorobą.....	77
4.4 Prognoza zmian zachodzących w zakresie problemów związanych z potrzebą ochrony macierzyństwa.....	78
4.5 Prognoza zmian zachodzących w zakresie problemów związanych z niepełnosprawnością.....	80
4.6 Prognozowana zmiana liczby osób bezrobotnych w wieku powyżej 50 roku życia	81
4.7 Prognozowana zmiana liczby rodzin dotkniętych bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.....	82
4.8 Analiza SWOT	83
5. Cele, kierunki działań i wskaźniki ich realizacji.....	90
5.1 Misja i wizja	91
5.2 Cele strategiczne, operacyjne, działania i mierniki	91
5.3 Wartości referencyjne mierników.....	99
6. Sposób realizacji Strategii oraz jej ramy finansowe	105
7. Monitoring i ewaluacja strategii.....	110
Spis tabel	114
Spis schematów.....	116

Wstęp

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Sułkowiec na lata 2021-2028 została wykonana w odpowiedzi na zachodzące zmiany w obszarach społecznych i ekonomicznych gminy. Zarządzeniem nr 98/2020 Burmistrza Gminy Sułkowiec dnia 3 sierpnia 2020 roku został powołany Zespół ds. opracowania, wdrożenia, monitoringu i ewaluacji Strategii. W jego skład weszli:

1. Przewodnicząca Zespołu - Pani Józefa Bernecka
2. Członkowie Zespołu:
  - Pani Magdalena Mielecka
  - Pani Bożena Moskal
  - Pani Agnieszka Flaga
  - Pani Marta Światłoń
  - Pan Piotr Budzoń

W trakcie prac przeprowadzono pogłębioną diagnozę problemów identyfikowanych w gminie w oparciu o dane statystyczne. Dodatkowo diagnoza została poszerzona o wyniki badań ankietowych na grupie dorosłych mieszkańców gminy Sułkowiec. W ich trakcie poproszono respondentów o dokonanie oceny dotychczas podejmowanych działań w obszarach: edukacji, pomocy społecznej, ochrony zdrowia, rynku pracy, kultury, sportu i rekreacji, bezpieczeństwa publicznego, transportu zbiorowego oraz realizowanych inwestycji publicznych. Strategia zawiera również prognozę najistotniejszych czynników, które w najbliższych latach będą wyznaczały podstawowe działania ukierunkowane na rozwiązywanie problemów społecznych, dotyczących mieszkańców gminy. W efekcie prac nad Strategią opracowano, dostosowywany do aktualnych potrzeb, zestaw celów strategicznych, operacyjnych i niezbędnych działań oraz wskaźników monitorujących ich efektywność. Ponadto w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych zostały nakreślone ramy finansowe na lata 2021-2028, które będą stanowiły źródło finansowania przyjętych działań. Ramy finansowe prezentowane są w powiązaniu do wdrożonych programów długoterminowych, stanowiących płaszczyznę do realizacji działań nakreślonych w Strategii. W trakcie prac nad dokumentem zostały również opracowane wartości bazowe i referencyjne dla poszczególnych wskaźników, których zadaniem będzie ułatwienie bieżącego monitoringu realizowanego przez cały okres obowiązywania Strategii. Ponadto przyjęta została reguła okresowego przeprowadzania ewaluacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, gdzie w odstępach czteroletnich proces ten będzie dawał podstawy do wnikliwej oceny rezultatów działań. Ewaluacja może również wskazywać obszary, w których rekomendowane będą zmiany przyjętych celów i działań, co stanowi mechanizm zapewniający dostosowanie się do zmieniającego się otoczenia i potrzeb.

Podczas prac został wykorzystany element konsultacji w postaci spotkań warsztatowych, w trakcie których wyznaczone zostały cele strategiczne na kolejne lata. W spotkaniach uczestniczyli przedstawiciele: władz gminy, komisji spraw społecznych i socjalnych Rady Miejskiej w Sułkowicach, placówek oświatowych, organizacji pozarządowych, oraz instytucji: Domu Pomocy Społecznej w Harbutowicach, Świetlicy Środowiskowej, Biblioteki Publicznej, Policji.

W trakcie prac konsultacyjnych, bazując na zidentyfikowanych głównych celach strategicznych, przeprowadzono pogłębioną analizę SWOT. Zadaniem jej było zidentyfikowanie mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń, które w trakcie realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych będą stanowiły zarówno czynniki wzrostu, jak również czynniki ryzyka zagrażające szansom osiągnięcia zakładanych rezultatów. W końcowej fazie opracowywania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych zostały przeprowadzone konsultacje społeczne, w trakcie których projekt dokumentu został udostępniony szerokiemu gronu podmiotów, instytucji i mieszkańców gminy Sułkowice.

1.1 Podstawy prawne dla konstruowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

Gmina jako jednostka samorządu terytorialnego została zobligowana do okresowego opracowywania strategii rozwiązywania problemów społecznych. Zadanie to jest określone w art. 17 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej jako własne, w powiązaniu z art. 16 b cytowanej ustawy. Dokument strategiczny, zgodnie z normą prawa określoną w art. 16 b ust 2 ustawy o pomocy społecznej, powinien zawierać:

- 1) diagnozę sytuacji społecznej;
- 2) prognozę zmian w zakresie objętym strategią;
- 3) określenie:
  - a) celów strategicznych projektowanych zmian,
  - b) kierunków niezbędnych działań,
  - c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
  - d) wskaźników realizacji działań.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych powinna również w swoich celach i projektowanych działaniach nawiązywać do dokumentów strategicznych opracowywanych na różnych szczeblach samorządowych. Powinna stanowić element kompleksowego podejścia do rozwiązywania problemów społecznych. W procesie opracowywania strategii należy uwzględniać obowiązujące programy pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i inne, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Ustawa wprowadza również dla powiatów obowiązek przeprowadzenia konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami, co zapewnia odpowiednie dopasowanie stosowanych narzędzi polityki społecznej.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sułkowice na lata 2021-2028 jest zgodna z założeniami polityki społecznej, określonej w krajowych dokumentach strategicznych, jak również z innymi ustawami kompetencyjnymi szczebla administracji rządowej i samorządowej. Działania przyjmowane w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynikają z bezpośredniego odniesienia do krajowych aktów prawnych, a w szczególności:

- Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym;
- Ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej;
- Ustawy z dnia 7 września 2007 roku o pomocy osobom uprawnionym do alimentów;
- Ustawy z dnia 11 lutego 2016 roku o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci;
- Ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych;
- Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- Ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy;
- Ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 roku o ochronie zdrowia psychicznego;
- Ustawy z dnia 13 czerwca 2003 roku o zatrudnieniu socjalnym;
- Ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
- Ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii;
- Ustawy z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych;
- Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;
- Ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;
- Ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

1.2 Odniesienie do dokumentów strategicznych określonych na szczeblu Unii Europejskiej

Doświadczenia Unii Europejskiej po kryzysie, który wybuchł na przełomie lat 2007/2008, spowodowały szereg działań mających na celu zabezpieczenie i szukanie właściwych dróg wyjścia z sytuacji kryzysowych w szeroko pojętym obszarze funkcjonowania obywateli

i podmiotów życia publicznego. W wyniku prac przyjęto katalog programów i strategii, wyznaczających kierunki, w których powinny podążać poszczególne kraje członkowskie UE.

Jednym z najistotniejszych z punktu widzenia budowania strategii rozwiązywania problemów społecznych jest:

EUROPA 2020 – STRATEGIA NA RZECZ INTELIGENTNEGO I ZRÓWNOWAŻONEGO WZROSTU SPRZYJAJĄCEGO WŁĄCZENIU SPOŁECZNEMU

Wśród głównych jej celów należy wymienić m.in:

- stopa zatrudnienia osób w wieku 20-64 lat powinna wzrosnąć z obecnych 69% do co najmniej 75%, między innymi wskutek zwiększenia liczby pracujących kobiet i osób starszych oraz lepszej integracji migrantów na rynku pracy;
- cel związany z edukacją, dotyczący problemu osób przedwcześnie kończących naukę szkolną, obejmuje ograniczenie wskaźnika przerywania nauki do 10% w porównaniu z obecnym poziomem 15% oraz zwiększenie do 2020 r. odsetka osób w wieku 30-34 lat posiadających wyższe wykształcenie z 31% do co najmniej 40%;
- liczbę Europejczyków żyjących poniżej krajowej granicy ubóstwa należy ograniczyć o 25%, co będzie wymagać wydobycia z ubóstwa ponad 20 mln osób¹.

Powyższe cele są ze sobą wzajemnie powiązane. Na przykład lepsze wykształcenie przekłada się na większe szanse na rynku pracy, a zwiększanie stopy zatrudnienia przyczynia się do zmniejszania ubóstwa. Większe możliwości w zakresie działalności badawczo-rozwojowej i innowacyjnej we wszystkich sektorach gospodarki oraz efektywniejsze korzystanie z zasobów poprawią konkurencyjność i będą sprzyjać tworzeniu nowych miejsc pracy. Dzięki inwestycjom w czyste i niskoemisyjne technologie poprawi się stan środowiska naturalnego, będziemy mogli skuteczniej przeciwdziałać zmianom klimatu oraz zwiększać potencjał w zakresie przedsiębiorczości i zatrudnienia. Strategia Europa 2020 obejmuje szereg innych celów wzajemnie ze sobą powiązanych jednak z uwagi na zakres niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ograniczono się tylko do jej wymiaru społeczno-gospodarczego, co obrazują powyżej zaprezentowane cele. W chwili obecnej, z uwagi na dobiegający końca okres obowiązywania Strategii Europa 2020 trwają prace ukierunkowane, aby Strategia na rzecz zrównoważonej Europy 2030 zastąpiła obecnie obowiązującą.

1.3 Odniesienie do dokumentów strategicznych określonych na szczeblu krajowym

1.3.1 Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego (SRKL) została przyjęta przez Radę Ministrów uchwałą nr 104 z dnia 18 czerwca 2013 r. i opublikowana w Monitorze Polskim z 2013 roku poz. 640. Odnosi się ona do średniookresowej strategii planowania rozwoju kapitału ludzkiego wyznaczonej w dokumencie strategicznym Unii Europejskiej – „Europa 2020”. Spośród pięciu głównych celów strategii „Europa 2020” trzy dotyczą kwestii wpisujących się w SRKL. Są to:

- wzrost zatrudnienia (wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20–64 lat na poziomie 75%, a dla Polski na poziomie 71%),
- podniesienie poziomu kompetencji obywateli (odsetek młodzieży niekontynuującej nauki na poziomie poniżej 10% w UE i na poziomie 4,5% w Polsce, odsetek osób

---

¹ Za krajową granicę ubóstwa przyjęto próg 60% krajowej mediany rozporządzalnego dochodu w każdym państwie członkowskim.

z wykształceniem wyższym lub równoważnym wśród grupy wiekowej 30–34 lat na poziomie minimum 40% w UE i 45% w Polsce,

- zmniejszenie poziomu ubóstwa (zmniejszenie w UE liczby osób zagrożonych ubóstwem o 20 mln, a w Polsce o 1,5 mln).

Ponadto cele SRKL są również zgodne z założeniami czterech inicjatyw flagowych, czyli projektów, które będą realizowane przez Komisję Europejską w okresie do 2020 roku. Są to:

- „Mobilna młodzież”, mająca za zadanie wspierać państwa członkowskie w budowaniu systemu płynnego przejścia z edukacji (kształcenia i szkolenia) na rynek pracy,
- „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia”, zakładający modernizację europejskich rynków pracy, której celem jest wzrost liczby osób podejmujących zatrudnienie oraz lepsze dopasowywanie popytu i podaży na rynku pracy,
- „Europejska platforma współpracy w zakresie walki z ubóstwem i wykluczeniem społecznym”, zawierająca narzędzia, które mają pozwolić osobom zagrożonym ubóstwem uniknąć ryzyka długotrwałego wykluczenia społecznego przez podjęcie zatrudnienia oraz umożliwić im pełne uczestniczenie w życiu społecznym,
- „Europejska Agenda Cyfrowa”, która ma na celu upowszechnianie technologii cyfrowych wśród obywateli i w środowiskach biznesowych.

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego wyznacza wizję gospodarki opartej nie tylko na innowacyjności i zrównoważonym rozwoju. Nowy model gospodarczy powinien opierać się również na wzroście gospodarczym sprzyjającym włączeniu społecznemu. Powinien być on jednak oparty nie tyle na transferach między różnymi grupami społecznymi, ale wzroście dostępności do zatrudnienia, co ma być środkiem do większej spójności społecznej, gospodarczej oraz terytorialnej. Istotna jest również rola ekonomii społecznej i przedsiębiorczości społecznej oraz społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw, jako istotnych czynników sprzyjających ograniczaniu społecznych skutków kryzysu oraz budowaniu wspólnych wartości społeczno-gospodarczych.

W trakcie prac nad Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sułkowie prowadzone są równolegle prace nad Strategią Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030. Projekt niniejszego dokumentu zakłada przyjęcie czterech głównych celów, które obejmują:

- podniesienie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji obywateli, w tym cyfrowych,
- poprawa zdrowia obywateli oraz systemu opieki zdrowotnej,
- wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy,
- redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.

Ostateczny kształt powyżej wskazanych celów i działań do nich przypisanych będzie znany dopiero po przyjęciu dokumentu końcowego SRKL 2030.

1.3.2 Krajowe Plany Działań na rzecz Zatrudnienia

Krajowy Plan Działań na rzecz Zatrudnienia od 2018 roku jest przyjmowany w perspektywie rocznej. Uwzględnia kierunki polityk realizowanych przez Krajowy Program Reform na rzecz realizacji Strategii Europa 2020. Daje podstawy do inicjowania zadań mających na celu m.in. promocję zatrudnienia, ograniczenie negatywnych skutków

bezrobocia oraz wspieranie aktywizacji społecznej. Określa on zarazem cele i kierunki działań, zgodnie z priorytetami polityki państwa w dziedzinie rynku pracy, a także zawiera wytyczne, na które orientują się samorządy na szczeblu wojewódzkim przygotowując corocznie regionalne plany działań na rzecz zatrudnienia, w których określane są priorytetowe grupy bezrobotnych i innych osób wymagających objęcia szczególnym wsparciem na regionalnym rynku pracy.

1.3.3 Krajowy Program Reform – Europa 2020

Krajowy Program Reform jest dokumentem opisującym wyzwania i problemy, z jakim będzie w najbliższych latach zmagać się Polska w aspekcie oddziaływań na system społeczno-gospodarczy. Pozostaje on w korelacji z dokumentami strategicznymi Unii Europejskiej i obejmuje bardzo szerokie spektrum zagadnień. Bieżący kształt Krajowego Programu Reform jest próbą odpowiedzi na dynamicznie zmieniające się warunki społeczno-ekonomiczne, które w ostatnim okresie zostały zdeterminowane negatywnymi skutkami pandemii COVID-19. Biorąc pod uwagę zakres przedmiotowego opracowania skupimy się jedynie na wybranych zagadnieniach, które zostaną omówione poniżej, znajdujących bezpośredni związek

i odniesienie do Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych tj.: Sprawiedliwość oraz Rynek pracy.

Głównym dążeniem autorów Krajowego Programu Reform było stworzenie silnego systemu ochrony socjalnej, odpowiadającego na potrzeby wszystkich ludzi niezależnie od wieku i opartego na zasadach solidarności i podziału ryzyka. Jednocześnie zwraca się uwagę, że potrzebne są dalsze działania w kierunku rozwoju systemu ochrony zdrowia i opieki długoterminowej.

„W zakresie opieki zdrowotnej, w celu optymalizacji udzielania świadczeń zdrowotnych kontynuowane są prace na rzecz utworzenia nowego modelu organizacyjnego opieki koordynowanej POZ+. Mając na uwadze słabe wyniki leczenia onkologicznego w Polsce kontynuowane są prace nad zmianą modelu organizacyjnego opieki onkologicznej. Ponadto planowane jest uruchomienie świadczeń opieki zdrowotnej w ramach Dziennych Domów Opieki Medycznej, gdzie przebywać będą osoby wymagające dalszej opieki po przebytej hospitalizacji.”²

Podejmowane są również zadania w kierunku rozwoju sektora ekonomii społecznej, przejawiające się w działaniach ukierunkowanych na pomoc osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym poprzez wspieranie ich zatrudnienia i redukcję skali ubóstwa. Przeciwdziałając nierównościom w zakresie dostępu do mieszkań uruchomiono program „Mieszkanie Plus”, który jest częścią pakietu rozwiązań Narodowego Programu Mieszkaniowego.

„Mając na uwadze trudności z jakimi spotykają się na co dzień osoby starsze i niepełnosprawne uruchomiono program Dostępność Plus 2018-2025, który ma na celu

² cyt za: Krajowy Program Reform – Europa 2020 (Aktualizacja 2020/2021) Przyjęty przez Radę Ministrów 28 kwietnia 2020 r. s. 62

włączenie wszystkich aspektów dostępności do każdej polityki publicznej, przyczyniając się tym samym do wzrostu jakości życia tych osób i reszty obywateli. Dzięki jego realizacji do porządku prawnego wprowadzono ustawę z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, nakładającą na podmioty publiczne obowiązek zapewnienia dostępności w aspekcie architektonicznym, cyfrowym i informacyjno-komunikacyjnym.”³

1.3.4 Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020 - Nowy wymiar aktywnej integracji

Zagadnienia ubóstwa i wykluczenia społecznego nieustannie poruszane są w dokumentach strategicznych na szczeblu krajowym. Wszystkie wzajemnie powiązane ze sobą oddziaływania mogą zniwelować ich skutki, wymaga to jednak daleko idącej koncentracji i koordynacji, jak również precyzyjnego określania celów strategicznych i operacyjnych. W przypadku Krajowego Programu Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu, jego cel główny został zakreślony już w samym tytule. Opierając się na celu głównym, wyżej opisanym, przyjęto sześć priorytetów obejmujących następujące obszary:

- Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży,
- Zapewnienie spójności działań edukacyjnych, społecznych i zawodowych na rzecz dzieci i młodzieży,
- Aktywna integracja społeczności lokalnej,
- Bezpieczeństwo i aktywność osób starszych
- Zapobieganie niepewności mieszkaniowej i przeciwdziałanie bezdomności,
- Zarządzanie i zmiany strukturalne systemu integracji społecznej,

Realizacja Krajowego Programu Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020 - Nowy wymiar aktywnej integracji, wymaga szeregu działań o wymiarze prawnym, organizacyjnym, finansowym i edukacyjnym, realizowanych przez wielu partnerów w ramach administracji publicznej oraz partnerstwa publiczno-społecznego. Istotnym elementem będzie skorelowanie działań o charakterze krajowym z działaniami realizowanymi w regionach.

1.3.5 Program Solidarność pokoleń. Działania dla zwiększenia aktywności zawodowej osób w wieku 50+

Program „Solidarność pokoleń” obejmuje szerokie spektrum inicjatyw, których celem jest lepsze wykorzystanie zasobów ludzkich osób w wieku 50 i więcej lat. Zakłada, że działania w tym zakresie podejmowane będą na wielu poziomach. Począwszy od działań rządu, przez inicjatywy władz regionalnych i lokalnych oraz pracodawców. Niezbędne są również chęci poszczególnych osób do tego, aby wydłużyć swoją aktywność. Jest to szczególnie istotne obecnie, gdy znaczna część środków, a zatem i działań w obszarze polityki rynku pracy, pozostaje w gestii władz regionalnych. Celem Programu „Solidarność pokoleń” jest osiągnięcie w perspektywie do 2020 r. wskaźnika zatrudnienia osób w wieku 55–64 lata na poziomie 50%.

³ op.cit

Głównym beneficjentem i adresatem Programu są osoby powyżej 50. roku życia. Działania kierowane będą jednak również do szerszego grona osób w różnym wieku, zarówno do osób w wieku 60+, jak i do osób, które dopiero za kilkanaście lub kilkadziesiąt lat wchodzić będą w wiek przedemerytalny (szczególnie do grupy 45+). Adresatami Programu są również określone grupy i podmioty, takie jak przedsiębiorcy, związki zawodowe, organizacje pozarządowe, podmioty ekonomii społecznej, publiczne i niepubliczne instytucje rynku pracy, samorządy terytorialne i instytucje administracji rządowej.

1.4 Odniesienie do dokumentów strategicznych określonych na szczeblu województwa małopolskiego

Sejmik Województwa Małopolskiego przyjął w dniu 26 września 2011 roku Strategię Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020 „**Małopolska 2020. Nieograniczone możliwości**”. Kluczowymi działaniami, które wykazują zbieżność ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sułkowice, przyjętymi w dokumencie strategicznym województwa są:

- wsparcie działań wzmacniających rozwój przedsiębiorczości społecznej,
- wdrożenie systemowych form wsparcia na rzecz dzieci zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz przeciwdziałania i zwalczania dysfunkcji w rodzinie,
- wdrożenie regionalnej strategii działań w kontekście starzenia się społeczeństwa,
- rozwój systemu kształcenia kadr działających w obszarze integrującej polityki społecznej,
- rozwój prorodzinnych form opieki zastępczej.

Powyższe działania realizowane są w ramach Programu Strategicznego „Włączenie Społeczne”, który wchodzi w skład pakietu programów strategicznych pełniących funkcję operacyjną względem Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego 2011-2020.

Powyższe dokumenty i cele w nich określone zostały uzupełnione pakietem programów, których zadaniem jest stworzenie operacyjnych ram działania w obszarach przyjętych w strategii. Należy wśród nich wymienić następujące:

- Małopolski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie do 2020 r.,
- Małopolski Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej do 2020 r.,
- Regionalny Plan Rozwoju Ekonomii Społecznej w Województwie Małopolskim na lata 2014-2020,
- Małopolski Program Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2014-2020,
- Małopolski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2014-2020,
- Wojewódzki Program Dotyczący Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych i Przeciwdziałania ich Wykluczeniu Społecznemu oraz Pomocy w Realizacji Zadań na Rzecz Zatrudniania Osób Niepełnosprawnych w Województwie Małopolskim na lata 2014 – 2020.

Obecnie trwają prace projektowe w zakresie nowej Strategii Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”.

1.5 Odniesienie do dokumentów strategicznych określonych na szczeblu powiatu myślenickiego

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Myślenickiego na lata 2014-2020 zakłada realizację głównego celu strategicznego pn. „Zapewnienie wysokiej jakości życia mieszkańców w zakresie zabezpieczenia i wsparcia społecznego”. Nawiązuje on do celu 7 Strategii Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Myślenickiego na lata 2014-2020. Powiat przyjął, dla realizacji celu strategicznego, zespół celów operacyjnych obejmujących:

1. Obniżenie skali bezrobocia (jako powodu zubożenia społeczeństwa, apatii społecznej i patologii).
2. Poprawa więzi rodzinnych.
3. Eliminację uzależnień, szczególnie wśród osób młodych.
4. Wzrost potencjału partnerów działających na polu polityki społecznej, w tym w zakresie pozyskiwania środków z zewnątrz i rozwoju ich współpracy ze sobą oraz rozwoju wolontariatu w obszarze polityki społecznej.
5. Poprawa jakości pobytu (bazy) w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia.
6. Zwiększenie udziału osób starszych w życiu społeczno-gospodarczym powiatu.
7. Rozwój kadr w zakresie polityki społecznej.

Powyższe cele operacyjne korespondują z potrzebami w obszarach, w których Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sułkowice określa zwarty katalog działań koniecznych do wyrównywania diagnozowanych nierówności i zaburzeń funkcjonowania na gruncie społeczno-ekonomicznym na jej terenie. Z uwagi fakt, że w chwili opracowywania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Sułkowice nie została jeszcze określona nowa strategia powiatowa, jako punkt odniesienia przyjęto Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Myślenickiego obowiązującą do końca 2020 roku.

2. Charakterystyka gminy Sułkowice

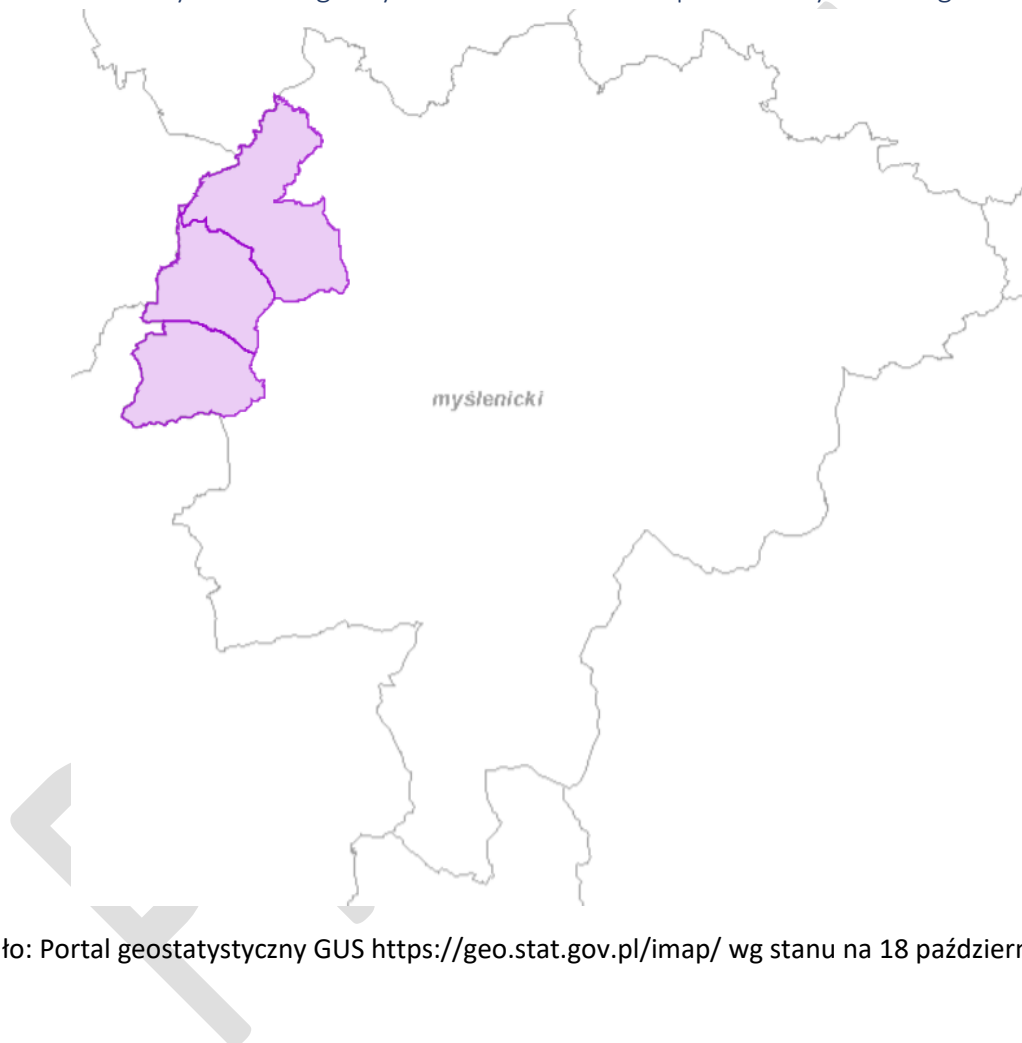
Gminę tworzy miasto Sułkowice, które w 1969 roku otrzymało prawa miejskie, oraz sołectwa: Rudnik, Harbutowice, Krzywaczka oraz Biertowice. Gmina Sułkowice graniczy z gminami: Budzów, Lanckorona, Skawina, Myślenice oraz Pcim.

Zajmuje powierzchnię 60,6 km² i jest położona w zachodniej części województwa małopolskiego, na terenie północno-zachodniej części powiatu myślenickiego.

Jej usytuowanie obejmuje obszar Pogórza Wielickiego w dorzeczu rzeki Harbutówki, znajduje się w odległości kilkudziesięciu kilometrów na północ od Beskidu Makowskiego.

Ogromna zaletą położenia gminy Sułkowice jest stosunkowo niewielka odległość od miasta Krakowa. Przez jej teren przebiega droga krajowa 52 łącząca Bielsko-Białą i Kraków, w bliskim sąsiedztwie węzła komunikacyjnego w Głogoczowie łączącego drogę numer 52 z drogą nr 7. Stwarza to dogodne warunki do rozwoju handlu i przemysłu, jak również zwiększa dostępność do rozbudowującej się sieci dróg ekspresowych i autostrad.

Schemat nr 1 - Usytuowanie gminy Sułkowice na terenie powiatu myślenickiego

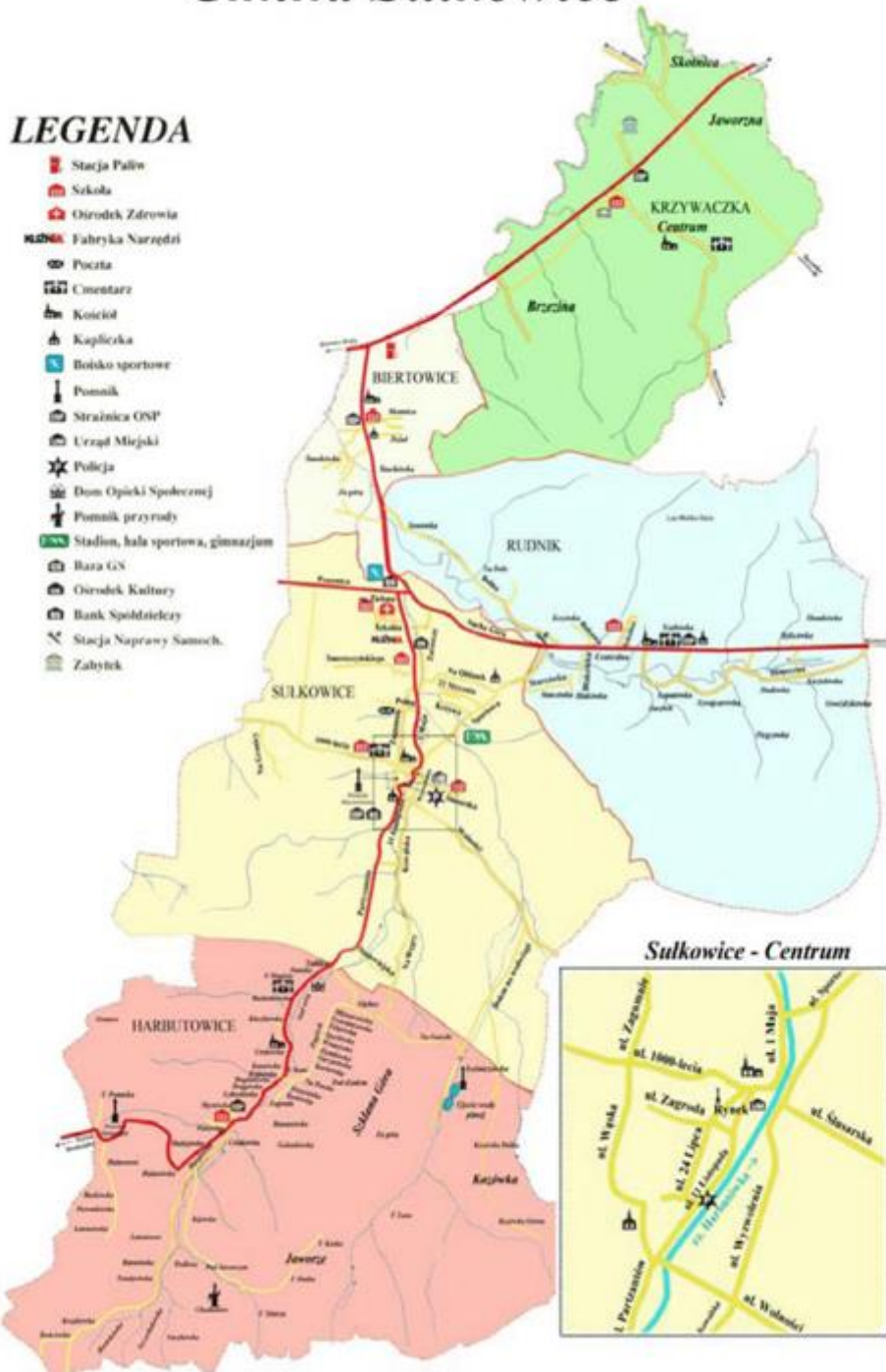
Źródło: Portal geostatystyczny GUS <https://geo.stat.gov.pl/imap/> wg stanu na 18 października 2020 roku

Północno-zachodnia granica gminy Sułkowice pokrywa się z granicą powiatu i w tej części sąsiaduje z gminami Lanckorona i Skawina. Od wschodu graniczy z gminą Myślenice, natomiast na odcinku południowym i południowo-wschodnim granicą przylega do gmin Pcim i Budzów. Według stanu na koniec 2019 roku gminę Sułkowice zamieszkiwało ogółem 14 982 mieszkańców.

Schemat nr 2 – Gmina Sułkowice – mapa obszaru

Gmina Sułkowice

Źródło: Urząd Gminy w Sułkowicach

Na terenie gminy Sułkowice według stanu na koniec pierwszego półrocza 2020 roku widniało w rejestrze REGON łącznie 1442 podmiotów gospodarki narodowej (bez osób fizycznych prowadzących wyłącznie indywidualne

gospodarstwa rolne). Najliczniejszą grupę stanowią firmy zatrudniające do 9 pracowników – 1399 podmiotów. W sektorze prywatnym na terenie gminy Sułkowice w analizowanym okresie zarejestrowanych było 1406 firm, z czego 1250 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Struktura podmiotów gospodarczych na terenie gminy Sułkowice z uwzględnieniem klasyfikacji działalności PKD wskazuje, że dominującym sektorem jest handel hurtowy i detaliczny. Kolejną pod względem ilości zarejestrowanych podmiotów gospodarczych jest działalność w obszarze budownictwa. Trzecią z kolei grupę stanowią podmioty działające w sektorze przetwórstwa przemysłowego.

2.1 Pomoc społeczna i rynek pracy

Ośrodek Pomocy Społecznej

Działa jako jednostka organizacyjna gminy Sułkowice. Realizuje zadania z zakresu pomocy społecznej, programów profilaktycznych oraz projektów systemowych.

Pomoc społeczna zapewniona na poziomie Ośrodka Pomocy Społecznej wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Ponadto zapobiega trudnym sytuacjom życiowym przez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. Świadczenia z pomocy społecznej realizowane są w formie pieniężnej i niepieniężnej. Świadczenia pieniężne to: zasiłek stały - przyznawany dla osób całkowicie niezdolnych do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności, zasiłek okresowy – przyznawany ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, ewentualnie możliwość otrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego, zasiłek celowy – świadczenie przyznawane na zaspokojenie niezbędnej potrzeby życiowej, a w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także kosztów pogrzebu. Zasiłek celowy można również otrzymać na pokrycie wydatków związanych ze zdarzeniami losowymi, specjalny zasiłek celowy – świadczenie przyznawane w szczególnie uzasadnionych przypadkach, osobie albo rodzinie o przekraczającym kryterium dochodowym.

Ośrodek Pomocy Społecznej udziela wsparcia w ramach usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych realizowanych w miejscu zamieszkania klienta. Usługi opiekuńcze to niepieniężne świadczenie z pomocy społecznej obejmujące pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości zapewnienie kontaktów z otoczeniem osobie, która wymaga pomocy osób trzecich. Usługi opiekuńcze świadczone w miejscu zamieszkania mają na celu zapewnienie możliwości dalszego (jak najdłuższego) funkcjonowania w swoim dotychczasowym środowisku, pomimo ograniczeń w samodzielnym zaspokajaniu podstawowych i niezbędnych potrzeb oraz barier w integracji ze środowiskiem. Dzięki zapewnieniu odpowiedniego wsparcia, powyższe ograniczenia oraz bariery powinny być niwelowane. Usługi opiekuńcze świadczone są adekwatnie do rozpoznanych potrzeb i zakładają partycypację w kosztach przez osoby objęte opieką.

W trakcie realizacji usług opiekuńczych przyjmuje się założenie ścisłej współpracy z rodziną i najbliższym otoczeniem klienta.

Efektami usług opiekuńczych są:

- a) poprawa sprawności fizycznej osoby korzystającej z usług lub utrzymanie jej na dotychczasowym poziomie, poprawa kondycji psychicznej oraz integracja ze społecznością adekwatnie do indywidualnych możliwości i potrzeb;
- b) utrzymanie stabilnego stanu zdrowia;
- c) uniknięcie powikłań związanych z hospitalizacją, długotrwałą lub przewlekłą chorobą;
- d) kompensowanie ograniczonej zdolności do samodzielnego poruszania się przy pomocy opiekuna;
- e) poprawa samopoczucia;
- f) podtrzymanie lub zwiększenie samodzielności i aktywności;
- g) zmniejszenie izolacji społecznej.

Przyznanie usług opiekuńczych następuje na podstawie decyzji administracyjnej, po przeprowadzeniu wywiadu środowiskowego, podczas którego ustala się szczegółowy zakres i wymiar udzielanej pomocy. Przyznając usługi opiekuńcze ustala się indywidualny zakres usług ze wskazaniem konkretnych czynności, biorąc pod uwagę w szczególności:

- a) konieczność zaspokojenia niezbędnych potrzeb oraz inne uzasadnione potrzeby świadczeniobiorcy, odpowiadające celom i mieszczące się w możliwościach OPS,
- b) sytuację socjalno-bytową (w tym warunki mieszkaniowe) i rodzinną świadczeniobiorcy,
- c) rodzaj schorzenia i sprawność fizyczną świadczeniobiorcy,
- d) możliwości wykorzystania uprawnień i zasobów świadczeniobiorcy i jej otoczenia (np. pomoc sąsiedzka, wolontariat).

Usługi opiekuńcze są odpłatne, ich wysokość uzależniona jest od dochodu klienta. Rada gminy określa, w drodze uchwały, szczegółowe warunki przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, oraz szczegółowe warunki częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat, jak również tryb ich pobierania.

Poza usługami opiekuńczymi klientom przysługuje instytucjonalna pomoc w formie pobytu w domach pomocy społecznej. Osobie wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej. Ze względu na stan zdrowia osoby kierowane są do domu pomocy społecznej odpowiedniego typu, wśród których należy wymienić domy dla:

- 1) osób w podeszłym wieku;

- 2) osób przewlekle somatycznie chorych;
- 3) osób przewlekle psychicznie chorych;
- 4) dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie;
- 5) dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie;
- 6) osób niepełnosprawnych fizycznie;
- 7) osób uzależnionych od alkoholu.

Kolejną formą pomocy jest udzielanie wsparcia osobom bezdomnym poprzez przyznanie tymczasowego schronienia w noclegowni, schronisku dla osób bezdomnych albo schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi. Osoby, które z różnych względów, wymagają pomocy w formie schronienia kierowane są do schronisk, z którymi gmina podpisuje umowy. Osoby bezdomne z terenu gminy Sułkowice korzystają z schronienia w formie schroniska i noclegowni prowadzonego przez Nowosądeckie Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta w Nowym Sączu oraz schroniska prowadzonego przez Chrześcijańskie Stowarzyszenie Dobroczynne w Kluczach. Pomoc w formie schroniska udzielana jest na podstawie decyzji administracyjnej, po przeprowadzeniu wywiadu środowiskowego. Wymagany jest również (za wyjątkiem schronisk z usługami opiekuńczymi) kontrakt socjalny. Pobyt w schroniskach jest odpłatny. Rada gminy w drodze uchwały ustala, w zakresie zadań własnych, szczegółowe zasady ponoszenia odpłatności za pobyt w schronisku.

Osobom bezdomnym może być przyznana pomoc w formie noclegowni. Udzielenie tej formy pomocy nie wymaga przeprowadzenia wywiadu środowiskowego oraz wydania decyzji administracyjnej. Koszty pobytu w noclegowni pokrywa gmina.

Ponadto Ośrodek Pomocy Społecznej wspiera rodziny w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych zapewniona jest pomoc w formie wsparcia asystenta rodziny, który ma za zadanie zmienić stosunek osób w rodzinie do własnej sprawczości, zwiększyć ich poczucie wpływu na własne życie, oraz podnieść samoocenę. Indywidualna pomoc asystenta rodziny ma służyć rozwojowi kompetencji poszczególnych członków rodziny, osiągnięciu wyznaczonych przez nich celów, wzbudzaniu w nich wiary we własne możliwości oraz motywowaniu do podejmowania działań, do tej pory uznawanych za niemożliwe. Działania asystenta i rodziny zmierzają do jej usamodzielnienia i pozostawienia dzieci w rodzinie, w środowisku zapewniającym im poczucie bezpieczeństwa i prawidłowy rozwój. Asystent wspiera rodziny, w których występują problemy rodzinne a także te, które potrzebują pomocy w odzyskiwaniu zdolności do prawidłowego funkcjonowania. Wsparcie rodziny w takiej formie wynika z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Wsparcie to realizowane jest także przy uczestnictwie i pomocy przedstawicieli innych instytucji zaangażowanych w pracę na rzecz rodziny. Zakłada się realizację wsparcia przez okres 2 lat z możliwością jego przedłużenia, w sytuacjach tego wymagających. Wsparcie asystenta rodziny zakłada opracowanie z rodziną planu pracy, na podstawie którego realizowane są poszczególne działania, mające doprowadzić do usamodzielnienia się rodziny, nabyciu przez nią umiejętności samodzielnego rozwiązywania sytuacji konfliktowych,

trudnych; nabycia umiejętności racjonalnego gospodarowania budżetem rodziny; właściwego pełnienia funkcji rodzicielskich.

Ważnym elementem pracy Ośrodka Pomocy Społecznej jest świadczenie pracy socjalnej prowadzonej przez pracowników socjalnych. Metodyka działania pracownika socjalnego zakłada m.in. przeprowadzenie analizy sytuacji rodziny w oparciu o jej zasoby oraz jej ograniczenia, opracowanie z rodziną/osobą celu dalszej pracy socjalnej oraz jej realizację. Analizę sytuacji rodziny przeprowadza się za pomocą narzędzi takich jak kwestionariusz wywiadu środowiskowego lub innej specjalistycznej dokumentacji, służącej precyzyjnemu opracowaniu diagnozy rodziny. Świadczenie pracy socjalnej może odbywać się m.in. poprzez monitorowanie sytuacji osoby/rodziny, edukowanie, poradnictwo specjalistyczne, pomoc w przygotowaniu do pełnienia określonej roli społecznej. Istotą pracy socjalnej jest także podejmowanie różnego rodzaju interwencji np. odebranie dziecka wobec bezpośredniego zagrożenia zdrowia i życia lub wobec osób starszych pozostawionych bez należytej opieki albo doświadczających przemocy domowej. Działaniem w ramach pracy socjalnej jest także występowanie na rzecz osoby/rodziny do innych instytucji, celem objęcia pomocą według ich kompetencji. Natomiast praca socjalna z rodzinami biologicznymi dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, polega głównie na monitorowaniu ich sytuacji życiowej, edukowaniu w zakresie nabywania właściwych kompetencji wychowawczych, ocenianiu oraz opiniowaniu dla organizatorów pieczy zastępczej ich gotowości i motywacji do ponownego przejścia opieki nad dzieckiem.

W ramach zadań Ośrodka Pomocy Społecznej realizowane jest również wspieranie rodzin w postaci świadczeń rodzinnych, funduszu alimentacyjnego oraz świadczeń wychowawczych.

Świadczenia rodzinne i fundusz alimentacyjny realizowane są na podstawie następujących aktów prawnych:

- Ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych – obejmują: wypłatę świadczeń rodzinnych, opiekuńczych oraz opłatę składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego za osoby otrzymujące świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy i zasiłek dla opiekuna na podstawie przepisów o systemie ubezpieczeń społecznych.
- Ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów – w zakresie realizacji świadczeń z funduszu alimentacyjnego.
- Ustawy z 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów, obejmujące wypłaty zasiłków dla opiekunów.
- Ustawy z 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, na podstawie, której wypłacane są świadczenia z tytułu urodzenia dziecka.

Realizacja świadczeń wychowawczych „Rodzina 500+” w celu częściowego pokrycia wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych odbywa się na podstawie ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci.

Kolejną grupą świadczeń wypłacanych przez gminę Sułkowice są dodatki mieszkaniowe i energetyczne. Ich wypłata osobom spełniającym kryteria wynikające z ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych odbywa się na podstawie art. 9a ustawy. Wypłata dodatków mieszkaniowych jest zadaniem własnym gminy, w całości finansowana ze środków budżetu gminy. Natomiast wypłata dodatków energetycznych osobom spełniającym kryteria wynikające z ustawy Prawo energetyczne z dnia 10 kwietnia 1997 r. odbywa się na mocy tejże ustawy.

Wszystkie, poza dodatkiem mieszkaniowym, świadczenia i dodatki są realizowane w ramach zadań z zakresu administracji rządowej zleconych gminie. Środki na ich finansowanie pochodzą z budżetu państwa i są przekazywane gminie w formie dotacji celowej.

Ponadto w strukturach Ośrodka działają poniżej opisane formy wsparcia.

Klub Integracji Społecznej

Głównym jego zadaniem jest udzielenie pomocy osobom indywidualnym oraz ich rodzinom w odbudowywaniu i podtrzymywaniu umiejętności uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej, w powrocie do pełnienia ról społecznych oraz w podniesieniu kwalifikacji zawodowych. KIS działa na rzecz integrowania się osób o podobnych trudnościach i problemach życiowych, pomaga podejmować inicjatywy i przedsięwzięcia w zakresie aktywizacji zawodowej. Uczestnikiem Klubu Integracji Społecznej w Sułkowicach są m.in. osoby długotrwale bezrobotne; uzależnione od alkoholu; chore psychicznie; niepełnosprawne. Osoby te mają możliwość skorzystania z szerokiego wachlarza wsparcia tj. m.in. doradcy zawodowego, psychologa, pracownika socjalnego, możliwości odbycia staży.

Gminne Centrum Informacji

Wykorzystywane jest przede wszystkim do realizacji projektów unijnych oraz pracy socjalnej z osobami bezrobotnymi, poszukującymi pracy w celu ich aktywizowania, a także zapobiegania wykluczeniu społecznemu. Klienci w Centrum mogą zapoznać się z ofertami pracy PUP z Myślenic, Suchoj Beskidzkiej, czy Wadowic, a także przy pomocy pracownika poszukiwać pracy na stronach internetowych. Na tablicy ogłoszeń umieszczane są aktualne oferty pracy z PUP. W GCI znajduje się 6 stacji roboczych (komputerów zakupionych w ramach projektu unijnego). Każdy z nich umożliwia korzystanie z Internetu.

Punkt Konsultacyjny dla ofiar i sprawców przemocy

Udziela specjalistycznej pomocy psychologicznej, prawnej i w formie pracy socjalnej. Dostępny jest telefon dla ofiar przemocy, także poza godzinami pracy Ośrodka.

Dodatkowo Ośrodek od 2008 r. realizuje projekty współfinansowane ze środków unijnych, głównie skierowanych do klientów Ośrodka, osób niepełnosprawnych, oddalonych od rynku pracy, długotrwale bezrobotnych. Główny cel tych projektów to wzrost kompetencji społecznych i zawodowych osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz ich otoczenia. W ramach projektów mieszkańcy mogą korzystać z pomocy między innymi: pracownika socjalnego, psychologa, psychiatry, logopedy, doradcy zawodowego, psychoterapeuty ds. Uzależnień, coacha. Mogą korzystać również z kursów

komputerowych, treningów kompetencji społecznych, zajęć sportowych oraz mają możliwość odbycia płatnego stażu w zakładach pracy na terenie gminy (projekty: „Równa szansa”, „Druga szansa”).

Zespół Interdyscyplinarny

Zespół jest organem powołanym przez Burmistrza Sułkowic i w ramach jego podstawowej działalności jest obsługiwany przez Ośrodek Pomocy Społecznej. Głównym zadaniem Zespołu jest przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, które jest realizowane w ramach procedury "Niebieskiej Karty". Podstawowymi działaniami jakie realizuje Zespół Interdyscyplinarny na terenie gminy są:

- diagnozowanie i monitorowanie problemu przemocy w rodzinie,
- czynności podejmowane i realizowane w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie wobec osób doznających przemocy i osób stosujących przemoc,
- podniesienie świadomości i wrażliwości społecznej na problemy związane z przemocą w rodzinie.

Ośrodek Pomocy Społecznej odpowiadając na problemy i potrzeby mieszkańców gminy realizuje również projekty socjalne współfinansowane z Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego oraz z budżetu gminy. Skierowane są one do wybranych grup społecznych.

Pierwsza grupa projektów adresowana jest do osób samotnych, zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz do liderów społeczności lokalnej, przedstawicieli organizacji pozarządowych działających na terenie gminy Sułkowice. Cel główny to uwrażliwienie społeczności lokalnej na potrzeby osób wymagających wsparcia w szczególności osób samotnych. (projekt pn. „Zapukaj do drzwi sąsiada i.....”).

Druga grupa kierowana jest do społeczności lokalnej, których głównym celem jest wzrost skuteczności udzielanej pomocy przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Sułkowicach, a cele szczegółowe obejmują: wzrost wiedzy na temat problemów społecznych, realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2012-2020, wzrost integracji mieszkańców gminy Sułkowice, wzrost wiedzy na temat oferty pomocowej OPS (projekty: „Wiem więcej”, „Poznajmy się”).

Kolejna grupa projektów adresowana jest do osób w wieku 60+. Są to projekty, których głównym celem jest wzrost aktywności wśród seniorów, organizacja czasu wolnego, integracja. Jako przykłady należy przywołać projekty realizowane cyklicznie: „Koło seniora”, „Nasz senior”, „Zdrowy i sprawny senior”.

Ostatnia grupa projektów kierowana jest do osób doświadczających przemocy, rodzin doświadczających bezradności opiekuńczo-wychowawczej. Głównymi celami projektów są: poprawa funkcjonowania w społeczeństwie rodzin z deficytami opiekuńczo-

wychowawczymi, zagrożonymi przemocą, zapobieganie przemocy w rodzinie oraz profilaktyka. Projekty te są realizowane pod następującymi nazwami: „Mamo, Tato masz świadomość i wiedzę”, „Skorzystaj z pomocy edukacyjnej”, „Słońce w kałuży”, „Zrozumieć swoje dziecko”.

Świetlica Środowiskowa w Sułkowicach

Głównym celem pracy realizowanej w Świetlicy Środowiskowej w Sułkowicach jest wspieranie rodziny w procesie wychowawczym dziecka, przygotowanie go do świadomego i aktywnego funkcjonowania we współczesnym świecie kierując się uniwersalnymi zasadami akceptowanymi społecznie.

Świetlica jest placówką wsparcia dziennego prowadzoną w formie opiekuńczej. Jej podstawowy obszar działania obejmuje głównie:

- 1) opiekę i wychowanie, które sprawowane są w formie: opieki nad dzieckiem po zakończonych lekcjach, reagowania na wszelkie zauważone nieprawidłowości w zachowaniu dziecka, utrzymaniu stałego kontaktu z rodziną dziecka oraz współpracy z instytucjami zajmującymi się opieką nad dzieckiem i jego rodziną;
- 2) pomoc w nauce, która najczęściej przyjmuje postać przyzwyczajania wychowanków do zorganizowanej i samodzielnej pracy nad lekcjami, pomocy w nadrobieniu zaległości szkolnych;
- 3) organizację czasu wolnego poprzez zabawę i zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań. Stwarzane są warunki do różnych form pracy grupowej np. zajęcia muzyczne, ruchowe, teatralne, plastyczne, manualne, logiczne, zręcznościowe, gry i zabawy ruchowe na świeżym powietrzu. Ważnym jest również rozwijanie indywidualne zainteresowania dzieci.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Jest organem doradczo-opiniującym. Do zadań Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sułkowicach należy w szczególności:

- kierowanie osób zgłoszonych do Komisji na badania psychologiczno – psychiatryczne

Natomiast w przedmiocie uzależnienia:

- kierowanie wniosków do sądu o orzeczenie poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego,
- opiniowanie programów profilaktycznych i terapeutycznych warunkujących ich realizację,

- wydawanie opinii dotyczących wydania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych, zgodnie z art. 18 ust 3a ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- dokonywanie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych w zakresie przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń,
- prowadzenie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych,
- diagnozowanie problemu uzależnień w poszczególnych rejonach gminy,
- podejmowanie działań profilaktycznych, zmniejszających rozmiar istniejących problemów,
- prowadzenie działalności informacyjnej, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych,
- inicjowanie działań lokalnych w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych,
- udział w szkoleniach członków GKRPA w zakresie realizacji ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- utrzymanie stałej współpracy z Zespołem Interdyscyplinarnym (uczestnictwo w grupach roboczych) w myśl ustawy o przeciwdziałaniu przemocy,
- prowadzenie rozmów, w ramach zespołów motywujących, których głównym zadaniem jest praca z osobami uzależnionymi oraz ich rodzinami.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

PCPR jest jednostką organizacyjną powiatu myślenickiego realizującą zadania wynikające w szczególności z ustaw: o pomocy społecznej, wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, jak również ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Działalność Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie skupia się w kilku najważniejszych obszarach działalności tj.:

- sprawowaniu nadzoru nad działalnością ośrodka wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- prowadzeniu punktu interwencji kryzysowej,
- świadczeniu specjalistycznego poradnictwa,
- nadzór nad działalnością domów pomocy społecznej,

- wykonywaniu zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie,
- przyznawaniu świadczeń i dodatków na rzecz rodzin zastępczych,
- pomocy usamodzielnianym wychowankom pieczy zastępczej,
- przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- przyznawaniu dofinansowań dla osób z niepełnosprawnościami w ramach środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- realizacji programów finansowanych ze środków PFRON.

Na szczególną uwagę zasługuje realizacja przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie zadań w ramach ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, jako organizatora rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu myślenickiego. Należy w tym miejscu wymienić m.in. tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych, w tym organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej i prowadzenia rodzinnego domu dziecka, prowadzenie placówek opiekuńczo – wychowawczych, organizowanie wsparcia dla istniejących rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka, poprzez tworzenie warunków do powstawania grup wsparcia, organizowanie pomocy wolontariuszy, prowadzenie poradnictwa i terapii, zapewnianie pomocy prawnej, a także przyznawanie świadczeń pieniężnych, dotyczących dzieci umieszczonych w rodzinnych formach pieczy zastępczej oraz pomocy osobom usamodzielnianym opuszczającym pieczę zastępczą.

Wsparcie osób z niepełnosprawnością stanowi jeden z głównych obszarów działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Myślenicach. Mieszkańcy mogą np. korzystać z dofinansowań do uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych, likwidacji barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się, zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze.

Powiatowy Urząd Pracy

Gmina Sułkowice jest objęta działaniami Powiatowego Urzędu Pracy w Myślenicach (PUP). Głównym celem działalności PUP jest podejmowanie działań w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych i poszukujących pracy.

Nałożone na Urząd Pracy cele są osiągane bezpośrednio poprzez udzielanie pomocy bezrobotnym i poszukującym pracy w znalezieniu pracy, pośrednictwo pracy, poradnictwo zawodowe i informację zawodową oraz pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy. Istotnym jest również udzielanie pomocy pracodawcom w pozyskiwaniu pracowników przez pośrednictwo i działania informacyjne.

Bieżąca działalność Powiatowego Urzędu Pracy przyjmuje postać wsparcia osobom bezrobotnym poprzez kierowanie na szkolenia, staże, prace społecznie użyteczne, prace w ramach umów interwencyjnych, robót publicznych oraz w ramach refundacji kosztów doposażenia lub wyposażenia miejsca pracy. Ponadto udzielane jest wsparcie i aktywizacja zawodowa kobiet. Kluczowym jest również wspomaganie rozwoju przedsiębiorczości poprzez udzielanie dotacji na podjęcie działalności gospodarczej oraz organizację szkoleń indywidualnych i grupowych dla osób bezrobotnych.

Spółdzielnia Socjalna "Podkówka"

Głównym celem jej działalności jest przywrócenie na rynek pracy osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, umożliwienie osobom bezrobotnym i niepełnosprawnym aktywizacji zawodowej. Prowadzenie działalności społecznej i oświatowo-kulturalnej na rzecz osób zatrudnionych, swoich członków, pracowników oraz środowiska lokalnego, a także działalność społecznie użyteczna w sferze działań publicznych. Przedmiotem działalności Spółdzielni wg PKD jest świadczenie usług gastronomicznych. Spółdzielnia prowadzi restaurację, z której korzystają nie tylko mieszkańcy gminy, ale również osoby spoza terenów gminy. Spółdzielnia współpracuje z Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Sułkowicach i ze Stowarzyszeniem Osób Niepełnosprawnych "KOLONIA" w Harbutowicach. Spółdzielnia organizuje różne imprezy okolicznościowe.

2.2 Ochrona Zdrowia

W obszarze ochrony zdrowia na terenie gminy Sułkowice w ramach podstawowej opieki zdrowotnej funkcjonują następujące podmioty:

Nazwa	Adres
NIEPUBLICZNY ZAKŁAD OPIEKI ZDROWOTNEJ VITAMED	32-440 Sułkowice, ul. Szkolna 9
NIEPUBLICZNY ZAKŁAD OPIEKI ZDROWOTNEJ PORADNIE SPECJALISTYCZNE AGA - VIT SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	32-440 Sułkowice, ul. 1 Maja 35/1
NZOZ AN-DENT STOMATOLOGIA ANNA KUCIA-WIŚNICZ	32-440 Rudnik, ul. Dolna 400
PRZYCHODNIA MEDYCyny RODZINNEJ S.C. JANUSZ ZARZECKI, ALEKSANDRA ZARZECKA, ŁUKASZ ZARZECKI, MARCIN ZARZECKI	32-440 Sułkowice, ul. Szkolna 9

Źródło: Rejestr Podmiotów Wykonujących Działalność Leczniczą (RPWDL), <https://rpwdl.csioz.gov.pl/>

Wskaźnik liczby ludności przypadającej na aptekę w gminie Sułkowice wskazuje na utrudnioną dostępność do aptek na terenie gminy. Według danych GUS w 2019 roku na terenie gminy Sułkowice w przeliczeniu na jedną aptekę przypadało 4 994 mieszkańców, dla porównania w kraju wartość tego wskaźnika wyniosła 3 124, a w woj. małopolskim 3 212.

2.3 Edukacja

Wszystkie poniżej wymienione placówki oświatowe funkcjonują jako jednostki budżetowe, których organem prowadzącym jest gmina Sułkowice. Głównym źródłem finansowania oświaty dla gminy jest tzw. część oświatowa subwencji ogólnej z budżetu państwa. Pozostałe środki finansowe, konieczne dla zabezpieczenia potrzeb w obszarze edukacji, pochodzą z budżetu gminy.

Na terenie gminy w 2019 roku funkcjonowało osiem placówek oświatowych, w których według stanu na 30 września 2019 roku uczyło się 1958 uczniów.

Lp.	Placówka	Liczba uczniów/dzieci ogółem w czerwcu 2019 r.	Liczba uczniów/dzieci ogółem 30.09.2019 r.
1.	Zespół Placówek Oświatowych w Biertowicach	144	152
2.	Zespół Placówek Oświatowych w Harbutowicach	166	171
3.	Zespół Placówek Oświatowych w Krzywaczce	280	280
4.	Zespół Placówek Oświatowych w Rudniku	528	507
5.	Szkoła Podstawowa nr 1 w Sułkowicach	376	371
6.	Szkoła Podstawowa nr 2 w Sułkowicach	295	202
7.	Przedszkole Samorządowe nr 1 w Sułkowicach	150	150
8.	Przedszkole Samorządowe nr 2 w Sułkowicach	125	125
Razem		2064	1958

Źródło: Raport o stanie Gminy Sułkowice za 2019 rok

W 2019 roku na terenie gminy Sułkowice zapewniony ponadto został dostęp do edukacji dla dzieci niepełnosprawnych. W okresie tym liczba uczniów realizujących obowiązki szkolne w oddziałach ogólnodostępnych, posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wyniosła 20. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Szkoła	Liczba uczniów	
	2018/2019	2019/2020
Szkoła Podstawowa w Biertowicach	3	3
Szkoła Podstawowa w Harbutowicach	3	2
Szkoła Podstawowa w Krzywaczce	2	2
Szkoła Podstawowa w Rudniku	2	4
Szkoła Podstawowa nr 1 w Sułkowicach	4	4
Szkoła Podstawowa nr 2 w Sułkowicach	5	5
klasy gimnazjalne w Szkole Podstawowej nr 2 w Sułkowicach	1	-

Szkoła	Liczba uczniów	
	2018/2019	2019/2020
klasy gimnazjalne w Szkole Podstawowej w Krzywacze	0	-
klasy gimnazjalne w Szkole Podstawowej w Rudniku	2	-
Razem	22	20

Źródło: Raport o stanie Gminy Sułkowice za 2019 rok

2.4 Kultura

Sułkowicki Ośrodek Kultury

W ramach swojej działalności podejmuje różnego „[...] rodzaju przedsięwzięcia cykliczne bądź okresowe, które poprzez upowszechnianie kultury rozbudzają pasje i zainteresowania oraz wzbogacają edukację kulturalną wśród społeczeństwa gminy. [...]

Sułkowicki Ośrodek Kultury w swojej ofercie proponuje zajęcia zbiorowe, zespołowe czy indywidualne, które gromadzą uczestników w celu rozbudzenia ich uzdolnień i zainteresowań, pasji, wymiany doświadczeń, zachęcania do wspólnego działania, podejmowania problemów kultury czy stosunków międzyludzkich. Tematem wiążącym zarówno dzieci, młodzież jak i dorosłych jest przeważnie muzyka, plastyka, taniec, śpiew, twórczość artystyczna i ludowa, tradycje i obrzędy.

Aktywne uczestnictwo w różnorodnych zajęciach, sekcjach, spotkaniach, uroczystościach, konkursach i imprezach kulturalnych przyczynia się do zdobywania nowych umiejętności, doświadczeń, wpływa na rozwój osobowości uczestników poprzez ich zaangażowanie.

Wśród dzieci szczególnie kształtuje się aktywność i otwartość na innych, kreatywność oraz ciekawość poznawcza. Stałe zajęcia dla dzieci w SOK są jednocześnie formą spędzania wolnego czasu w sposób przyjemny i pożyteczny.”⁴

Gminna Biblioteka Publiczna im. ks. Józefa Sadzika w Sułkowicach

Biblioteka posiada swą siedzibę macierzystą zlokalizowaną w Sułkowicach oraz Filie w Rudniku i Harbutowicach, jak również Punkt biblioteczny w Krzywacze. Palcówka sprawuje również zarząd nad Izbą Tradycji stanowiąca załączek muzeum. Podstawowym

⁴ cyt za: Raport o stanie Gminy Sułkowice za 2019 rok, s. 104

zadaniem Izby jest zbieranie, inwentaryzowanie i eksponowanie pamiątek historycznych i dokumentów dotyczących miasta i gminy.

Ponadto Biblioteka podejmuje działania w obszarze kultury ze szczególnym uwzględnieniem promocji czytelnictwa dysponując bogatym zasobem książek i innych wydawnictw.

Godnym zwrócenia uwagi jest propagowanie kulturalnego spędzania wolnego czasu poprzez organizowanie zajęć plastycznych, wykładów i prelekcji z ciekawymi osobami. Przedsięwzięcia te adresowane są do mieszkańców gminy Sułkowice.

2.5 Bezpieczeństwo

Policja

Posterunek Policji w Sułkowicach realizuje swoje działania w obszarze bezpieczeństwa i porządku publicznego. Podejmuje jednocześnie szereg inicjatyw, których celem jest zwiększenie zaufania do funkcjonariuszy Policji jak również przeciwdziałania i zapobieganie wzrostowi przestępczości na terenie gminy Sułkowice.

Ochotnicza straż pożarna

Na terenie gminy Sułkowice funkcjonuje sieć ochotniczych straży pożarnych, których działania skupiają się przede wszystkim w zakresie ochrony i bezpieczeństwa pożarowego, działań ratowniczych w wypadkach komunikacyjnych i klęsk żywiołowych. Na terenie gminy mają siedzibę następujące hufce ochotniczych straży pożarnych:

- Ochotnicza Straż Pożarna w Biertowicach,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Harbutowicach,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Krzywaczce,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Rudniku,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Sułkowicach,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Sułkowicach – Kuźni.

2.6 Organizacje Pozarządowe

Na terenie gminy Sułkowice podejmuje działania znacząca liczba organizacji pozarządowych, które aktywnie współpracują z samorządem gminnym. Wśród najbardziej aktywnych NGO, realizujących swoją działalność statutową należy wyróżnić organizacje pozarządowe wskazane w poniższej tabeli.

Nazwa	Adres	Miejscowość
Fundacja Brzezina	Krzywaczka 243	32-442 Krzywaczka
Klub Sportowy "Delfin"	Rudnik, ul. Centralna 152	32-440 Sułkowice
Klub Sportowy "Gościbia"	ul. Sportowa 45	32-440 Sułkowice
Klub Sportowy "Kuźnia Tańca"	ul. Partyzantów 404	32-440 Sułkowice
Klub Sportowy M-Maximus	ul. Sportowa 45	32-440 Sułkowice
Lokalna Grupa Działania "Między Dalinem i Gościbią"	Rynek 6	32-440 Sułkowice
Ludowy Klub Sportowy "Rudnik"	Rudnik, ul. Centralna 205	32-440 Sułkowice
Ludowy Klub Sportowy Cisy Harbutowice	Harbutowice 444	2-440 Sułkowice
Polski Komitet Pomocy Społecznej- Zarząd Gminny	ul. 1 Maja 56	32-440 Sułkowice
Polski Związek Hodowców Gołębi Poczтовых - Zarząd Oddziału Sułkowice	ul. Wolności 2	30-661 Kraków
Społeczny Komitet Pomocy Szkole w Krzywaczce działający przy Stowarzyszeniu Pomocy Szkole "Małopolska"	32-442 Krzywaczka 41	32-442 Krzywaczka
Społeczny Komitet przy Szkole Podstawowej nr 2 w Sułkowicach działający przy Stowarzyszeniu Pomocy Szkole "Małopolska"	ul. Sportowa 51	32-440 Sułkowice
Społeczny Komitet przy ZPO w Harbutowicach działający przy Stowarzyszeniu Pomocy Szkole "Małopolska"	ZPO w Harbutowicach 179	32-440 Sułkowice
Stowarzyszenie Emerytów, Rencistów i Inwalidów "Klub Seniora" w Sułkowicach	ul. Szkolna 9	32-440 Sułkowice
Stowarzyszenie Gospodyń "KALINA" w Rudniku	Rudnik, ul. Centralna 137	32-440 Sułkowice
Stowarzyszenie Gospodyń "Swojskie Klimaty"	32-442 Krzywaczka 109	32-442 Krzywaczka
Stowarzyszenie Gospodyń CIS w Harbutowicach	Harbutowice 580	32-440 Sułkowice
Stowarzyszenie Gospodyń w Sułkowicach	Rynek 1	32-440 Sułkowice
Stowarzyszenie Moc Różnych Razem	Krzywaczka 607	32-442 Krzywaczka
Stowarzyszenie na rzecz rozwoju Harbutowic	Harbutowice 142	32-440 Sułkowice
Stowarzyszenie na rzecz rozwoju Rudnika Diabelski Kamień	ul. Centralna 205	32-440 Rudnik
Stowarzyszenie Pomagamy Ludziom Kreujemy Przyszłość KP_PL	ul. Na Granicy 11	32-440 Sułkowice

Nazwa	Adres	Miejscowość
Stowarzyszenie Przyjaciół Szkół Zawodowych i Ogólnokształcących w Sułkowicach TRADYCJA I PRZYSZŁOŚĆ	ul. Szkolna 34	32-440 Sułkowice
Stowarzyszenie Wspomagania Osób Niepełnosprawnych "KOLONIA" w Harbutowicach	Harbutowice 1	32-440 Sułkowice
Szkołka Piłkarska Gościbia Sułkowice	ul. Sportowa 45	32-440 Sułkowice
Uczniowski Klub Sportowy "KATANA" Sekcja Judo	ul. Tysiąclecia 17	32-440 Sułkowice
Uczniowski Klub Sportowy "Plon" przy ZPO w Krzywaczce	Krzywaczka 41	32-442 Krzywaczka

Źródło: opracowanie własne na podstawie wykazu organizacji pozarządowych działających na terenie gminy Sułkowice, <https://urząd.sulkowice.pl/index.php/o-miescie/organizacje-pozarzadowe/wykaz-organizacji-pozarzadowych>

3. Diagnoza sytuacji społeczno - ekonomicznej

Rozdział poświęcony diagnozie sytuacji społeczno-ekonomicznej mieszkańców gminy Sułkowice w swojej głównej strukturze obejmuje obszary z zakresu demografii, rynku pracy oraz zagadnień będących przedmiotem oddziaływania systemu pomocy społecznej.

3.1 Struktura ludności w gminie

Gmina Sułkowice terytorialnie i administracyjnie wchodzi w skład powiatu myślenickiego. Według stanu na koniec 2019 roku liczba mieszkańców powiatu myślenickiego wyniosła 127 600 osób, co stanowi 3,74% ogółu populacji województwa małopolskiego. Na terenie gminy Sułkowice końcem 2019 roku zamieszkiwało 14 982 osób, co stanowiło udział 0,44% ogółu mieszkańców województwa małopolskiego oraz 12% udziału w populacji powiatu. Gmina Sułkowice pod względem liczby mieszkańców zajmuje trzecią pozycję wśród gmin wchodzących w skład powiatu. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tablica nr 1 - Rozkład ludności powiatu myślenickiego wg stanu na koniec 2019 roku

Wyszczególnienie	Ludność ogółem	Udział ludności w ogólnej liczbie mieszkańców województwa małopolskiego
MAŁOPOLSKIE	3 410 901	100,00%
Powiat myślenicki	127 600	3,74%

Wyszczególnienie	Ludność ogółem	Udział ludności w ogólnej liczbie mieszkańców województwa małopolskiego
gminy		
Dobczyce	15 321	0,45%
Lubień	10 076	0,30%
Myślenice	44 444	1,30%
Pcim	11 131	0,33%
Raciechowice	6 413	0,19%
Siepraw	9 001	0,26%
Sułkowice	14 982	0,44%
Tokarnia	8 820	0,26%
Wiśniowa	7 412	0,22%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Struktura ludności gminy Sułkowice na przestrzeni ostatnich 5 lat, pod względem udziału kobiet i mężczyzn wykazuje się stabilnością, niedostrzegane są znaczące odchylenia w rozkładzie tych grup populacji. Średnia wielkość udziału mężczyzn w populacji mieszkańców gminy w badanym okresie wyniosła 49,2%, a kobiet 50,8 %. Szczegółowe dane zawarto w poniższej tabeli.

Tablica nr 2 - Stan ludności wg miejsca zamieszkania i płci

Wyszczególnienie	gmina Sułkowice									
	2015		2016		2017		2018		2019	
	liczba	udział	liczba	udział	liczba	udział	liczba	udział	liczba	udział
ogółem	14 663	100,0%	14 762	100,0%	14 826	100,0%	14 916	100,0%	14 982	100,0%
mężczyźni	7 202	49,1%	7 257	49,2%	7 303	49,3%	7 349	49,3%	7 355	49,1%
kobiety	7 461	50,9%	7 505	50,8%	7 523	50,7%	7 567	50,7%	7 627	50,9%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analizując strukturę mieszkańców powiatu myślenickiego na przestrzeni lat 2009-2019 dostrzegalna jest tendencja wzrostowa w zakresie ogólnej liczby mieszkańców. W ciągu ostatnich 10 lat wzrost liczby mieszkańców powiatu osiągnął poziom ponad 6%. Badając rozmieszczenie mieszkańców w poszczególnych gminach powiatu należy stwierdzić, że udział poszczególnych gmin, patrząc przez pryzmat liczby ich mieszkańców, wykazuje się stosunkową stabilnością, w latach 2017-2019 nie zachodziły żadne zmiany udziału liczby mieszkańców, które miałyby dynamiczny charakter. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tablica nr 3 - Liczba mieszkańców powiatu myślenickiego wg miejsca zamieszkania w podziale na gminy w latach 2017-2019

powiat / gmina	2017		Rok 2018		2019	
	liczba	udział	liczba	udział	liczba	udział
Powiat myślenicki	126 339	100,00%	127 028	100,00%	127 600	100,00%
Dobczyce	15 227	12,05%	15 272	12,02%	15 321	12,01%
Lubień	10 027	7,94%	10 060	7,92%	10 076	7,90%
Myślenice	44 021	34,84%	44 189	34,79%	44 444	34,83%
Pcim	10 999	8,71%	11 082	8,72%	11 131	8,72%
Raciechowice	6 321	5,00%	6 395	5,03%	6 413	5,03%
Siepraw	8 852	7,01%	8 953	7,05%	9 001	7,05%
Sułkowice	14 826	11,74%	14 916	11,74%	14 982	11,74%
Tokarnia	8 730	6,91%	8 771	6,90%	8 820	6,91%
Wiśniowa	7 336	5,81%	7 390	5,82%	7 412	5,81%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Należy ponadto zauważyć, że w gminie Sułkowice występuje stały wzrost liczby mieszkańców na poziomie gwarantującym utrzymanie niezmiennego ich udziału w ogólnej liczbie mieszkańców powiatu.

Ukazując natomiast dynamikę zmian liczby mieszkańców w gminie Sułkowice na tle poszczególnych gmin powiatu myślenickiego należy stwierdzić, że w latach 2017-2019 osiągnęła ona maksymalną wartość na poziomie 1,05% i był to poziom zbliżony do dynamiki przyrostu mieszkańców powiatu. Na terenie całego powiatu myślenickiego, tylko trzy gminy (Lubień, Dobczyce i Myślenice) odnotowują zdecydowanie gorsze wskaźniki w tym zakresie. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tablica nr 4 – Dynamika zmian liczby mieszkańców w poszczególnych gminach za okres 2017-2019

powiat / gmina	2017		Rok 2018		2019	
	liczba	liczba	zmian [%] [2017=100]	liczba	zmian [%] [2017=100]	
Powiat myślenicki	126 339	127 028	0,55%	127 600	1,00%	
Dobczyce	15 227	15 272	0,30%	15 321	0,62%	
Lubień	10 027	10 060	0,33%	10 076	0,49%	
Myślenice	44 021	44 189	0,38%	44 444	0,96%	
Pcim	10 999	11 082	0,75%	11 131	1,20%	
Raciechowice	6 321	6 395	1,17%	6 413	1,46%	
Siepraw	8 852	8 953	1,14%	9 001	1,68%	
Sułkowice	14 826	14 916	0,61%	14 982	1,05%	
Tokarnia	8 730	8 771	0,47%	8 820	1,03%	
Wiśniowa	7 336	7 390	0,74%	7 412	1,04%	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Istotną z punktu widzenia problemów społecznych jest struktura wiekowa mieszkańców powiatu. Skupiając się na grupie wiekowej powyżej 65 roku życia, która stanowi jeden z podstawowych obszarów oddziaływania jednostek pomocy społecznej, należy stwierdzić, że grupa ta z upływem lat ma coraz większy udział w populacji mieszkańców powiatu myślenickiego. Podobnie proporcje te kształtują się w gminie Sułkowice, gdzie występuje jednoznacznie widoczny trend wzrostowy, co pokazują dane z lat 2017 – 2019, zaprezentowane w poniższej tabeli.

Tablica nr 5 - Liczba mieszkańców w wieku 65 lat i więcej w latach 2017-2019

powiat / gmina	grupy wiekowe	Rok					
		2017		2018		2019	
		liczba	udział	liczba	udział	liczba	udział
Powiat myślenicki	ogółem	126 339	100,00%	127 028	100,00%	127 600	100,00%
	65 i więcej	16 513	13,07%	17 103	13,46%	17 652	13,83%
Sułkowice	ogółem	14 826	100,00%	14 916	100,00%	14 982	100,00%
	65 i więcej	1 815	12,24%	1 876	12,58%	1 967	13,13%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Badając strukturę grupy mieszkańców w wieku powyżej 65 lat, przeprowadzono analizę dynamiki jej przyrostu. Jako bazowy przyjęto 2017 rok i w odniesieniu do niego zaprezentowano tempo przyrostu mieszkańców w tej grupie wiekowej. Analiza zaprezentowana w poniższej tabeli pokazuje, że wraz z upływem czasu, wzrasta w zdecydowanie większym tempie liczba mieszkańców w wieku powyżej 65 roku życia. Wzrost ten na przestrzeni trzech lat (2017-2019) wyniósł prawie 7% na obszarze całego powiatu. Odnosząc tą zmianę do przyrostu mieszkańców ogółem, która w latach 2017-2019 osiągnęła wartość jedynie 1%, należy stwierdzić, że przyrost tej grupy mieszkańców powiatu myślenickiego jest prawie siedmiokrotnie większy niż przyrost mieszkańców ogółem.

Na obszarze gminy Sułkowice proporcje te układają się bardzo podobnie, jednak ze zdecydowanie większym natężeniem dynamiki zmian. Przyrost liczby mieszkańców w wieku powyżej 65 roku życia w okresie lat 2017-2019 osiągnął poziom przekraczający 8% w stosunku do 1,05% przyrostu liczby mieszkańców ogółem, czyli był większy niż na terenie powiatu. W najbliższej przyszłości będzie to miało ogromne znaczenie dla obciążenia powiatu oraz gminy w zakresie świadczeń socjalnych dla grupy seniorów. Odnosząc te wielkości do proporcjonalnie mniejszych odczytów przyrostu liczby mieszkańców ogółem, należy uznać, że sytuacja demograficzna gminy Sułkowice jednoznacznie wskazuje na rosnące wyzwania dla systemu pomocy społecznej oraz ochrony zdrowia w zakresie oddziaływań na rzecz seniorów. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tablica nr 6 - Dynamika przyrostu mieszkańców w wieku 65 lat i więcej w ujęciu terytorialnym w latach 2017-2019

powiat / gmina	grupy wiekowe	Rok				
		2017		2018		2019
		liczba	liczba	zmiana [%] 2017=100	liczba	zmiana [%] 2017=100
Powiat myślenicki	ogółem	126 339	127 028	0,55%	127 600	1,00%
	65 i więcej	16 513	17 103	3,57%	17 652	6,90%
Sułkowice	ogółem	14 826	14 916	0,61%	14 982	1,05%
	65 i więcej	1 815	1 876	3,36%	1 967	8,37%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Problem postępującego starzenia się społeczeństwa gminy Sułkowice dostrzegalny jest również w aspekcie podziału mieszkańców na grupy w wiek: przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym. Dodatkowo dla potrzeb prowadzonej analizy zostało wprowadzone rozróżnienie na kategorie wieku produkcyjnego mobilnego i niemobilnego. Kluczową kategorią obrazującą potencjał populacji jest udział w niej osób w wieku produkcyjnym, czyli ludność wykonującą pracę, która przynosi dochód lub bezrobotnych. Przedziały wiekowe opisujące wiek produkcyjny, przyjęte w statystyce dla potrzeb ekonomii klasyfikują:

- mężczyźni pomiędzy 18 - 64 rokiem życia,
- kobiety pomiędzy 18 - 59 rokiem życia.

Jak już wcześniej wspomniano kategoria wieku produkcyjnego została dodatkowo opisana podkategoriami:

- wieku produkcyjnego mobilnego – 18 – 44 lata mężczyźni i kobiety,
- wieku produkcyjnego niemobilnego – 45–64 lata mężczyźni i 45–59 lat kobiety.

Zaprezentowane w poniższej tabeli dane pokazują tendencję, utrzymującą się na przestrzeni lat 2017-2019, charakteryzuje się ona względnie stałym poziomem udziału mieszkańców gminy Sułkowice w wieku produkcyjnym. Jednocześnie w przyjętym przedziale czasowym odnotowywany był stale rosnący udział mieszkańców w wieku poprodukcyjnym, co potwierdza wcześniejsze wnioski na temat postępującego starzenia się populacji mieszkańców gminy.

Tablica nr 7 - Ludność gminy Sułkowice w podziale na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny w latach 2017-2019

Wyszczególnienie	Sułkowice					
	2017		2018		2019	
	liczba	udział	liczba	udział	liczba	udział
ogółem	14 826	100,00%	14 916	100,00%	14 982	100,00%
w wieku przedprodukcyjnym	3 179	21,44%	3 202	21,47%	3 228	21,55%
w wieku produkcyjnym	9 376	63,24%	9 371	62,83%	9 318	62,19%

Wyszczególnienie	Sułkowice					
	2017		2018		2019	
	liczba	udział	liczba	udział	liczba	udział
w wieku produkcyjnym mobilnym	6 101	41,15%	6 061	40,63%	6 009	40,11%
w wieku produkcyjnym niemobilnym	3 275	22,09%	3 310	22,19%	3 309	22,09%
w wieku poprodukcyjnym	2 271	15,32%	2 343	15,71%	2 436	16,26%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Powyższe rozważania potwierdzają dane płynące z analizy wskaźnika obciążenia demograficznego. Liczba mieszkańców gminy Sułkowice w wieku poprodukcyjnym przypadających na 100 osób w wieku produkcyjnym wykazuje tendencję rosnącą od 2015 roku. Wartość tego wskaźnika na koniec 2019 roku osiągnęła poziom 26,1. Oznacza to, że na każdą osobę w wieku powyżej 65 roku życia przypadały ponad trzy osoby w wieku produkcyjnym. Porównując tę proporcję liczoną dla obszaru województwa, gdzie na jednego mieszkańca w wieku poprodukcyjnym w 2019 roku przypadało poniżej trzech w wieku produkcyjnym. Należy stwierdzić, że sytuacja demograficzna gminy Sułkowice kształtuje się korzystniej.

W chwili sporządzania niniejszej analizy liczba mieszkańców gminy w wieku poprodukcyjnym przypadająca na sto osób w wieku przedprodukcyjnym, przyjmowała względnie korzystny kształt. Odwołując się do poniższych danych można stwierdzić, że w 2019 roku na każdych 100 osób w wieku przedprodukcyjnym przypadało ponad 75 osób w wieku poprodukcyjnym. Jednakże wielkość ta od 2015 roku wzrosła o prawie 14%. Taki rozkład danych wskazuje na szybkie tempo starzenia się społeczeństwa na terenie gminy Sułkowice. W porównaniu do obszaru kraju, jak również województwa, odczyt tego wskaźnika jest jeszcze korzystny, bowiem na terenie porównywanych obszarów przyjmował on od dłuższego czasu wartości przekraczające 100. Oznacza to większą liczbę osób, które już opuściły rynek pracy w porównaniu do liczby osób wchodzących na niego.

Niepokojący jest również rosnący udział mieszkańców w wieku nieprodukcyjnym, czyli osób w wieku 0-17 lat lub tych, którzy już wyszli z rynku pracy; w stosunku do osób w wieku produkcyjnym. W gminie Sułkowice na koniec 2019 roku na jedną osobę w wieku nieprodukcyjnym przypadało niespełna 2 osoby w wieku produkcyjnym. Wielkość ta stale maleje od 2015 roku, dynamika tych zmian wyniosła 8% w skali pięciu analizowanych lat.

Korzystnym zjawiskiem charakterystycznym dla gminy Sułkowice jest, że w porównaniu do obszarów: województwa i kraju, wskaźniki obciążenia demograficznego dla gminy przyjmują, w wartościach nominalnych, lepsze odczyty. **Jednak ich poziomy i tempo zmian wskazują na konieczność podejmowania zintensyfikowanych działań w kierunku budowania sieci wsparcia dla seniorów. Potwierdzają to dane zobrazowane w postaci wskaźników: obciążenia demograficznego osobami starszymi oraz starości.** Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tablica nr 8 - Wskaźniki obciążenia demograficznego w latach 2015-2019

Jednostka terytorialna	Rok				
	2015	2016	2017	2018	2019
ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym					
POLSKA	60,1	61,7	63,4	65,1	66,7
MAŁOPOLSKIE	60,1	61,3	62,6	63,9	65,1
Powiat myślenicki	58,2	58,9	59,9	61,0	62,1
Sułkowice	56,1	56,8	58,1	59,2	60,8
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym					
POLSKA	109,1	112,7	115,5	118,3	121,0
MAŁOPOLSKIE	98,3	101,0	103,2	105,4	107,3
Powiat myślenicki	69,8	72,1	74,2	76,7	78,8
Sułkowice	66,4	68,7	71,4	73,2	75,5
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym					
POLSKA	31,4	32,7	34,0	35,3	36,5
MAŁOPOLSKIE	29,8	30,8	31,8	32,8	33,7
Powiat myślenicki	23,9	24,7	25,5	26,5	27,4
Sułkowice	22,4	23,1	24,2	25,0	26,1
współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi					
POLSKA	22,8	23,9	25,0	26,1	27,2
MAŁOPOLSKIE	22,1	23,0	23,8	24,6	25,5
Powiat myślenicki	17,7	18,3	19,0	19,7	20,4
Sułkowice	16,2	17,1	17,6	18,1	19,2
odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem					
POLSKA	15,8	16,4	17,0	17,5	18,1
MAŁOPOLSKIE	15,3	15,7	16,2	16,6	17,0
Powiat myślenicki	12,3	12,7	13,1	13,5	13,8
Sułkowice	11,5	12,0	12,2	12,6	13,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analizując strukturę ludności powiatu myślenickiego przez pryzmat przyrostu naturalnego należy stwierdzić, że charakterystyka w tym zakresie nie wskazuje na pozytywne tendencje. Saldo przyrostu naturalnego w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w latach 2015-2019 dla powiatu, ma co prawda wartość dodatnią, jednak na przestrzeni analizowanego okresu zarysowuje się trend spadkowy.

Porównując tę wielkość z danymi opisującymi obszar całej Polski zauważamy, że odczyt ten dla powiatu jest korzystniejszy, bowiem wykazuje w badanym okresie dodatnie saldo przyrostu naturalnego, gdzie dla obszaru Polski wartość tego parametru nie przekracza zera. Należy jednak pamiętać, o wyraźnym trendzie spadkowym widocznych w dłuższym okresie czasu na terenie powiatu myślenickiego.

Dostrzegalna jest również tendencja do występowania większego przyrostu naturalnego na terenach wiejskich w stosunku do miejskich, co jest charakterystyczne dla wszystkich analizowanych obszarów. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tablica nr 9 - Przyrost naturalny na 1000 ludności wg miejsca zamieszkania w latach 2015-2019

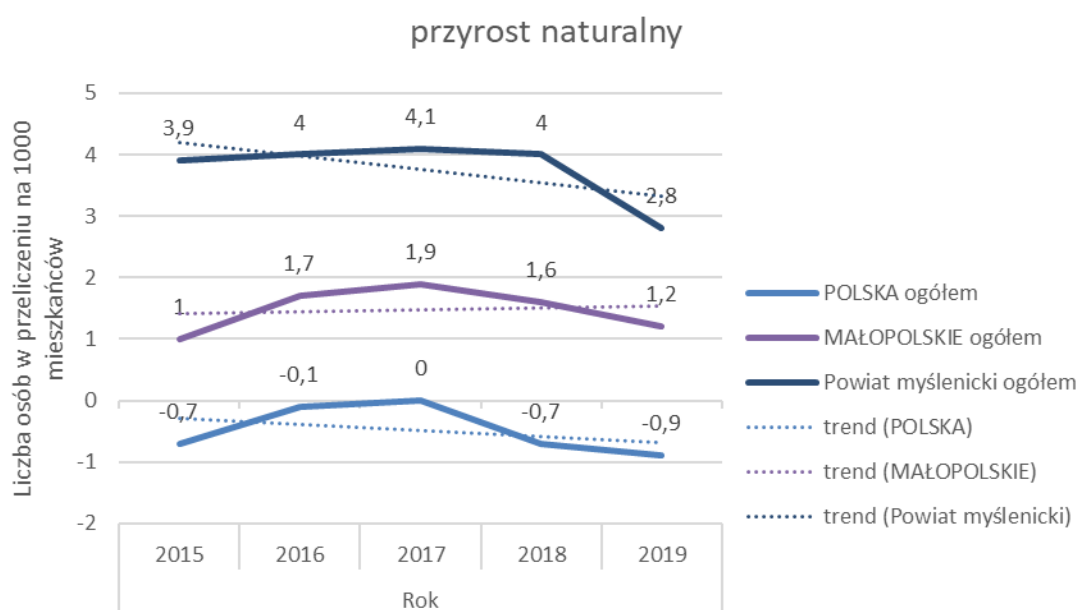
Region	Lokalizacje	Rok				
		2015	2016	2017	2018	2019
POLSKA	ogółem	-0,7	-0,1	0	-0,7	-0,9
	w miastach	-1,1	-0,5	-0,5	-1,2	-1,4
	na wsi	-0,1	0,3	0,7	0	-0,1
MAŁOPOLSKIE	ogółem	1	1,7	1,9	1,6	1,2
	w miastach	0,1	1,2	1,1	0,7	0,4
	na wsi	1,9	2,1	2,6	2,4	1,9
Powiat myślenicki	ogółem	3,9	4	4,1	4	2,8
	w miastach	3	4	3,6	1,4	1,3
	na wsi	4,2	4	4,2	4,9	3,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W celu graficznego zobrazowania tendencji występujących w zakresie kształtowania się przyrostu naturalnego posłużymy się poniższym schematem, na którym pokazane zostały trendy występujące w wartościach ogółem dla poszczególnych obszarów.

Charakterystycznym jest to, że województwo małopolskie odnotowywało trend wzrostowy, natomiast powiat myślenicki oraz obszar całej Polski opisywane były trendem spadkowym w analizowanym okresie. Jest to zjawisko bardzo niekorzystne z punktu widzenia demograficznego. Zaznaczyć jednak należy, że powiat myślenicki utrzymuje swój przyrost naturalny na dodatnich poziomach, jednocześnie wyraźnie większych niż ma to miejsce na terenie województwa małopolskiego.

Schemat nr 3 - Przyrost naturalny na 1000 ludności wg miejsca zamieszkania w latach 2015 - 2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Kolejnym czynnikiem wpływającym na sytuację demograficzną terenu gminy Sułkowice jest zjawisko migracji wewnętrznych. Analiza salda migracji w latach 2015-2019 pokazuje, że na terenach badanych obszarów, z roku na rok, coraz więcej osób decydowało się na osiedlenie. Wyjątek stanowiły lata 2016-2017, w których na terenie gminy można było zaobserwować ujemne saldo migracji wewnętrznej. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tablica nr 10 - Migracja wewnętrzna ludności w latach 2015-2019

Obszar	saldo migracji wewnętrznych				
	2015	2016	2017	2018	2019
MAŁOPOLSKIE	3770	3376	3760	4842	5914
Powiat myślenicki	163	171	191	213	236
Sułkowice	0	-2	-11	29	20

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Badając zjawisko migracji należy odnieść się również do migracji zagranicznej, która dla obszaru gminy Sułkowice ma korzystny wpływ na sytuację demograficzną, chociaż jego skala nie jest wielka. Podobny obraz zauważalny jest na obszarze powiatu myślenickiego. Natomiast odnosząc się do wielkości występujących na terenie województwa małopolskiego, należy zauważyć, że saldo migracji zagranicznej wkroczyło na wyraźną ścieżkę wzrostową, co oznacza stale rosnącą liczbę osób powracających z emigracji zagranicznej. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tablica nr 11 - Migracja zagraniczna w latach 2015-2019

Obszar	saldo migracji zagranicznych				
	2015	2016	2017	2018	2019
MAŁOPOLSKIE	b.d.	296	346	679	958
Powiat myślenicki	b.d.	-12	-16	12	24
Sułkowice	b.d.	0	-1	5	6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

3.2 Rynek pracy i bezrobocie

Rynek pracy na terenie powiatu myślenickiego daje zatrudnienie w przeważającej większości w sektorach gospodarki związanych z rolnictwem i leśnictwem. W sektorze tym w latach 2014-2018 zatrudnionych było średnio 41% ogółu pracujących. Drugą pod względem liczebności stanowiła grupa osób zatrudnionych w sektorze przemysłowym i budownictwie, średnio w badanym okresie było to 25% pozostających w zatrudnieniu.

Natomiast na trzecim miejscu wyróżnić należy osoby pracujące w sektorze usług pozostałych, które w badanym okresie średnio stanowiły 20% ogółu zatrudnionych. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tablica nr 12 – Liczba pracujących w poszczególnych sektorach gospodarki w latach 2014-2018

sektory gospodarki	Powiat myślenicki				
	2014	2015	2016	2017	2018
	liczba pracujących				
ogółem	32 253	32 248	33 387	34 562	35 182
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	13 915	13 918	13 914	13 904	13 909
przemysł i budownictwo	7 828	7 792	8 377	9 154	9 417
handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja	3 908	3 995	4 251	4 497	4 671
działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości	291	291	292	280	302
pozostałe usługi	6 311	6 252	6 553	6 727	6 883

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analiza struktury bezrobocia w powiecie myślenickim wykazuje jedną podstawową cechę, która jest charakterystyczna dla większości obszaru Polski, to jest dodatnią korelację powiatowej stopy bezrobocia ze stopą krajową i wojewódzką. Oznacza to, że wzrost i spadek bezrobocia przebiegają w tych samych kierunkach w tej samej jednostce czasu dla wszystkich obszarów. Szczegółowe dane dla okresu od 2010 do 2019 roku zawiera poniższa tabela.

Tablica nr 13 - Stopa bezrobocia rejestrowanego wg stanu na koniec roku w latach 2010-2019

Obszar	rok										
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	
	stopa bezrobocia [%]										
POLSKA	12,4	12,5	13,4	13,4	11,4	9,7	8,2	6,6	5,8	5,2	
MAŁOPOLSKIE	10,4	10,5	11,4	11,5	9,7	8,3	6,6	5,3	4,7	4,1	
Powiat myślenicki	12,8	13,2	14	13,5	10,4	7,5	4,9	3	2,7	2,4	

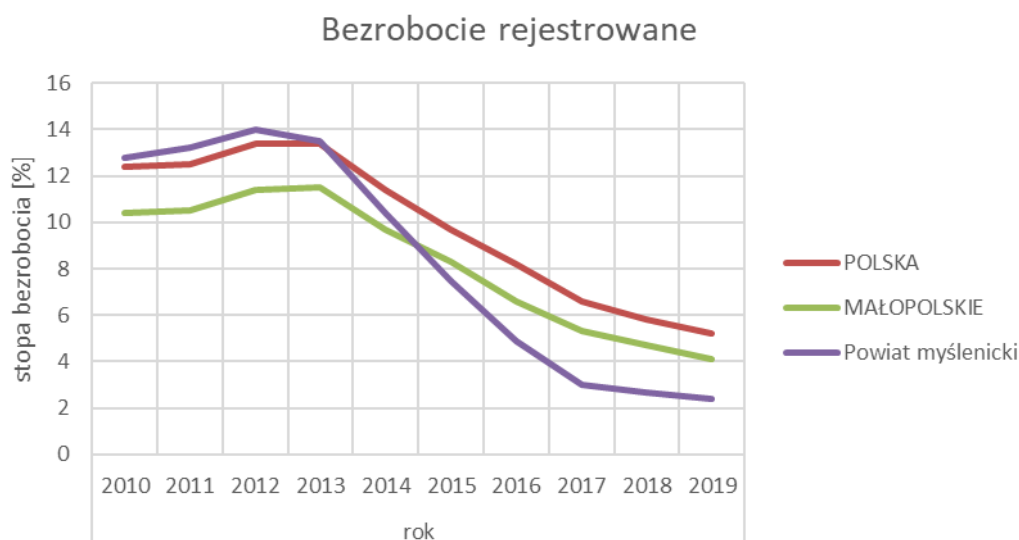
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Charakterystycznym jest również to, że poziom bezrobocia rejestrowanego na terenie powiatu myślenickim do 2013 roku wykazywał odczyty wyższe w porównaniu do obszarów województwa małopolskiego oraz całego kraju. Proporcje te od 2014 roku zaczęły ulegać stopniowej zmianie, kiedy to w powiecie poziom bezrobocia zaczął spadać w wyższym tempie niż w pozostałych obszarach terytorialnych. Już w 2015 roku odnotowany został wyraźnie niższy poziom stopy bezrobocia w porównaniu do pozostałych badanych obszarów.

Tendencja taka utrzymuje się do chwili obecnej, co zostało zaprezentowane na poniższym schemacie.

Schemat nr 4 - Stopa bezrobocia rejestrowanego w latach 2010-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Reprezentacja bezrobotnych gminy Sułkowice w ujęciu według płci w latach 2015-2019 została zaprezentowana w poniższej tabeli. Z danych tam zawartych wynika, że na przestrzeni badanych lat średni udział kobiet w tej grupie wyniósł ponad 49%, a mężczyzn prawie 51%. W badanym okresie co roku dochodziło do bardzo zauważalnych zmian proporcji udziału mężczyzn i kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych.

Tablica nr 14 - Bezrobotni zarejestrowani wg płci w latach 2015-2019

wyszczególnienie	gmina Sułkowice									
	2015		2016		2017		2018		2019	
	liczba	udział	liczba	udział	liczba	udział	liczba	udział	liczba	udział
ogółem	504	100,00%	342	100,00%	204	100,00%	166	100,00%	159	100,00%
mężczyźni	251	49,80%	183	53,51%	96	47,06%	88	53,01%	81	50,94%
kobiety	253	50,20%	159	46,49%	108	52,94%	78	46,99%	78	49,06%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analizując populację bezrobotnych gminy Sułkowice pod względem grup wiekowych dostrzegamy, że najliczniejszą reprezentację stanowiły osoby w wieku do 30 roku życia, średni ich udział w ogóle bezrobotnych na przestrzeni 2015-2019 roku przekroczył 31%. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela. Charakterystycznym jest jednak, że w analizowanym okresie udział tej grupy systematycznie maleje. Na koniec 2019 roku udział tych osób w ogóle bezrobotnych spadł poniżej 28%.

Niepokojącym jest utrzymujący się udział osób w wieku powyżej 50 roku życia w ogólnej grupie bezrobotnych. W latach 2015-2019 średni udział tej grupy znajdował się na poziomie przekraczającym 26%. Jednocześnie zauważalny jest rosnący udział tej grupy w ogóle bezrobotnych. Sugeruje to, że bezrobotni po przekroczeniu 50 roku życia spotykają się ze zwiększonymi trudnościami adaptacyjnymi na rynku pracy.

Wobec czego, należy skoncentrować działania służb pomocy społecznej i rynku pracy, w kierunku zwiększonej aktywizacji tychże osób bezrobotnych.

Tablica nr 15 - Bezrobotni zarejestrowani wg wieku w latach 2015-2019 (stan na koniec roku)

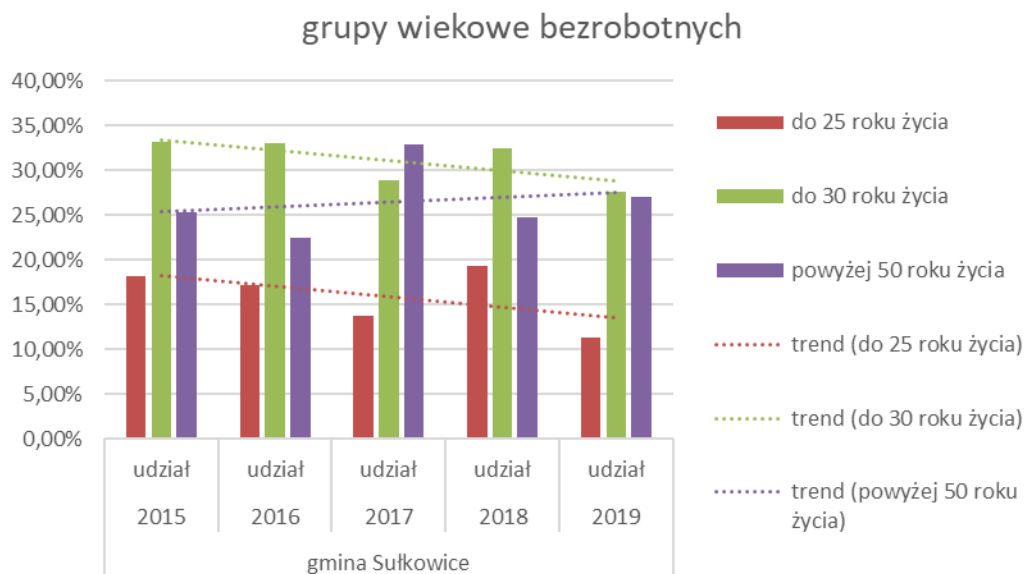
grupy wiekowe	gmina Sułkowice									
	2015		2016		2017		2018		2019	
	liczba	udział	liczba	udział	liczba	udział	liczba	udział	liczba	udział
ogółem	504	100,00%	342	100,00%	204	100,00%	166	100,00%	159	100,00%
do 25 roku życia	92	18,25%	59	17,25%	28	13,73%	32	19,28%	18	11,32%
do 30 roku życia	167	33,13%	113	33,04%	59	28,92%	54	32,53%	44	27,67%
powyżej 50 roku życia	128	25,40%	77	22,51%	67	32,84%	41	24,70%	43	27,04%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Charakterystyczną cechą rynku pracy na terenie gminy Sułkowice jest to, że udział liczby bezrobotnych w grupie wiekowej do 30 roku życia, pomimo wyraźnie większego poziomu w porównaniu do grupy bezrobotnych w wieku do 25 roku życia, spadał w podobnym tempie w obydwóch tych grupach.

Natomiast w grupie wiekowej powyżej 50 roku życia, pomimo spadającej stopy bezrobocia, udział tych osób w ogólnej grupie bezrobotnych rósł w badanym okresie. Jak pokazano na poniższym schemacie, sytuacja taka występuje, pomimo stale poprawiającej się koniunktury na rynku pracy. **Takie ukształtowanie struktury bezrobocia w gminie rodzi ryzyko trwałego wykluczenia osób zwłaszcza w wieku 50+, które pomimo swojego doświadczenia zawodowego i możliwości świadczenia pracy będą szczególnie narażone na pozostawanie poza rynkiem pracy. Niezbędnym więc jest podejmowanie działań ukierunkowanych na ich aktywizację.**

Schemat nr 5 - Grupy wiekowe osób bezrobotnych na terenie gminy Sułkowice w okresie 2015-2019 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Struktura bezrobotnych powiatu myślenickiego, analizowana pod kątem ich wykształcenia na przestrzeni lat 2015-2019, wskazuje na rosnący udział grupy osób z wyższym wykształceniem. Spada natomiast udział bezrobotnych z wykształceniem zasadniczym, chociaż udział tej grupy jest najwyższy. W porównaniu do 2015 roku liczba osób bezrobotnych z wykształceniem zasadniczym zawodowym zmniejszyła się o prawie 13%. Jednocześnie w drugiej, pod względem liczebności, grupie osób z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym bezrobocie zwiększyło się o przeszło 18%. Spadło natomiast o prawie 14% bezrobocie w grupie osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym. Należy jednocześnie podkreślić, w tej właśnie grupie na przestrzeni badanego okresu można było zaobserwować najniższe bezrobocie. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tablica nr 16 - Odsetek bezrobotnych zarejestrowanych wg poziomu wykształcenia w latach 2015-2019

Wykształcenie	Powiat myślenicki				
	2015	2016	2017	2018	2019
ogółem	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
wyższe	15,06%	17,10%	20,22%	18,22%	17,57%
policealne, średnie zawodowe	23,21%	24,77%	24,55%	24,39%	27,45%
średnie ogólnokształcące	10,77%	10,86%	9,90%	11,59%	9,29%
zasadnicze zawodowe	31,90%	29,74%	27,51%	30,11%	27,87%
gimnazjalne i poniżej	19,06%	17,53%	17,81%	15,70%	17,82%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Osoby długotrwale bezrobotne na terenie powiatu myślenickiego w badanym okresie (średniorocznie) stanowiły grupę ponad 21% ogółu bezrobotnych. Prawie jeden na pięciu mężczyzn pozostawał bez pracy przez okres dłuższy niż rok. W przypadku kobiet zjawisko to można było zaobserwować u co czwartej osoby. **Jednakże znamienne jest, że w grupie bezrobotnych w wieku 55-64 lat w okresie 2015-2019 roku, średniorocznie prawie co trzecia osoba była długotrwale bezrobotna. Grupa ta wymaga szczególnego zainteresowania ze strony służb rynku pracy, konieczne są działania ukierunkowane na ich aktywizację zawodową.** Pozytywnie należy ocenić tempo redukcji zjawisko długotrwałego bezrobocia na terenie powiatu myślenickiego, zostało ono zredukowane o 83% w okresie od końca 2015 roku. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tablica nr 17 - Bezrobotni zarejestrowani, pozostający bez pracy dłużej niż 1 rok w latach 2014-2018

udział bezrobotnych, pozostających bez pracy dłużej niż rok, w grupach:	Jednostka miary	Powiat myślenicki				
		2015	2016	2017	2018	2019
ogółem	osoba	1189	483	286	193	203
ogółem w % bezrobotnych ogółem	%	34,2	21,1	19,7	14,7	17
mężczyźni w % bezrobotnych mężczyzn	%	32,3	18	16,9	11,7	14,2
kobiety w % bezrobotnych kobiet	%	36,2	24,2	21,9	17,2	19,3
w % ludności aktywnej zawodowo	%	2,6	1	0,6	0,4	0,4
bezrobotni w wieku 55-64 lat pozostający bez pracy przez okres dłuższy niż 1 rok w bezrobotnych w wieku 55-64 lat ogółem	%	48,6	35,5	25,8	25,2	24,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Struktura osób bezrobotnych na terenie powiatu myślenickiego w latach 2015-2019 analizowana z perspektywy niepełnosprawności pokazuje, że udział tej grupy w ogóle bezrobotnych sukcesywnie spada. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tablica nr 18 - Niepełnosprawni zarejestrowani w urzędzie pracy wg płci w latach 2015-2019

Wyszczególnienie	Powiat myślenicki				
	2015	2016	2017	2018	2019
ogółem					
ogółem	178	114	92	93	89
z prawem do zasiłku	30	21	20	27	25

Wyszczególnienie	Powiat myślenicki				
	2015	2016	2017	2018	2019
mężczyźni					
ogółem	102	66	60	55	54
z prawem do zasiłku	16	13	11	15	16
kobiety					
ogółem	76	48	32	38	35
z prawem do zasiłku	14	8	9	12	9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analizując strukturę bezrobocia w powiecie myślenickim pod względem stażu pracy wnioskujemy, że najliczniejszą grupę stanowili bezrobotni ze stażem pracy 1-5 lat. Średnio rocznie na przestrzeni 2015-2019 roku wykazywali oni udział w ogóle bezrobotnych na ponad 24%. Drugą grupę pod względem udziału w ogóle bezrobotnych stanowiły osoby ze stażem pracy mniejszym niż 1 rok, średnio ponad 17% udziału na przestrzeni badanego okresu. Natomiast na trzecim miejscu wskazać należy osoby ze stażem pracy pomiędzy 5 a 20 lat. Statystycznie co szоста osoba bezrobotna na przestrzeni badanego okresu posiadała staż pracy mieszczący się w tym właśnie przedziale. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tablica nr 19 - Bezrobotni zarejestrowani wg stażu pracy w okresie 2015-2019 roku

staż pracy	Powiat myślenicki									
	2015		2016		2017		2018		2019	
	liczba	udział	liczba	udział	liczba	udział	liczba	udział	liczba	udział
ogółem	3473	100,00%	2293	100,00%	1454	100,00%	1312	100,00%	1195	100,00%
bez stażu pracy	511	14,71%	275	11,99%	131	9,01%	136	10,37%	109	9,12%
1 rok i mniej	553	15,92%	394	17,18%	256	17,61%	219	16,69%	215	17,99%
1 - 5 lat	813	23,41%	553	24,12%	354	24,35%	332	25,30%	291	24,35%
5 - 10 lat	508	14,63%	352	15,35%	227	15,61%	232	17,68%	202	16,90%
10 - 20 lat	563	16,21%	354	15,44%	255	17,54%	217	16,54%	198	16,57%
20 - 30 lat	342	9,85%	234	10,20%	149	10,25%	107	8,16%	106	8,87%
powyżej 30 lat	183	5,27%	131	5,71%	82	5,64%	69	5,26%	74	6,19%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

3.3 Profil społeczny osób korzystających z pomocy społecznej

Diagnoza sytuacji osób korzystających z pomocy społecznej w gminie Sułkowie została przeprowadzona w odniesieniu powodów przyznania wsparcia. Szczegółowe zestawienie wszystkich zidentyfikowanych powodów na terenie gminy za okres ponad trzech lat tj. 2017 – 2020 (I półrocze), zawiera poniższa tabela. Analiza zaprezentowanych danych wskazuje, że wśród trzech najistotniejszych zagadnień, w których obszarze skupiają się działania służby

pomocy społecznej, wymienić należy m.in. problemy: ubóstwa, długotrwałej lub ciężkiej choroby, oraz niepełnosprawności. Zważyć ponadto należy, że we wszystkich tych kategoriach problemów społecznych na terenie gminy występuje tendencja spadkowa, zarówno w zakresie liczby rodzin jaki i osób je zamieszkujących.

Dokonując pogłębionej analizy problemów społecznych, zostało wyszczególnionych łącznie siedem zagadnień, które wymagają szerszego omówienia. Wśród nich należy wymienić: ubóstwo, długotrwałą lub ciężką chorobę, potrzebę ochrony macierzyństwa, niepełnosprawność, bezrobocie, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego oraz alkoholizm. Jako kryterium wyboru przyjęto liczbę osób zamieszkujących rodziny dotknięte tymi zjawiskami. W dalszej części niniejszej diagnozy zostaną omówione wszystkie te problemy z uwzględnieniem skali ich występowania.

Tablica nr 20 - Powody przyznania pomocy w latach 2017-2020 na terenie gminy Sułkowice

POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	Liczba rodzin				Liczba osób w rodzinach			
	rok				rok			
	2017	2018	2019	2020 I półrocze	2017	2018	2019	2020 I półrocze
UBÓSTWO	164	135	127	107	402	302	273	230
BEZDOMNOŚĆ	2	1	1	3	2	1	1	3
POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA	56	46	48	28	297	240	245	151
W TYM: POTRZEBA OCHRONY WIELODZIETNOŚCI				21				123
W TYM: WIELODZIETNOŚĆ	43	35	36		245	197	199	
BEZROBOCIE	84	61	45	29	245	144	115	58
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	127	113	119	87	244	198	187	142
DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA	152	141	148	80	311	282	283	135
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEK.-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO - OGÓŁEM	31	14	15	9	118	57	62	36
W TYM: RODZINY NIEPEŁNE	22	9	7	5	61	23	18	12
RODZINY WIELODZIETNE	15	5	5	3	81	34	33	21
PRZEMOC W RODZINIE	5	5	7	3	16	17	33	14
ALKOHOLIZM	20	22	28	17	34	39	55	34
TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA PO ZWOLNIENIU Z ZAKŁADU KARNEGO	3	-	2	-	4	-	2	-
ZDARZENIE LOSOWE	1	1	-	1	1	2	-	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

3.3.1 Ubóstwo

Najczęściej występującym obszarem, który posiada znaczący udział wśród powodów przyznawania pomocy jest ubóstwo. W skali całej gminy średniorocznie 142 rodziny korzystały z tej formy wsparcia w latach 2017-2019. Biorąc pod uwagę liczbę osób w rodzinach objętych pomocą możemy mówić o średniej liczbie 325 osób rocznie w analizowanym okresie. Charakterystycznym jednak jest to, że problem ubóstwa systematycznie maleje na przestrzeni lat 2017-2019. Spadek liczby rodzin dotkniętych ubóstwem sięgnął przeszło 22% w okresie poddanym diagnozie. Natomiast liczba osób w rodzinach dotkniętych tym problemem skokowo zmniejszyła się o jedną piątą w 2018 roku i o jedną trzecią w 2019 roku w porównaniu do 2017 roku. Tendencja ta jest z pewnością efektem spadającej stopy bezrobocia, rosnącej kwoty minimalnego miesięcznego wynagrodzenia oraz programu Rodzina 500 plus. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela. Udział osób dotkniętych ubóstwem na terenie gminy Sułkowice w 2019 roku szacuje się na poziomie 1,8% ogółu mieszkańców.

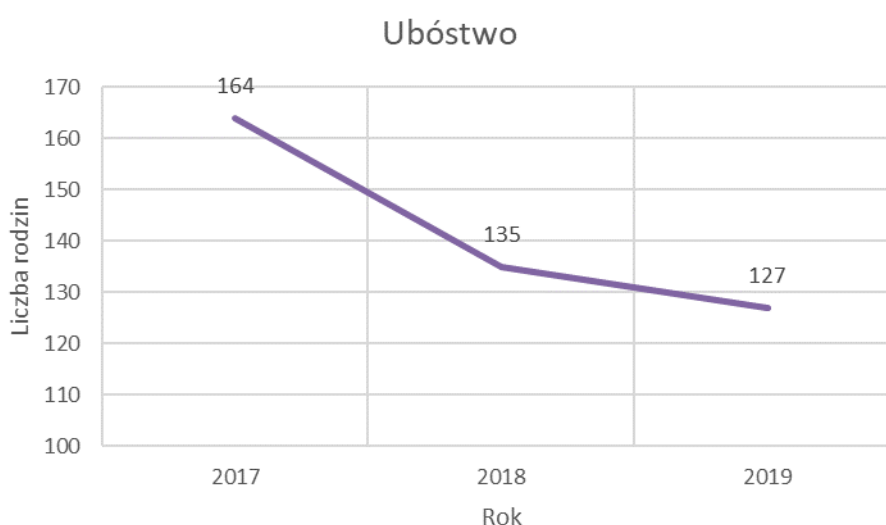
Tablica nr 21 - Problem ubóstwa na terenie gminy Sułkowice w latach 2017-2019

POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	Liczba rodzin			Liczba osób w rodzinach		
	2017	2018	2019	rok		
UBÓSTWO	164	135	127	402	302	273

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

Problem ubóstwa na terenie gminy w latach 2017-2019 systematycznie maleje i tempo jego spadku należy uznać za zadowalające. Graficzną prezentację tego zjawiska zawarto na poniższym schemacie.

Schemat nr 6 - Liczba rodzin dotkniętych ubóstwem na terenie gminy Sułkowice w latach 2017-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

3.3.2 Długotrwała lub ciężka choroba

Drugim pod względem wielkości obszarem, który ma największy udział wśród powodów przyznawania pomocy jest problem występowania długotrwałej lub ciężkiej choroby. W analizowanym okresie na terenie gminy Sułkowie średniorocznie dotkniętych tym problem było 147 rodzin. Problem długotrwałej lub ciężkiej choroby, na terenie gminy, wykazuje tendencję spadkową w zakresie liczby osób zamieszkujących rodziny nim dotknięte. Na przestrzeni lat 2017-2019 liczba osób w tym obszarze zmniejszyła się o 9%. Jednocześnie widzimy, że od 2017 roku liczba rodzin, które wymagają wsparcia nie zmniejsza się w takim samym tempie, bowiem tylko o przeszło 2%. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

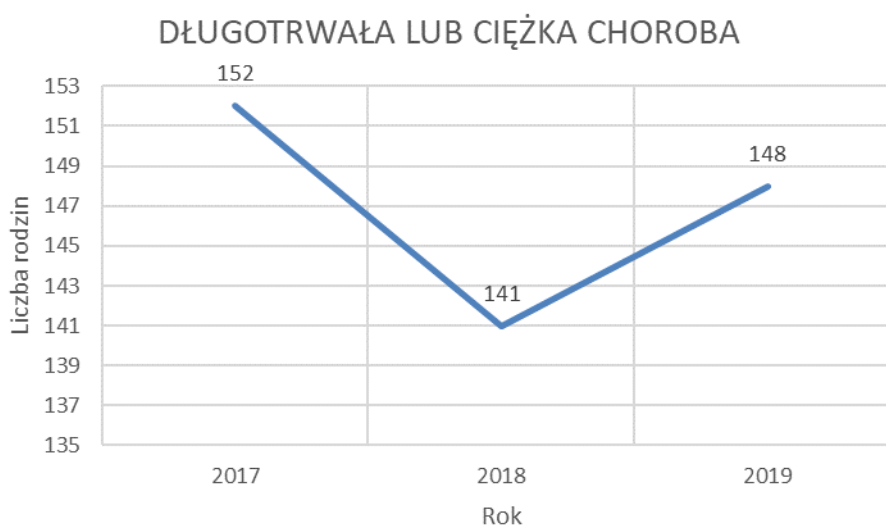
Tablica nr 22 - Problem długotrwałej lub ciężkiej choroby na terenie gminy Sułkowie w latach 2017-2019

POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	Liczba rodzin			Liczba osób w rodzinach		
	2017	2018	2019	rok		
DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA	152	141	148	311	282	283

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

Graficzną prezentację tempa spadku rodzin wymagających pomocy z uwagi długotrwałej lub ciężkiej choroby przedstawia poniższy wykres.

Schemat nr 7 - Liczba rodzin dotkniętych długotrwałą lub ciężką chorobą na terenie gminy Sułkowie w latach 2017-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

3.3.3 Potrzeba ochrony macierzyństwa

Kolejnym zagadnieniem, które w strukturze problemów społecznych gminy Sułkowiec ma znaczący udział, jest potrzeba ochrony macierzyństwa. Analizując go na przestrzeni lat 2017-2019 przez pryzmat ilości rodzin, które otrzymały pomoc w tym zakresie, należy stwierdzić, że ich liczba zmniejszyła się z 56 do 48 na koniec 2019 roku. Oznacza to spadek o 14% w skali trzech lat. Dokonując podobnej analizy w zakresie liczby osób w tych rodzinach, odnotowujemy również spadek z 297 osób w 2017 roku do 245 osób na koniec 2019 roku. Niewątpliwie obserwowane tendencje mogą być efektem oddziaływania Programu Rodzina 500 plus. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

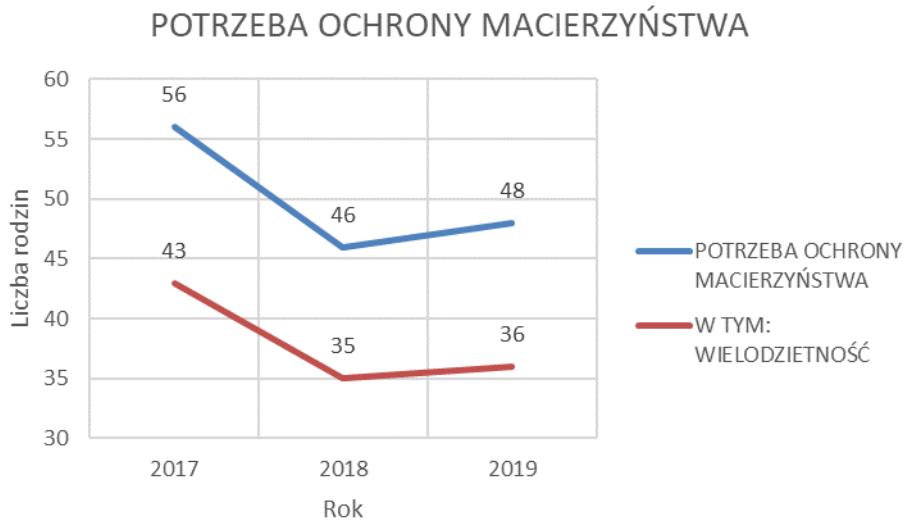
Tablica nr 23 - Problem ochrony macierzyństwa na terenie gminy Sułkowiec w latach 2017-2019

POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	Liczba rodzin			Liczba osób w rodzinach		
	2017	2018	2019	rok		
POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA	56	46	48	297	240	245
W TYM: WIELODZIETNOŚĆ	43	35	36	245	197	199

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

Udział rodzin wielodzietnych, objętych działaniami w obszarze ochrony macierzyństwa, na przestrzeni lat 2017-2019 przyjmuje wartość średnią na poziomie 76%. Należy jednak zauważyć, że ich udział w ogólnej liczbie rodzin wykazujących potrzebę ochrony macierzyństwa, proporcjonalnie spadał w takim samym tempie, jak miało to miejsce w przypadku ogólnej liczby tych rodzin, co widoczne jest na poniższym schemacie. Zaprezentowana grafika pokazuje ujęcie tego zagadnienia przez pryzmat liczby rodzin wykazujących potrzebę ochrony macierzyństwa, jednak analiza w ujęciu liczby osób w rodzinach prowadzi do identycznych wniosków.

Schemat nr 8 - Liczba rodzin wykazujących potrzeby w zakresie ochrony macierzyństwa w latach 2017-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

3.3.4 Niepełnosprawność

Problem niepełnosprawności w gminie Sułkowie jest czwartym pod względem skali występowania zjawiskiem, które znacząco absorbują zasoby struktur pomocy społecznej.

W okresie 2017-2019 roku, średnio rocznie 120 rodzin było objęte działaniami, jednocześnie w analizowanym okresie liczba osób w rodzinach dotkniętych problemem niepełnosprawności średnio wyniosła 210 rocznie. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tablica nr 24 - Problem niepełnosprawności na terenie gminy Sułkowie w latach 2017-2019

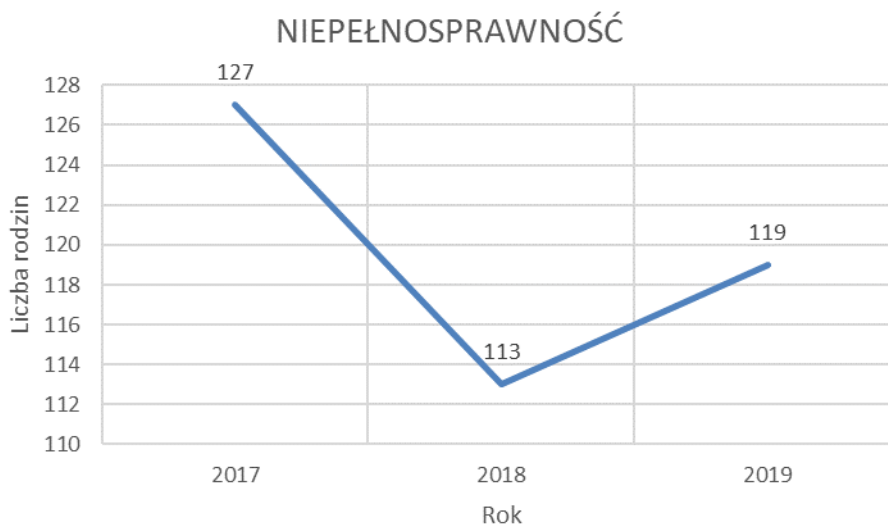
POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	Liczba rodzin			Liczba osób w rodzinach		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	127	113	119	244	198	187

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

Diagnostując zjawisko niepełnosprawności na terenie gminy Sułkowie w latach 2017-2019, należy zwrócić uwagę, że przy znaczącym (o 23%) zmniejszeniu się liczby osób w rodzinach dotkniętych niepełnosprawnością, spadek liczby rodzin w tym samym okresie wyniósł zaledwie 6%. Obecna struktura środowiska osób niepełnosprawnych rodzi wyzwania dla gminnych jednostek działających w obszarze pomocy społecznej, ochrony zdrowia oraz

edukacji. Graficzne ujęcie zmian zachodzących w obszarze niepełnosprawności na terenie gminy zostało zaprezentowane na poniższym wykresie.

Schemat nr 9 - Liczba rodzin dotkniętych niepełnosprawnością na terenie gminy Sułkowiec w latach 2017-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

3.3.5 Bezrobocie

Problem bezrobocia został szeroko omówiony w rozdziale 3.2 – Rynek pracy i bezrobocie. Obecnie zjawisko to zostanie zaprezentowane przez pryzmat ilości rodzin, które z powodu bezrobocia zostały objęte systemem pomocy społecznej na terenie gminy Sułkowiec. W ujęciu tym widoczna jest tendencja spadkowa na przestrzeni lat 2017-2019. Jednakże z uwagi na skalę zjawiska, które zostało zaprezentowane w poniższej tabeli, problem bezrobocia pozostaje wciąż bardzo istotnym i wymagającym podejmowania działań ze strony zarówno służb pomocy społecznej jak również rynku pracy.

Tablica nr 25 - Problem bezrobocia na terenie gminy Sułkowiec w latach 2017-2019

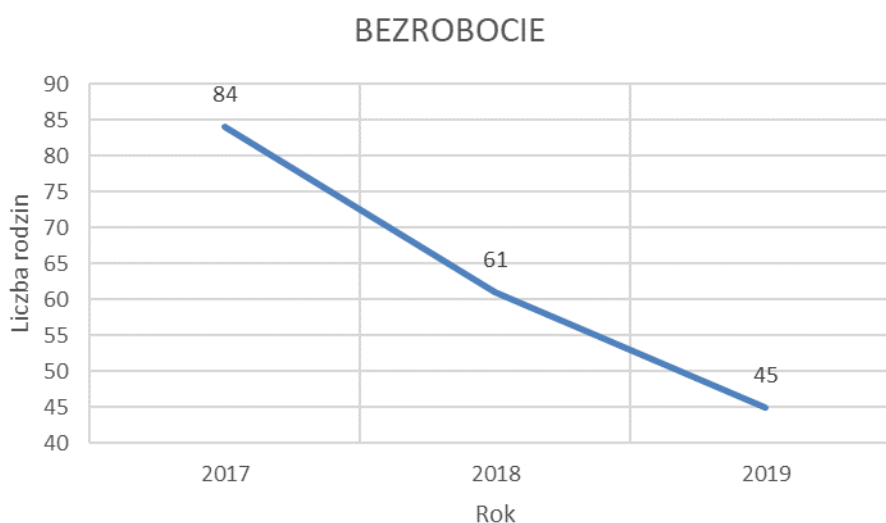
POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	Liczba rodzin			Liczba osób w rodzinach		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019
BEZROBOCIE	84	61	45	245	144	115

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

Diagnoza przeprowadzona we wcześniejszych rozdziałach pokazuje, że problem bezrobocia w powiecie myślenicki od 2013 roku wkroczył na bardzo wyraźną ścieżkę spadkową. Od 2015 roku stopa bezrobocia rejestrowanego liczona dla powiatu znajduje się poniżej wielkości odnotowywanych dla województwa małopolskiego oraz obszaru całego kraju. Widoczne jest to również z perspektywy systemu pomocy społecznej.

Należy jednak pamiętać, że w latach 2017-2019 problem bezrobocia dostrzegany z perspektywy oddziaływań systemu pomocy społecznej na terenie gminy Sułkowice, znajdował się na piątym miejscu pod względem intensywności jego występowania i skali oddziaływań. Rodzi to, w perspektywie najbliższych lat, konieczność odpowiedniego doboru instrumentów przeciwdziałających niekorzystnym skutkom problemu bezrobocia wśród mieszkańców gminy. Ponadto można się spodziewać w kolejnych latach niekorzystnych skutków pandemii wirusa COVID-19, które z pewnością znajdą swoje odzwierciedlenie na rynku pracy. Graficzne ujęcie zmian w obszarze problemu bezrobocia, analizowane przez pryzmat klientów pomocy społecznej, zostało zaprezentowane na poniższym schemacie.

Schemat nr 10 - Liczba rodzin dotkniętych problemem bezrobocia na terenie gminy Sułkowice w latach 2017-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

3.3.6 Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego

Kolejnym pod względem częstotliwości występowania na terenie gminy Sułkowice jest problem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Na przestrzeni lat 2017-2019 generalnie wykazuje on tendencję spadkową. W badanym okresie każdego roku średnio 79 osób, zamieszkujących rodziny dotknięte tym

problemem, korzystało z wsparcia systemu pomocy społecznej. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tablica nr 26 - Problem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego na terenie gminy Sułkowice w latach 2017-2019

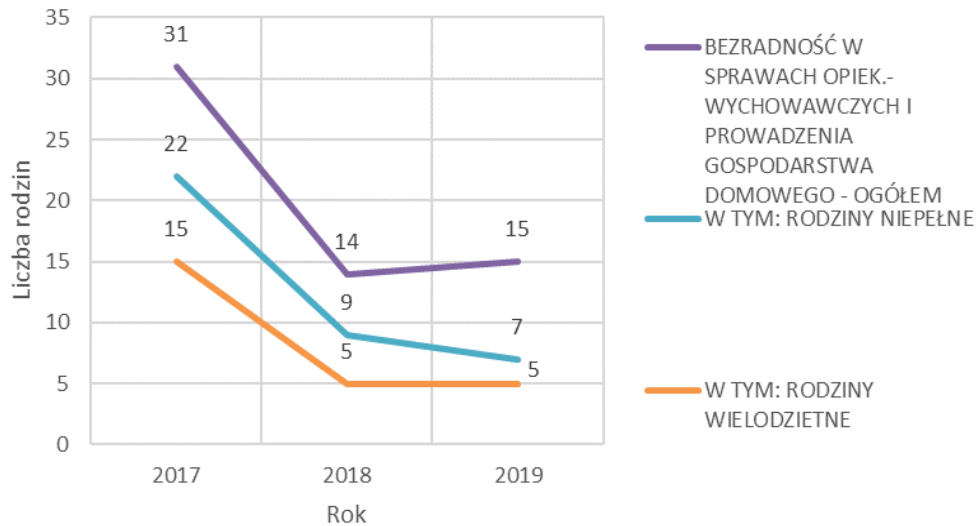
POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	Liczba rodzin			Liczba osób w rodzinach		
	rok					
	2017	2018	2019	2017	2018	2019
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEK.- WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO - OGÓŁEM	31	14	15	118	57	62
W TYM: RODZINY NIEPEŁNE	22	9	7	61	23	18
W TYM: RODZINY WIELODZIENTNE	15	5	5	81	34	33

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

Na przestrzeni lat 2017-2019 odnotowany został ponad 47% spadek liczby osób w rodzinach dotkniętych problemem bezradności. Jednocześnie tempo spadku liczby rodzin dotkniętych tymże problemem w badanym okresie wyniosło blisko 52%. Według danych z końca 2019 roku, wśród osób wchodzących w skład tego rodzaju rodzin statystycznie prawie co trzecia pochodzi z rodziny niepełnej i co druga z rodziny wielodziennej. Natomiast analizując liczbę rodzin należy zauważyć, że mniej niż co druga stanowi rodzinę niepełną, z kolei jedna na trzy to rodzina wielodziennej. Dynamiczne ujęcie danych opisujących problem bezradności na terenie gminy Sułkowice zostało zaprezentowane na poniższym schemacie.

Schemat nr 11 - Problem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego na terenie gminy Sułkowice w latach 2017-2019

BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEK.- WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

3.3.7 Alkoholizm

Ostatnim z problemów wymagających szczegółowego opisu jest problem alkoholizmu w gminie Sułkowice. Proporcjonalnie do liczby mieszkańców gminy nie jest on zjawiskiem dominującym, jednak z uwagi na jego powiązanie i wpływ na inne aspekty życia mieszkańców, wymaga poświęcenia uwagi. Poniższa tabela prezentuje liczbę osób i rodzin, które korzystały z pomocy społecznej na skutek alkoholizmu na przestrzeni lat 2017-2019.

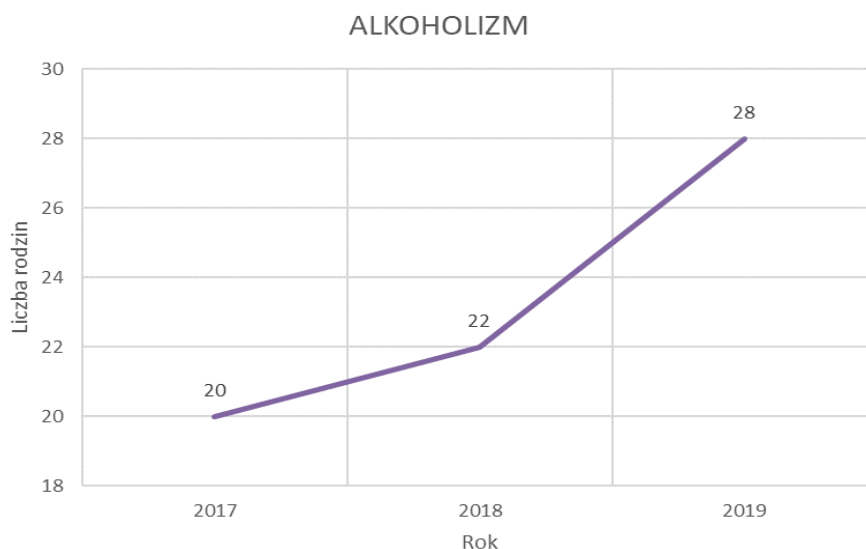
Tablica nr 27 - Problem alkoholizmu na terenie gminy Sułkowice w latach 2017-2019

POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	Liczba rodzin			Liczba osób w rodzinach		
	rok					
	2017	2018	2019	2017	2018	2019
ALKOHOLIZM	20	22	28	34	39	55

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

Należy jednak zwrócić uwagę, że z zaprezentowanych danych wyłania się bardzo widoczna tendencja wzrostowa w zakresie liczby rodzin i osób je zamieszkujących, które były objęte wsparciem ze strony systemu pomocy społecznej. Zostało to zaprezentowane na przykładzie rodzin na poniższym schemacie.

Schemat nr 12 - Liczba rodzin dotkniętych problemem alkoholizmu na terenie gminy Sułkowice w latach 2017-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

Patrząc na problem alkoholizmu przez pryzmat działań Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych charakterystycznym jest, że od 2018 roku ponad połowa wniosków jakie wpływają do GKRPA, przesyłanych jest do sądu celem zobowiązania do podjęcia leczenia odwykowego. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tablica nr 28 - Leczenie odwykowe pacjentów z terenu gminy Sułkowice w latach 2017-2020

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020 II kw.
Wnioski do GKRPA o skierowanie na leczenie odwykowe	87	33	52	39
Wnioski GKRPA przesłane do sądu o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	28	18	27	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GKRPA

Natomiast według danych GKRPA liczba osób, które podjęły leczenie odwykowe stacjonarne w Szpitalu im. J. Babińskiego w Krakowie wyniosła odpowiednio: w 2017 roku - 72 osoby; w 2018 roku - 43 osoby; w 2019 roku - 49 osób .

3.4 Wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej

Organizatorem systemu wspierania rodziny jest gmina Sułkowice. Na mocy Uchwały Rady Miejskiej w Sułkowicach nr XLVIII/292/2018 z dnia 23 kwietnia 2018 r., został przyjęty Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2018–2020. Równoległe z pracami nad Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sułkowice na lata 2021-2028 prowadzone są prace nad nowym Programem Wspierania Rodziny, który będzie obowiązywał na kolejne trzyletnie okresy.

W dotychczas obowiązującym Gminnym Programie Wspierania Rodziny głównym celem jest rozwój systemu wsparcia niezbędnego do prawidłowego funkcjonowania rodziny ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb rodzin mających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej. Ponadto w niniejszym dokumencie przyjmuje się również katalog celów szczegółowych i zadań, które zostały zaprezentowane w poniższej tabeli.

Tablica nr 29 - Cele i zadania Gminnego Programu Wspierania Rodziny w gminie Sułkowice

CEL GŁÓWNY	CELE SZCZEGÓŁOWE	DZIAŁANIA
Rozwój systemu wsparcia niezbędnego do prawidłowego funkcjonowania rodziny ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb rodzin mających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej.	1. Podejmowanie działań profilaktycznych w zakresie zapobiegania występowania problemów opiekuńczo - wychowawczych w rodzinach.	<p>Ochrona rodziny przed utratą bezpieczeństwa socjalnego.</p> <p>Podejmowanie działań aktywizujących rodziny z problemem bezrobocia oraz niepełnosprawności.</p> <p>Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży.</p> <p>Zapewnienie wsparcia rodzinom z problemem uzależnień i przemocy oraz pomocy w sytuacjach kryzysowych.</p> <p>Zapobieganie niekorzystnym zjawiskom wśród dzieci i młodzieży oraz kształtowanie pozytywnych postaw wychowawczych rodziców.</p>
	2. Kształtowanie i wzmocnienie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziców przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji oraz modelowanie prawidłowych wzorców postępowania i zachowania dzieci z tych rodzin.	<p>Współfinansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej.</p> <p>Zapewnienie pomocy i wsparcia specjalistycznego rodzicom, których dzieci przebywają w pieczy zastępczej.</p> <p>Zwiększenie kompetencji rodzicielskich w zakresie wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczej oraz rozwijanie prawidłowych</p>

CEL GŁÓWNY	CELE SZCZEGÓŁOWE	DZIAŁANIA
		postaw w zakresie prawidłowego funkcjonowania dzieci i młodzieży.
	3. Podnoszenie umiejętności i zdobywanie wiedzy przez osoby pracujące z rodziną oraz koordynacja działań instytucji udzielających wsparcia dziecku i rodzinie.	Doskonalenie systemu współpracy instytucji i organizacji działających na rzecz pomocy dziecku i rodzinie.
		Doskonalenie umiejętności i podnoszenie kwalifikacji zawodowych.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

Adresatami Programu są: rodziny z Gminy Sułkowice przeżywających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej; rodzice, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej; społeczność lokalna; przedstawiciele instytucji i służb specjalizujących się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny oraz młodzież zagrożona niedostosowaniem społecznym.

3.4.1 Struktura systemu wspierania rodziny

Do zadań własnych gminy należy m.in. zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz prowadzenie placówek wsparcia dziennego i zapewnienie w nich miejsc dla dzieci. Na przestrzeni od 2017 roku do końca pierwszego półrocza 2020 roku na terenie gminy zatrudniony był jeden asystent rodziny, który każdego roku współpracował średnio z 10 rodzinami. W większości przypadków praca z rodziną kończyła się w wyniku osiągnięcia zakładanych celów.

Analiza rozkładu rodzin współpracujących z asystentem rodziny pokazuje, że najczęściej, bo aż w 66% przypadków, współpraca trwa powyżej 1 roku. Pozostała część rodzin, za wyjątkiem jednej, współpracowała z asystentem w okresie do 12 miesięcy. Statystycznie asystent na przestrzeni analizowanego okresu współpracował z każdą rodziną około 10 miesięcy. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tablica nr 30 - Charakterystyka pracy asystenta rodziny na terenie gminy Sułkowice w latach 2017-2020 (I półrocze)

Wyszczególnienie	Rok							
	2017		2018		2019		2020	
	I półrocze	II półrocze	I półrocze	II półrocze	I półrocze	II półrocze	I półrocze	
Liczba asystentów rodziny w gminie, z tego:	1	1	1	1	1	1	1	

Wyszczególnienie	Rok						
	2017		2018		2019		2020
	I półrocze	II półrocze	I półrocze	II półrocze	I półrocze	II półrocze	I półrocze
zatrudnionych na podstawie umowy o pracę w systemie zadaniowego czasu pracy	1	1	1	1	1	1	1
zatrudnionych na podstawie umów o świadczenie usług	-	-	-	-	-	-	-
Liczba rodzin zobowiązanych przez sąd do pracy z asystentem rodziny	1	-	-	-	-	-	-
Liczba rodzin korzystających z usług asystentów rodziny, z tego:							
do 3 miesięcy	1	1	1	1	1	1	1
powyżej 3 do 12 miesięcy	2	1	1	1	4	3	4
powyżej 1 roku	9	9	5	5	5	7	5
Przeciętny czas pracy asystenta z rodziną	6	6	6	10	6	9	27
Liczba rodzin, z którymi asystent rodziny zakończył pracę, w tym:							
ze względu na osiągnięcie celów	-	3	-	-	2	4	3
ze względu na zaprzestanie współpracy przez rodzinę	2	2	1	-	-	1	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

W ramach systemu wspierania rodziny na terenie gminy Sułkowice do końca pierwszego półrocza 2020 r. funkcjonowała Świetlica Środowiskowa w Sułkowicach, która na terenie gminy posiadała filie w następujących miejscowościach: Biertowicach, Harbutowicach, Krzywaczce i Rudniku. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tablica nr 31 – Placówki wsparcia dziennego na terenie gminy Sułkowice według stanu na koniec pierwszego półrocza 2020 roku

Placówki Wsparcia Dziennego	Adres	Forma działalności	Liczba miejsc	Liczba dzieci objętych opieką
Świetlica Środowiskowa w Sułkowicach	Sułkowice, ul. Sportowa 51 32-440 Sułkowice	opieka nad dziećmi, pomoc w nauce, organizacja czasu wolnego	120	120

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

3.4.2 Świadczenia przyznawane w ramach pieczy zastępczej

Analizując świadczenia przyznawane w ramach działania systemu pieczy zastępczej należy zwrócić uwagę, że gmina Sułkowice w latach 2017 – 2019 nie ponosiła wydatków związanych z opłatą za pobyt dzieci w rodzinach zastępczych i rodzinnych domach dziecka.

Natomiast w ramach instytucjonalnej pieczy zastępczej, w analizowanym okresie, gmina Sułkowice ponosiła wydatki z tytułu pobytu dzieci z jej terenu w placówkach opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego, których zestawienie zawiera poniższa tabela. Wydatki te z upływem lat rosną w znaczącym tempie. Ponadto warto również zwrócić uwagę, że gmina Sułkowice w latach 2017-2019 nie ponosiła żadnych wydatków na usamodzielnianie wychowanków wychodzących z systemu pieczy zastępczej.

Tablica nr 32 - Wysokość wydatków na instytucjonalną pieczę zastępczą na terenie gminy Sułkowice w latach 2017-2019

Wyszczególnienie	Rok					
	2017		2018		2019	
	I półrocze	II półrocze	I półrocze	II półrocze	I półrocze	II półrocze
wydatki w złotych						
Placówki opiekuńczo-wychowawcze, z tego typu:						
socjalizacyjnego	0	0	0	0	0	0
interwencyjnego	0	0	0	0	0	0
specjalistyczno-terapeutycznego	0	0	0	0	0	0
rodzinnego	7.914,66	20.345,57	17.069,74	41.446,41	39.021,41	79.923,72

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

3.5 System pomocy społecznej gminy Sułkowice w ujęciu instytucjonalnym

Analiza struktury jednostek organizacyjnych pomocy społecznej funkcjonujących na terenie gminy Sułkowice wskazuje na konieczność zapewnienia miejsc w zakładzie opiekuńczo-leczniczym. Zapotrzebowanie na taką formę wsparcia szacowane jest na około 5 miejsc. Funkcjonujący przy Szpitalu Powiatowym w Myślenicach ZOL nie zaspakaja w wystarczającym stopniu potrzeb w zakresie długoterminowej opieki dla osób przewlekle chorych.

Istotnym jest również, w okresie obowiązywania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021-2028, uruchomienie mieszkań chronionych. Przeprowadzona analiza zapotrzebowania na tą formę wsparcia wykazała, że gmina Sułkowice powinna dysponować pięcioma miejscami. Powyższe obserwacje potwierdzają wyniki badań przeprowadzone na grupie dorosłych mieszkańców gminy, które zostały poniżej szczegółowo omówione.

W ramach diagnozy instytucji działających w obszarze systemu pomocy społecznej i ochrony zdrowia, poddano również analizie potrzeby w zakresie wsparcia dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży. Zebrane dane wskazują, że na przestrzeni od 2017 do końca pierwszej połowy 2020 roku nie udzielano takiej pomocy.

Należy ponadto zauważyć, że na terenie gminy Sułkowice funkcjonują: ośrodek wsparcia oraz warsztaty terapii zajęciowej, które są prowadzone jako zadanie zlecone przez powiat myślenicki. Szczegółowe dane w tym zakresie zostały zawarte w poniższej tabeli.

Tablica nr 33 – Ośrodki wsparcia dziennego na terenie gminy Sułkowice według stanu na koniec pierwszego półrocza 2020 roku

Powiatowe Placówki Wsparcia Dziennego	Adres	Forma działalności	Liczba miejsc	Liczba dzieci objętych opieką
Środowiskowy Dom Samopomocy w Sułkowicach	Sułkowice ul. 1 Maja 66, 32-440 Sułkowice	Rozwijanie i podtrzymywanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia, przywracanie oraz rozwijanie kompetencji społecznych koniecznych do samodzielnej egzystencji	35	36
Warsztaty Terapii Zajęciowej w Harbutowicach	Harbutowice 1, 32-440 Sułkowice	Placówka wykonująca rehabilitację społeczną i zawodową osób niepełnosprawnych	34	34

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

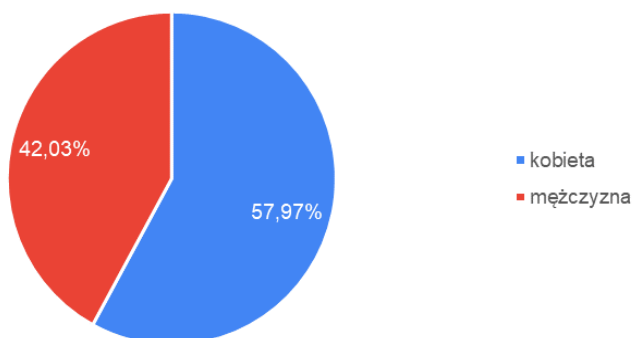
3.6 Analiza wyników badań ankietowych na grupie mieszkańców gminy Sułkowiec

Badanie zostało przeprowadzone na grupie mieszkańców gminy Sułkowiec w wieku powyżej 16 roku życia, która wyniosła 433 respondentów. Maksymalny błąd określono na poziomie 5%. Wyczeń dokonano przyjmując próg ufności wynoszący 0,95, przy liczbie mieszkańców gminy w przyjętej grupie wiekowej, według stanu na koniec 2019 roku, liczącej 12 067 osób⁵.

Badanie było prowadzone metodą CAWI⁶ w dniach od 12 sierpnia do 3 września 2020 roku. Ankieta została udostępniona w wersji elektronicznej pod dedykowanym badaniu adresom na stronach internetowych Urzędu Miejskiego i Ośrodka Pomocy Społecznej w Sułkowicach.

Wśród respondentów 59,97% stanowiły kobiety, a mężczyźni 42,03%. Najliczniej reprezentowani byli mieszkańcy gminy pomiędzy 30 a 49 rokiem życia, łącznie 59,82% oddanych głosów. Najczęściej były to osoby w legitymujące się wykształceniem wyższym (33,26%) lub policealnym, średnim zawodowym (24,48%) oraz zasadniczym zawodowym (20,79%). Najliczniej reprezentowane były osoby zatrudnione w przedsiębiorstwach prywatnych (33,34%) oraz administracji publicznej (15,94%).

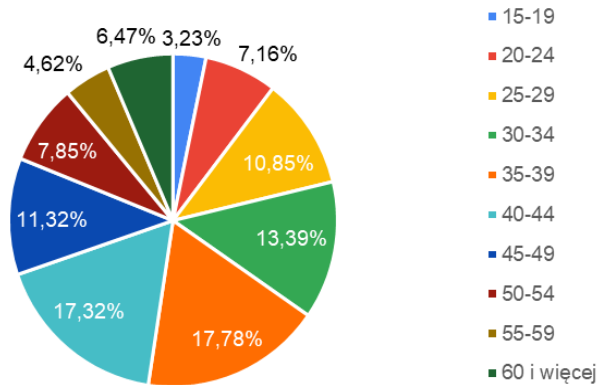
Płeć Respondenta

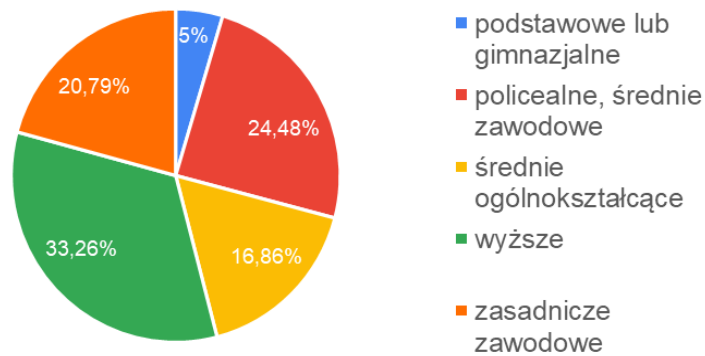
⁵ Dane GUS

⁶ ang. Computer-Assisted Web Interview – wspomagany komputerowo wywiad prowadzony za pośrednictwem strony internetowej

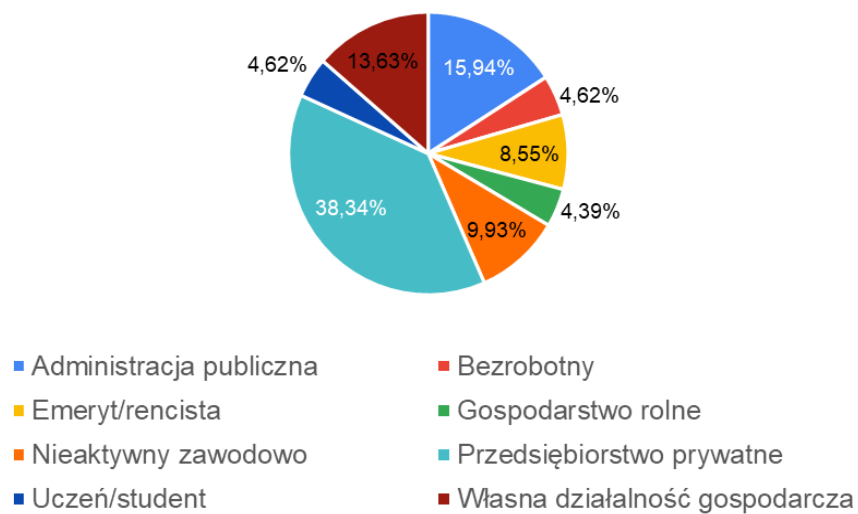
Wiek Respondenta

Wykształcenie Respondenta

Miejsce zatrudnienia Respondenta

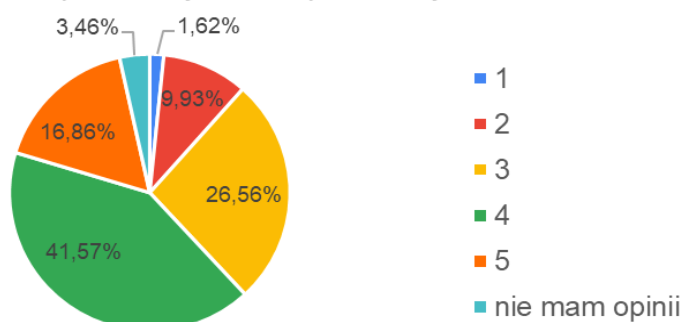

Obszar edukacji

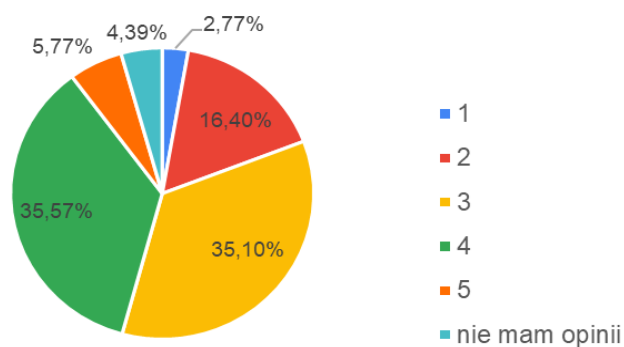
W trakcie badania respondenci zostali poproszeni o ocenę jakości oferty edukacyjnej na terenie gminy. Oceny dokonano przy wykorzystaniu pięciostopniowej skali, gdzie 1 oznaczało bardzo źle, a 5 bardzo dobrze. Biorąc pod uwagę liczbę placówek publicznych i niepublicznych, niespełna co drugi mieszkaniec gminy dobrze ocenia ofertę edukacyjną. Natomiast jedna czwarta respondentów wystawiła ocenę średnią.

Jakość oferty edukacyjnej na terenie Gminy, biorąc pod uwagę liczbę placówek publicznych i niepublicznych

Natomiast gdyby wziąć pod uwagę ofertę kształcenia szkół na terenie gminy Sułkowice, co trzeci respondent uważał, że jest ona na poziomie przeciętnym lub dobrym. Jednocześnie 16,4% badanych oceniło ją źle.

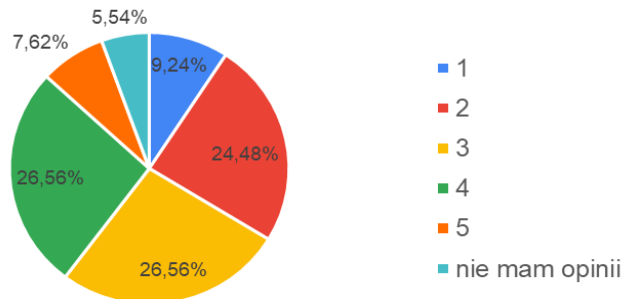
Jakość oferty edukacyjnej na terenie Gminy, biorąc pod uwagę ofertę kształcenia

Bardzo źle oceniona została dostępność do edukacji z punktu widzenia ułatwień w dojazdach do szkół dla młodzieży z terenu gminy Sułkowice. Prawie jedna dziesiąta badanych przyznała z tego powodu ocenę najniższą. Natomiast prawie jednakowo,

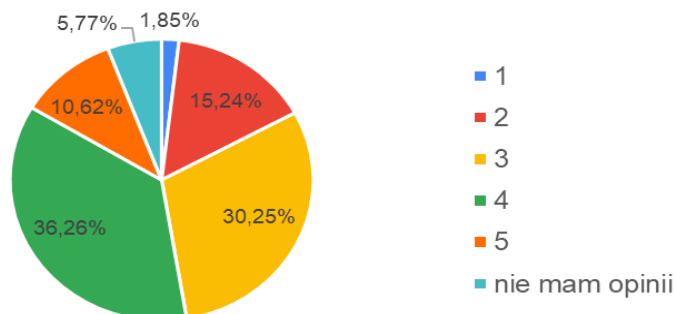
co czwarty respondent, ocenił ją źle, przeciętnie albo dobrze. Jedynie niecałe 8% badanych uważało, że organizacja komunikacji publicznej bardzo dobrze wpływa na dostępność do edukacji.

Dostępność do edukacji, biorąc pod uwagę ułatwienia w dojazdach

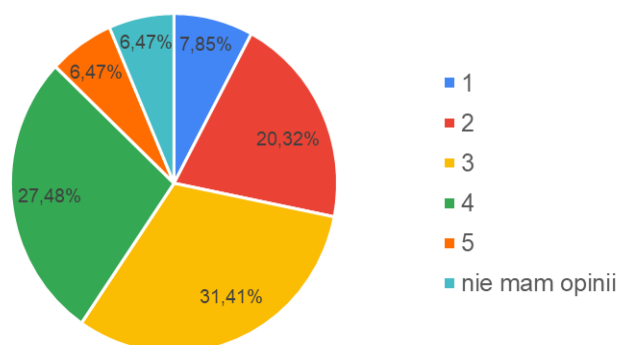
W dobrym stopniu należy ocenić dostępność do edukacji z punktu widzenia kontaktów z rodzicami. Ponad połowa badanych uważała, że wymiana informacji pomiędzy szkołą i rodzicami zorganizowana była w sposób przeciętny lub dobry. Natomiast co dziesiąty respondent ocenił ten obszar bardzo dobrze.

Dostępność do edukacji biorąc, pod uwagę kontakt z rodzicami

Nieznacznie mniej korzystnie postrzegane było wykorzystanie nowoczesnych technologii przez szkoły na terenie gminy Sułkowice. Prawie jeden na trzech respondentów ocenił te działania na poziomie przeciętnym, a prawie jedna piąta badanych uważała, że są one prowadzone źle. Jednocześnie co czwarty respondent ocenił ten obszar w stopniu dobrym. Stosunkowo często badani zwracali uwagę na brak dzienników elektronicznych w szkołach.

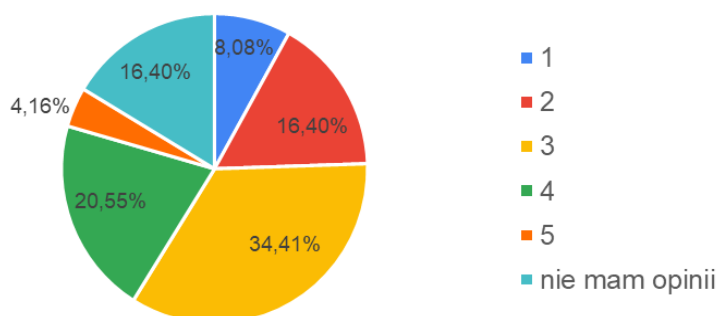
Dostępność do edukacji, biorąc pod uwagę wykorzystanie nowoczesnych technologii (dziennik elektroniczny, strony internetowe szkół)

Obszar transportu i komunikacji publicznej

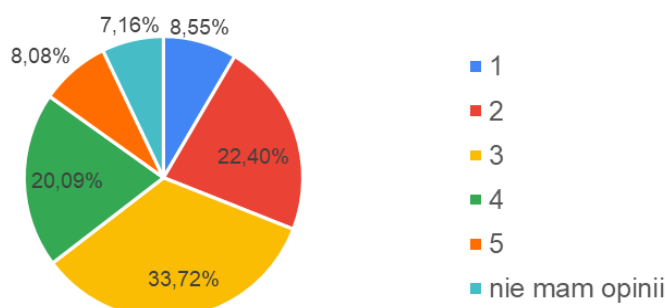
Badaniu poddana została również jakość transportu i komunikacji publicznej na terenie gminy Sułkowice. Oceny dokonano przy wykorzystaniu pięciostopniowej skali, gdzie 1 oznaczało bardzo źle, a 5 bardzo dobrze. Biorąc pod uwagę stan techniczny i jakość taboru, prawie 60% mieszkańców gminy bardzo nisko ocenia transport publiczny. Prawie co dziesiąty pytany ocenił jakość taboru bardzo źle, natomiast źle ocenił co szósty badany. Ponad jedna trzecia respondentów oceniła jakość taboru na poziomie przeciętnym.

Jakość transportu zbiorowego na terenie Gminy, biorąc pod uwagę stan techniczny i jakość taboru

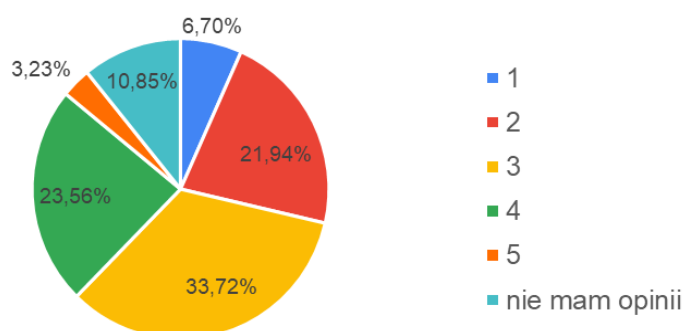
Analizując jakość transportu zbiorowego na terenie gminy Sułkowice przez pryzmat częstotliwości połączeń oraz dopasowania do potrzeb mieszkańców należy uznać, że ocena w tym zakresie wypadła jeszcze gorzej niż miało to miejsce w przypadku jakości taboru. Co trzeci badany przeciętnie ocenił częstotliwość połączeń. Prawie jedna czwarta respondentów wystawiła oceną złą, a ponad 8% badanych oceniło częstotliwość i dopasowanie połączeń transportu zbiorowego na oceną bardzo złą.

Jakość transportu zbiorowego na terenie Gminy, biorąc pod uwagę częstotliwość oraz dopasowanie do potrzeb mieszkańców

Niewiele lepiej ocenione zostały koszty transportu zbiorowego ponoszone przez mieszkańców gminy Sułkowice. Jedna piąta badanych źle oceniła transport publiczny pod tym kątem. Natomiast co trzeci respondent uważał, że koszty te są przeciętne. Jednocześnie niemalże jedna piąta dobrze oceniła jakość transportu zbiorowego w tym obszarze. Tylko 3% respondentów oceniło w stopniu bardzo dobrym wysokość ponoszonych przez nich kosztów komunikacji zbiorowej.

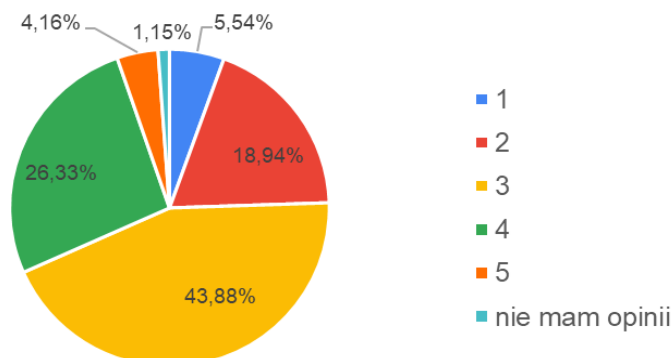
Jakość transportu zbiorowego na terenie Gminy, biorąc pod uwagę koszty transportu

Obszar sportu, kultury i rekreacji

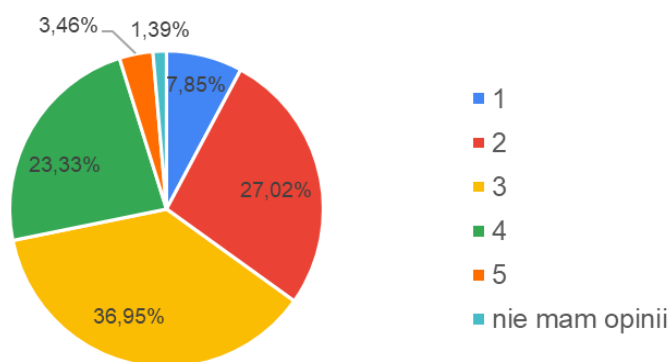
Badaniem objęto obszar sportu, kultury i rekreacji na terenie gminy Sułkowice. Oceny dokonano przy wykorzystaniu pięciostopniowej skali, gdzie 1 oznaczało bardzo źle, a 5 bardzo dobrze. Respondenci oceniając jakość organizowanych wydarzeń kulturalnych i sportowych na terenie gminy w większości wystawili ocenę przeciętną lub dobrą. Prawie co drugi badany uznał, że jakość tychże wydarzeń jest na średnim poziomie. Natomiast jedna czwarta respondentów oceniła ją na poziomie dobrym. Nie mała grupa, bo prawie co piąty badany uważał, że jakość oferty kulturalnej i sportowej na terenie gminy jest zła.

Jakość organizowanych wydarzeń kulturalnych i sportowych na terenie Gminy

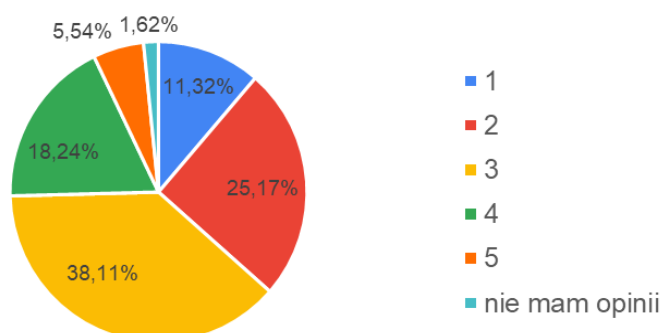
W zbliżony sposób rozkładały się oceny osób badanych pod kątem dopasowania oferty kulturalnej i sportowej do ich oczekiwań. Jednakże z tym wyjątkiem, że wyraźnie więcej badanych źle oceniało działania w tym zakresie. Jakość oferty i jej dopasowanie do potrzeb odbiorców korelują ze sobą bardzo mocno, co też odzwierciedlone zostało w wynikach badań. W celu wzbogacenia i uatrakcyjnienia wydarzeń kulturalnych i sportowych na terenie gminy Sułkowice, należałoby przeprowadzić szczegółowe badania w celu doprecyzowania oczekiwań mieszkańców w zakresie oferty kulturalnej i sportowej, proponowanej im w przyszłości.

Dopasowanie oferty kulturalnej i sportowej do oczekiwań społeczności lokalnej

Oceniając dostęp do ośrodków sportowych i rekreacyjnych na terenie gminy, respondenci wskazali, że był on w większości na poziomie złym i przeciętnym. Niespełna co piąty badany dobrze ocenił dostęp do tej formy spędzania czasu wolnego, a jeden na dziesięciu wskazał ocenę bardzo złą. Natomiast tylko 5% uznało, że dostęp ten jest zapewniony na poziomie bardzo dobrym.

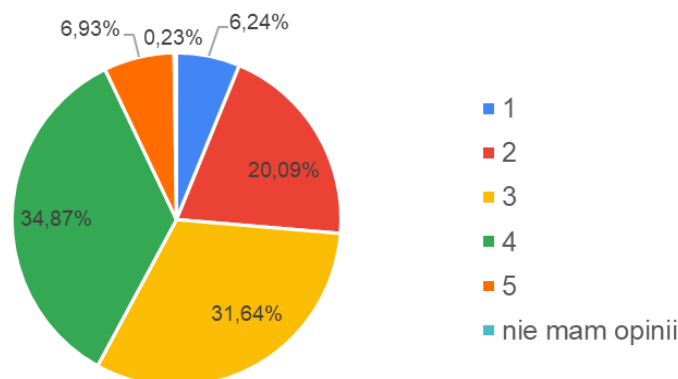
Dostęp do obiektów sportowych i terenów rekreacyjnych na terenie Gminy

Obszar bezpieczeństwa publicznego

Badaniu poddane zostało poczucie bezpieczeństwa publicznego na terenie gminy Sułkowice. Oceny dokonano przy wykorzystaniu pięciostopniowej skali, gdzie 1 oznaczało bardzo źle, a 5 bardzo dobrze. Zdecydowana większość badanych wskazała, że czuje się bezpiecznie w stopniu dobrym bądź przeciętnym. Natomiast co szesnasty badany bardzo źle ocenił poczucie bezpieczeństwa na terenie gminy, jednocześnie jeden na pięciu wskazał na złą ocenę w tym zakresie.

Poczucie bezpieczeństwa na terenie Gminy

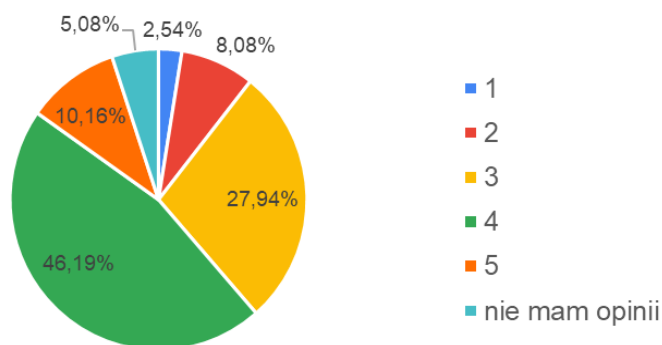

Obszar pomocy społecznej

Badaniem objęto obszar pomocy społecznej na terenie gminy Sułkowice. Oceny dokonano przy wykorzystaniu pięciostopniowej skali, gdzie 1 oznaczało bardzo źle, a 5 bardzo dobrze. Zapytano respondentów o jakość opieki nad osobami potrzebującymi wsparcia i pomocy na terenie gminy Sułkowice. Jeden na pięciu jej jakość postrzegał

w stopniu przeciętnym. Natomiast niemalże połowa badanych była zdania, że jest ona realizowana w stopniu dobrym, a co dziesiąty, że w bardzo dobrym.

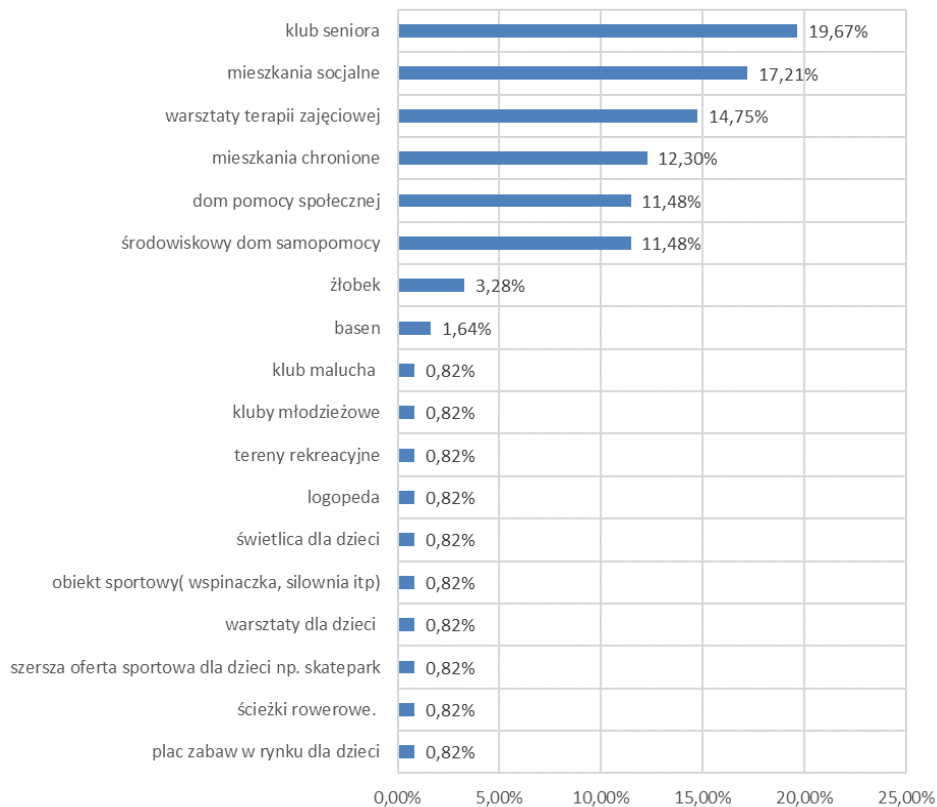
Jakość opieki nad osobami potrzebującymi wsparcia i pomocy na terenie Gminy

Podczas badania respondenci mieli możliwość wskazania form wsparcia, które ich zdaniem wymagają rozbudowy lub uruchomienia na terenie gminy Sułkowice. Najczęściej wskazywany klub seniora, którego konieczność dostrzegał co piąty badany. Na drugim miejscu respondenci wymieniali mieszkania socjalne, a następnie warsztaty terapii zajęciowej.

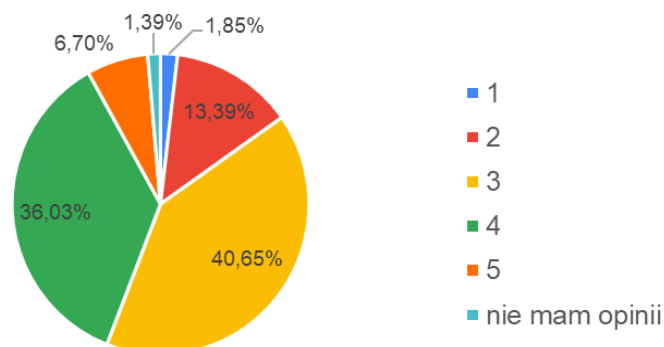
Form wsparcia, których oczekują mieszkańcy, wymagające rozbudowy lub uruchomienia na terenie Gminy

Obszar ochrony zdrowia

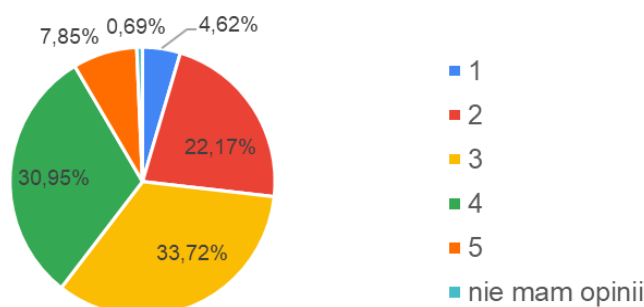
Kolejnym obszarem poddanym badaniu była jakość podstawowej opieki zdrowotnej na terenie gminy Sułkowice. Z zaprezentowanych danych wynika, że ponad jedna trzecia badanych przeciętnie oceniała działania w tym obszarze. Niewiele mniej, bo ponad 36% respondentów oceniło stan podstawowej opieki zdrowotnej na poziomie dobrym, natomiast ponad 13% źle oceniało poziom podstawowej opieki zdrowotnej na terenie gminy Sułkowice.

Poziom podstawowej opieki zdrowotnej na terenie Gminy, biorąc pod uwagę jakość

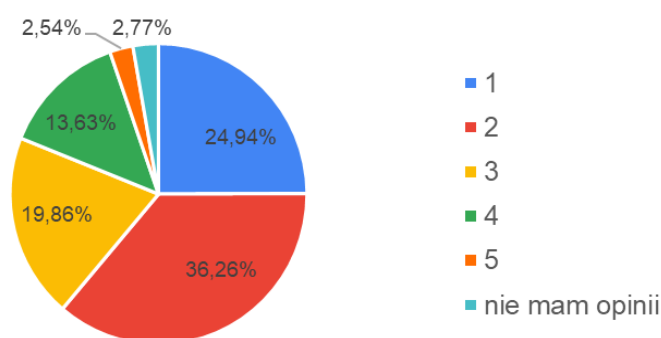
Biorąc natomiast pod uwagę dostępność do podstawowej opieki zdrowotnej na terenie gminy Sułkowice, ocena w tym względzie prezentuje się nieco mniej korzystnie. Jednak w dalszym ciągu przeważające oceny respondentów lokowały się wśród przeciętnych i dobrych, statystycznie co trzeci badany właśnie tak ocenił ten obszar. Jedna piąta uważała, że dostępność do POZ na terenie gminy Sułkowice jest zła.

Poziom podstawowej opieki zdrowotnej na terenie Gminy, biorąc pod uwagę dostępność

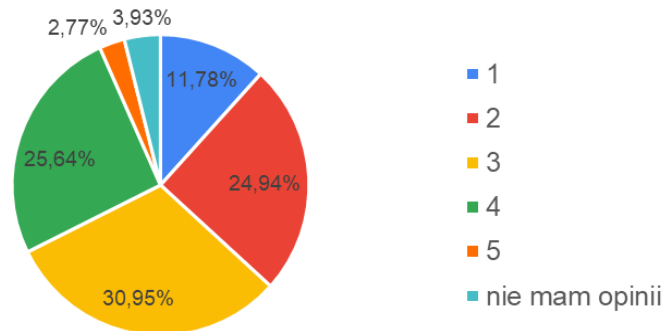
Bardzo źle został oceniony dostęp do lekarzy specjalistów na terenie gminy Sułkowice. Bardzo źle i źle oceniło go odpowiednio ponad 24% i 36% respondentów. Natomiast przeciętnie oceniony został przez jedną piątą badanych. Dobrze postrzegało sposób funkcjonowania specjalistycznej opieki medycznej zaledwie 13% respondentów.

Poziom specjalistycznej opieki zdrowotnej na terenie Gminy, biorąc pod uwagę dostępność

Bardzo niskie oceny wystawiały osoby badane w przypadku jakości specjalistycznej opieki zdrowotnej na terenie gminy Sułkowice. Statystycznie co trzeci respondent oceniał jakość pracy lekarzy specjalistów w stopniu przeciętnym, a co czwarty w stopniu złym. Jeden na dziesięciu mieszkańców gminy bardzo źle oceniał jakość lekarzy specjalistów. Wśród zgłaszanych opinii najczęściej podnoszony był brak specjalistycznej opieki medycznej na terenie gminy Sułkowice i zapewne dlatego powyższe oceny prezentują się tak niekorzystnie.

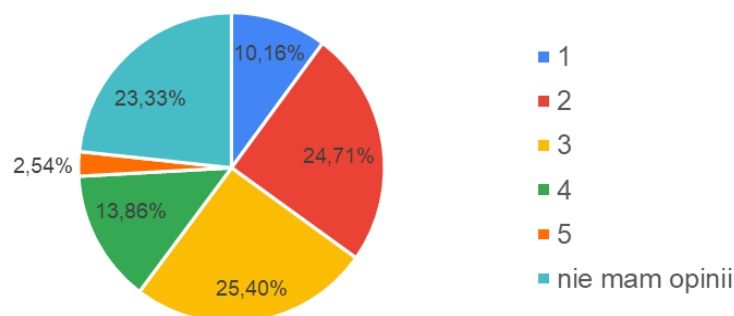
Poziom specjalistycznej opieki zdrowotnej na terenie Gminy, biorąc pod uwagę jakość

Rynek pracy na terenie gminy Sułkowice

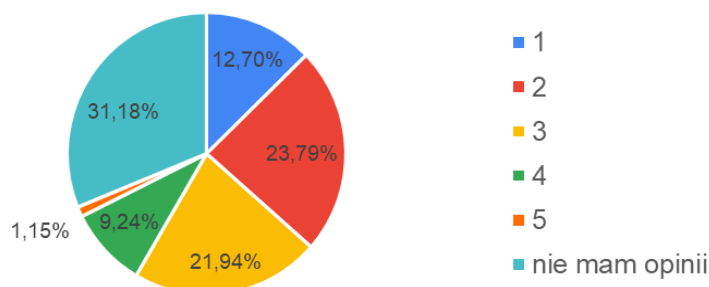
Badaniu poddana została jakość rynku pracy na terenie gminy Sułkowice. Oceny dokonano przy wykorzystaniu pięciostopniowej skali, gdzie 1 oznaczało bardzo źle, a 5 bardzo dobrze. Biorąc pod uwagę liczbę miejsc pracy i ich zróżnicowanie można było zauważyć, że co czwarty badany przeciętnie ocenił wartość rynku pracy z punktu widzenia przywołanych kryteriów. Prawie podobna liczba respondentów źle oceniła atrakcyjność rynku pracy w tym zakresie na terenie gminy.

Jakość rynku pracy na terenie Gminy, biorąc pod uwagę liczbę miejsc pracy i ich zróżnicowanie

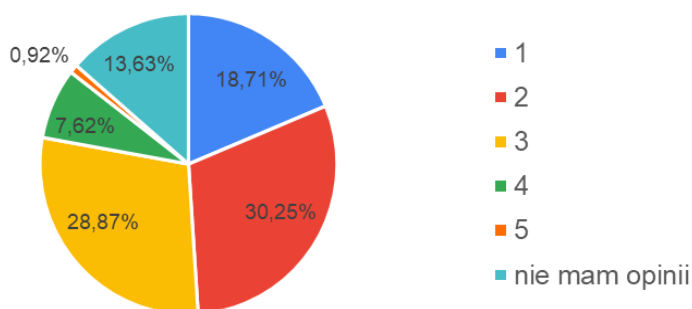
Biorąc pod uwagę liczbę nowych miejsc pracy oferowanych w ciągu ostatnich trzech lat, duża grupa badanych oceniła ją bardzo źle (12,7%), źle (24%) i przeciętnie (23%).

Jakość rynku pracy na terenie Gminy, biorąc pod uwagę liczbę nowych miejsc pracy w ostatnich 3 latach

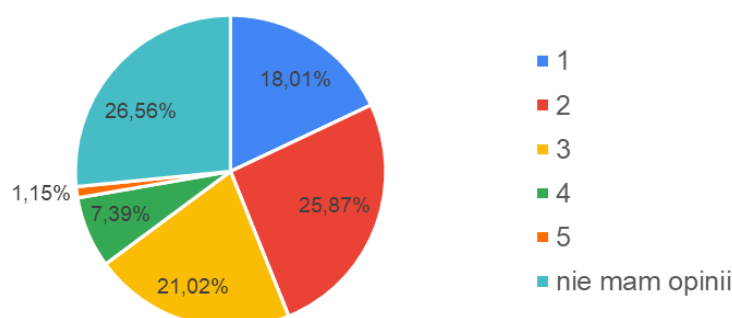
Jeszcze niżej respondenci ocenili poziom płac oferowanych na terenie gminy Sułkowice, zdaniem co trzeciego badanego obszar ten zasługiwał na ocenę złą lub przeciętną. Natomiast bardzo źle oceniało ten obszar prawie jedna piąta badanych.

Jakość rynku pracy na terenie Gminy, biorąc pod uwagę poziom płac

Oceniając jakość rynku pracy, biorąc pod uwagę pośrednictwo pracy i doradztwo zawodowe, co czwarty badany wystawił notę złą. Przeciętnie obszar ten został oceniony przez jedną piątą respondentów. Jednocześnie 18% badanych uważało, że poziom pośrednictwa i doradztwa zawodowego jest bardzo zły. Natomiast ponad 26% nie miało opinii w tym zakresie.

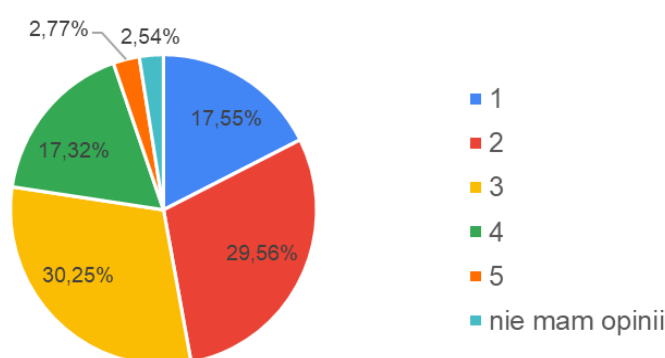
Jakość rynku pracy na terenie Gminy, biorąc pod uwagę pośrednictwo pracy oraz doradztwo zawodowe

Obszar inwestycji sektora publicznego

Badaniem objęto obszar inwestycji na terenie gminy Sułkowice. Oceny dokonano przy wykorzystaniu pięciostopniowej skali, gdzie 1 oznaczało bardzo źle, a 5 bardzo dobrze. Ze zgromadzonych danych wynika, że jedna trzecia respondentów oceniała liczbę i jakość inwestycji realizowanych na terenie gminy w stopniu przeciętnym i prawie podobna liczba osób oceniła je źle. Natomiast co szósty badany wystawił ocenę dobrą w tym zakresie, a nieco więcej, bo 17,55% bardzo źle oceniło inwestycje publiczne na terenie gminy Sułkowice.

Ocena skali i jakości inwestycji na terenie Gminy, w tym finansowanych z funduszy europejskich

Zadania postulowane przez mieszkańców gminy Sułkowice

Klub Seniora

Rozbudowa sieci mieszkań socjalnych

Żłobek samorządowy

Rozwój infrastruktury, stworzenie strefy przemysłowej.

Zadania postulowane przez mieszkańców gminy Sułkowice

Budowa basenu rekreacyjnego dostępnego zwłaszcza dla dzieci szkolnych z całej gminy celem profilaktyki prozdrowotnej oraz dla dzieci z zaburzeniami celem rozładowania napięcia emocjonalnego (ADHD, ADD, Asperger, niedostosowanie społeczne).

Odnowienie zalewu. Budowa placów zabaw dla najmłodszych.

Przywrócenie zalewu w Sułkowicach do stanu użytkowego. Potrzeba więcej miejsc dla spędzania wolnego czasu w całej gminie.

Skatepark park dla młodzieży i dzieci

Festiwal sztuki - otwórz się na świat. Festiwal, który łączyłby wszystkich artystów z gminy Sułkowice dając im możliwość stworzenia programu artystycznego (muzyka, plastyka, teatr, taniec) dostępnego dla mieszkańców gminy i nie tylko. Będący zarazem promocją miasta jak i wspieraniem rozwoju i edukacji.

Rewitalizacja Harbutowice

Budowa obwodnicy Sułkowic

Budowa ronda na skrzyżowaniu dróg wojewódzkich 966 i 965.

Budowa ronda w Biertowicach na drodze z Krakowa do Bielska

Budowa ścieżek rowerowych. Gmina Sułkowice posiada malownicze okolice, w związku z czym powinno się wykorzystać jej potencjał

Budowa tras rowerowych, modernizacja i doposażenie boisk sportowych, budowa krytego basenu na terenie gminy

Całkowita reorganizacja ruchu drogowego w centrum miasta.

Modernizacja odwodnienia, kanalizacji burzowej

Przebudowa i reorganizacja Rynku, aby stał się "wizytówką" Gminy.

Budowa nowego Urzędu Miejskiego

4. Prognoza zmian najistotniejszych czynników społeczno-ekonomicznych na lata 2021-2028

Przeprowadzona diagnoza społeczno-ekonomiczna dla gminy Sułkowice wskazała obszary społeczne, w których w ciągu najbliższych lat spodziewać się należy wzrostów skali ich występowania i problemów im towarzyszących. Prognoza obejmuje również obszary, gdzie nie odnotowywany będzie ich wzrost, jednak pozostawać one będą na istotnie wysokim poziomie. Z dużą dozą prawdopodobieństwa sytuacja taka może wystąpić w następujących obszarach:

- wzrost liczby mieszkańców w wieku powyżej 65 roku życia,
- utrzymywanie się na stosunkowo wysokim poziomie ubóstwa wśród mieszkańców gminy,
- utrzymywanie się na stosunkowo wysokim poziomie problemu długotrwałej lub ciężkiej choroby,
- utrzymywanie się na stosunkowo wysokim poziomie rodzin wykazujących potrzebę ochrony macierzyństwa,

- utrzymywanie się na stosunkowo wysokim poziomie problemu niepełnosprawności,
- utrzymywanie się na stosunkowo wysokim poziomie bezrobocia w grupie wiekowej powyżej 50 roku życia, przy spadającej jego stopie w pozostałych grupach,
- utrzymywanie się na stosunkowo wysokim poziomie problemu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych wśród mieszkańców gminy.

Dla wskazanych powyżej problemów społecznych wykonana została prognoza ich dalszych zmian z uwzględnieniem tempa i skali występowania. Prognozę wykonano na okres obowiązywania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Sułkowiec do 2028 roku. W zależności od rozkładu danych w poszczególnych obszarach, przy prognozowaniu użyto funkcji matematycznych, które wykazywały najbardziej zbliżony przebieg i dopasowanie do danych historycznych.

4.1 Prognozowana zmiana liczby mieszkańców w wieku powyżej 65 roku życia

Diagnoza sytuacji społeczno-ekonomicznej gminy Sułkowiec wskazuje jednoznacznie na występujący trend wzrostowy w zakresie liczby mieszkańców w wieku powyżej 65 roku życia. Powiększający się udział tej grupy wiekowej w populacji mieszkańców, będzie na przestrzeni kolejnych lat wymagać podejmowania działań ukierunkowanych na zabezpieczenie potrzeb starzejącego się społeczeństwa.

Istotnym będzie tworzenie sieci środowiskowego wsparcia dziennego dla osób starszych z uwzględnieniem estymowanej liczby mieszkańców gminy w wieku powyżej 65 roku życia. W stosunku do końca 2019 roku spodziewany przyrost liczby mieszkańców w analizowanej grupie wiekowej osiągnie poziom w przedziale 4-15%. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tablica nr 34 – Prognozowana zmiana liczby mieszkańców w wieku 65 lat i więcej dla gminy Sułkowiec na okres 2020 - 2028 roku

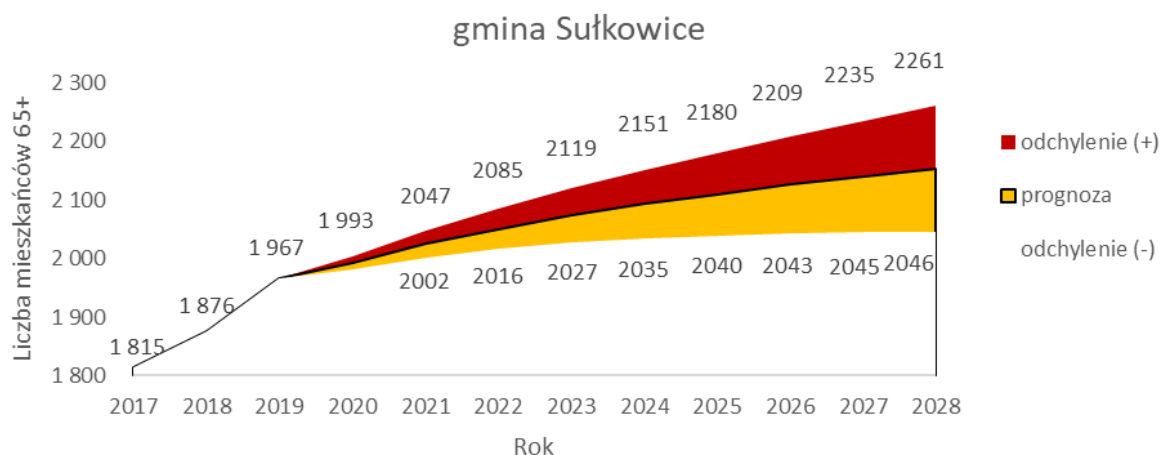
obszar	liczba mieszkańców w wieku 65 lat i więcej											
				prognoza								
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
gmina Sułkowiec	1 815	1 876	1 967	1 993	2 024	2 051	2 073	2 093	2 110	2 126	2 140	2 153

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Prezentacja graficzna prognozowanych zmian liczby mieszkańców w wieku 65+ dla gminy Sułkowice na przestrzeni lat 2020-2028 została pokazana na poniższym schemacie.

Schemat nr 13 – Prognozowana zmiana liczby mieszkańców w wieku 65 lat i więcej dla gminy Sułkowice na okres 2020 – 2028 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

4.2 Prognozowana zmiana liczby rodzin dotkniętych ubóstwem

Problem ubóstwa na terenie gminy Sułkowice należy do grupy najpowszechniej występujących problemów identyfikowanych przez służby pomocy społecznej. Pomimo, że wykazuje on z roku na rok tendencję spadkową, to wymaga szczególnej uwagi i zastosowania odpowiednich działań eliminujących. Wykonana estymacja problemu ubóstwa dla lat 2020-2028 wskazuje, że przy utrzymaniu dotychczasowych działań można spodziewać się spadku na poziomie 39-45% liczby rodzin dotkniętych tym problemem. Podkreślenia wymaga fakt, że decydującym czynnikiem wpływającym na redukcję skali ubóstwa w gminie Sułkowice najprawdopodobniej jest spadająca stopa bezrobocia i rosnąca kwota minimalnego miesięcznego wynagrodzenia. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

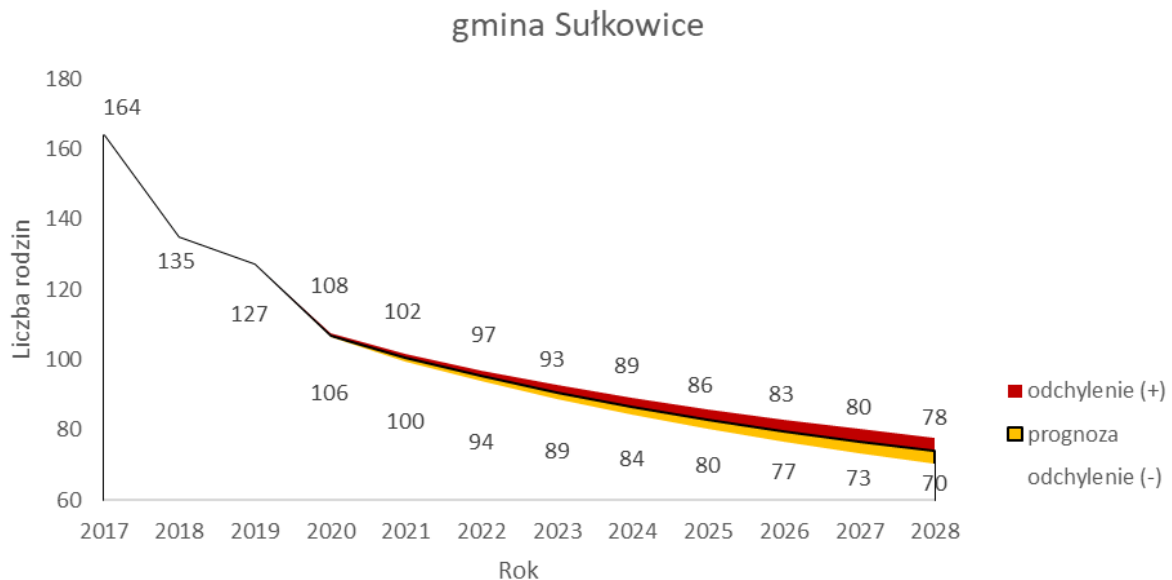
Tablica nr 35 – Prognozowana zmiana liczby rodzin dotkniętych ubóstwem na terenie gminy Sułkowice w latach 2020-2028

obszar	LICZBA RODZIN OGÓŁEM											
	UBÓSTWO											
	prognoza											
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
gmina Sułkowice	164	135	127	107	101	95	91	87	83	80	77	74

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

Ujęcie graficzne prognozy ubóstwa na terenie gminy Sułkowice zostało pokazane na poniższym schemacie.

Schemat nr 14 – Prognozowana zmiana liczby rodzin dotkniętych ubóstwem na terenie gminy Sułkowice w latach 2020-2028

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

4.3 Prognozowana zmiana liczby rodzin dotkniętych długotrwałą lub ciężką chorobą

Problem długotrwałej lub ciężkiej choroby na terenie gminy Sułkowice jest klasyfikowany na trzecim miejscu pod względem częstotliwości jego występowania. Podobnie jak ma to miejsce w przypadku niepełnosprawności działania systemu pomocy społecznej oraz służb ochrony zdrowia mogą skupiać się jedynie na eliminowaniu niekorzystnych jego skutków. Analiza danych historycznych wskazują, że na terenie gminy Sułkowice w ciągu najbliższych lat należy spodziewać się utrzymania na niezmiennym poziomie liczby rodzin doświadczających długotrwałej lub ciężkiej choroby. Wymagać to będzie w kolejnych latach angażowania środków i zasobów sektora pomocy społecznej i ochrony zdrowia, na niezmiennych lub wyższych poziomach. Szczegółowe dane zostały zaprezentowane w poniższej tabeli.

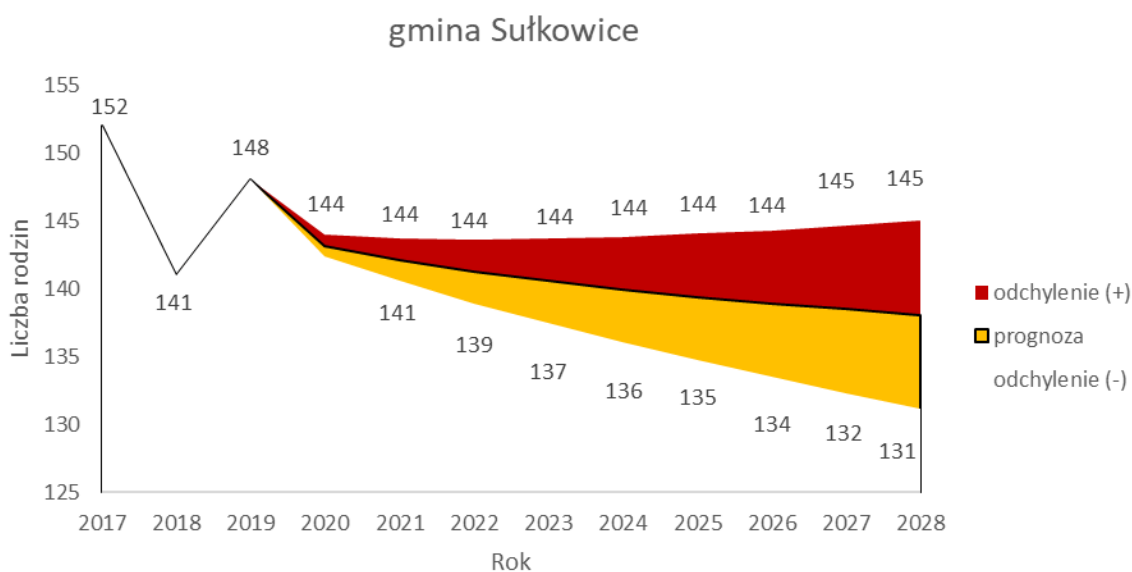
Tablica nr 36 – Prognozowana zmiana liczby rodzin dotkniętych problemem długotrwałej lub ciężkiej choroby na terenie gminy Sułkowice w latach 2020-2028

obszar	LICZBA RODZIN OGÓŁEM											
	DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA											
	prognoza											
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
gmina Sułkowice	152	141	148	143	142	141	141	140	139	139	138	138

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

Ujęcie graficzne prognozy problemu długotrwałej lub ciężkiej choroby dla obszaru gminy Sułkowice na lata 2020-2028 zostało zaprezentowane na poniższym schemacie. Widać wyraźnie trend horyzontalny dla prognozowanej liczby rodzin dotkniętych tym problemem. Należy więc stwierdzić, że z pewnością czynnik ten będzie generował w następnych latach obciążenie dla systemów pomocy społecznej oraz ochrony zdrowia. Nie tylko ze względu na brak tendencji spadkowej, ale również z powodu intensywności jego występowania.

Schemat nr 15 – Prognozowana zmiana liczby rodzin dotkniętych problemem długotrwałej lub ciężkiej choroby na terenie gminy Sułkowice w latach 2020-2028

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

4.4 Prognoza zmian zachodzących w zakresie problemów związanych z potrzebą ochrony macierzyństwa

Wnioski płynące z wykonanej diagnozy problemów społecznych wskazują, że kolejnym obszarem wymagającym intensywnego wsparcia ze strony służb pomocy społecznej w nadchodzących latach będą rodziny wykazujące potrzebę ochrony macierzyństwa. Analiza wykazała, że problem ten znajduje się na czwartym miejscu, pod względem liczby osób zamieszkujących rodziny wykazujące deficyty w tym obszarze. Estymacja wskazuje, że w 2028 roku na terenie gminy Sułkowice liczba rodzin odczuwających potrzebę ochrony

macierzyństwa będzie się mieścić w przedziale 35-39. Przewidywana jest znacząca poprawa, ponieważ w stosunku do 2019 roku oznacza to zmianę na poziomie od (-19%) do (-27%). Jednakże biorąc pod uwagę stosunkowo dużą częstotliwość występowania problemów towarzyszących ochronie macierzyństwa, należy wykorzystywać dopasowane środki i działania zapobiegające niekorzystnym skutkom ich występowania. Szczegółowe dane opisujące liczbę rodzin wykazujących potrzeby w zakresie ochrony macierzyństwa w latach 2020-2028 zostały zaprezentowane w poniższej tabeli.

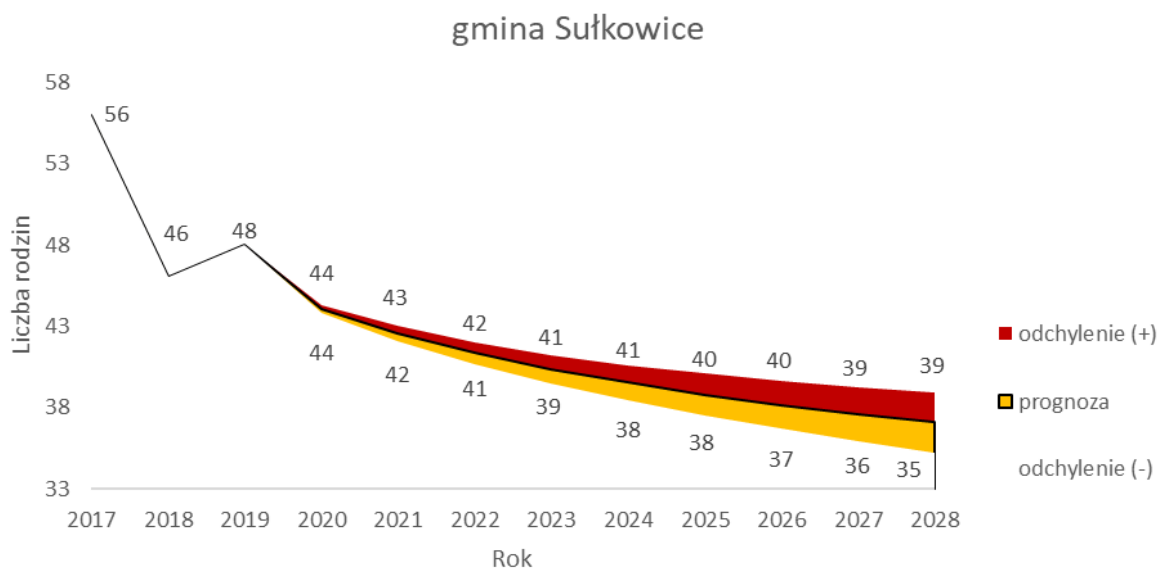
Tablica nr 37 – Prognozowana zmiana liczby rodzin wykazujących potrzebę ochrony macierzyństwa na terenie gminy Sułkowice w latach 2020-2028

obszar	LICZBA RODZIN OGÓŁEM											
	POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA											
				prognoza								
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
gmina Sułkowice	56	46	48	44	43	41	40	40	39	38	38	37

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

Graficzne ujęcie zmian w obszarze potrzeb ochrony macierzyństwa na terenie gminy Sułkowice w latach 2020-2028 zostało zaprezentowane na poniższym schemacie.

Schemat nr 16 – Prognozowana zmiana liczby rodzin wykazujących potrzebę ochrony macierzyństwa na terenie gminy Sułkowice w latach 2020-2028

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

4.5 Prognoza zmian zachodzących w zakresie problemów związanych z niepełnosprawnością

Kolejnym zagadnieniem, które zostało ujęta w katalogu obszarów podlegających prognozowaniu jest problem niepełnosprawności. Z racji swojej natury jest on niemożliwy do wyeliminowania, jednak dostępny wachlarz środków stwarza bardzo duże możliwości do niwelowania jego skutków. Na terenie gminy Sułkowice problem niepełnosprawności należy do grupy najliczniej występujących i wymagających szczególnej uwagi ze strony systemu pomocy społecznej. Ponadto należy zwrócić uwagę, że estymowane wartości nie zapowiadają bardzo intensywnego spadku liczby rodzin dotkniętych niepełnosprawnością w kolejnych latach. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

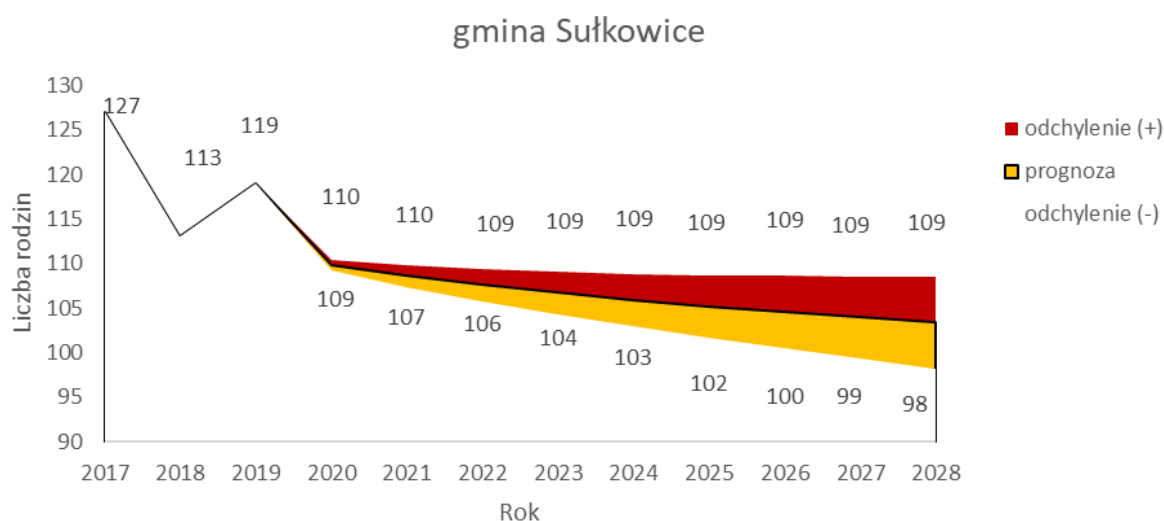
Tablica nr 38 – Prognozowana zmiana liczby rodzin dotkniętych problemem niepełnosprawności na terenie gminy Sułkowice w latach 2020-2028

obszar	LICZBA RODZIN OGÓŁEM											
	NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ											
	prognoza											
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
gmina Sułkowice	127	113	119	110	109	108	107	106	105	105	104	103

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

Estymacja danych dla okresu 2020-2028 na terenie gminy Sułkowice została pokazana na poniższym schemacie. Pomimo prognozowanego trendu spadkowego w tym zakresie, nie można mówić o dużej intensywności zanikania problemu niepełnosprawności. Determinuje to konieczność podejmowania szeroko zakrojonych działań niwelujących jego skutki.

Schemat nr 17 – Prognozowana zmiana liczby rodzin dotkniętych problemem niepełnosprawności na terenie gminy Sułkowice w latach 2020-2028

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

4.6 Prognozowana zmiana liczby osób bezrobotnych w wieku powyżej 50 roku życia

Kolejnym czynnikiem determinującym konieczność podejmowania działań zapobiegawczych jest utrzymujący się duży udział osób bezrobotnych w wieku powyżej 50 roku życia w ogólnej liczbie bezrobotnych. Wobec powyższego koniecznym jest koncentrowanie działań, w obszarze rynku pracy, ukierunkowanych na grupę wiekową 50+ w celu aktywizacji tychże osób. Estymacja zjawiska bezrobocia wykonana dla lat 2020-2028 pokazuje, że nie można spodziewać się znacznej poprawy sytuacji na rynku pracy dla tej grupy wiekowej na terenie gminy Sułkowice. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

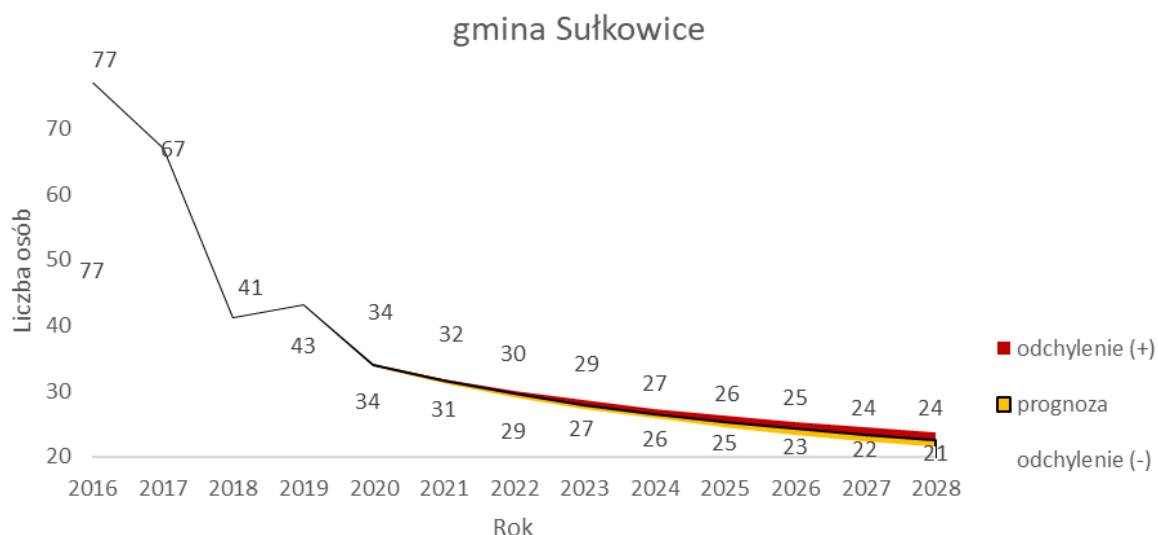
Tablica nr 39 – Prognozowana liczba osób bezrobotnych w wieku powyżej 50 roku życia na terenie gminy Sułkowice w latach 2020-2028

bezrobotni w wieku	gmina Sułkowice												
	Rok												
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
	prognoza												
	liczba osób												
50 lat i więcej	77	67	41	43	34	32	30	28	27	25	24	23	23

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Dane w wartościach bezwzględnych wskazują na występowanie trendu spadkowego w zakresie liczby osób bezrobotnych w wieku powyżej 50 roku życia. Warto zauważyć, że tempo spadku liczby osób bezrobotnych, w grupie wiekowej 50+, w stosunku do spadku liczby osób bezrobotnych ogółem, na terenie gminy Sułkowice jest prawie identyczne. Rośnie jednak udział osób bezrobotnych w wieku 50+ w ogólnej liczbie bezrobotnych. Biorąc jednak pod uwagę znaczenie skutków towarzyszących bezrobociu wśród mieszkańców gminy w wieku powyżej 50 roku życia, należy podjąć szereg działań adresowanych do tej grupy społecznej. Prognozę omawianego zjawiska w ujęciu graficznym zaprezentowano na poniższym schemacie.

Schemat nr 18 – Prognozowana liczba osób bezrobotnych w wieku powyżej 50 roku życia na terenie gminy Sułkowice w latach 2020-2028

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

4.7 Prognozowana zmiana liczby rodzin dotkniętych bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych

Kolejnym i zarazem bardzo istotnym problemem, który wymaga zaprojektowania odpowiednich działań na kolejne lata jest bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Należy przypomnieć, że problem ten jest identyfikowany jako siódma najczęściej występująca przyczyna podejmowania działań przez system pomocy społecznej na terenie gminy Sułkowice. Ogólna ocena tego zjawiska i prognozowanych jego wielkości skłania do przyjęcia wniosku, że intensywność występowania powinna z roku na rok maleć. Potwierdzają to dane zawarte w poniższej tabeli. Tempo zmniejszania się tego problemu i zjawisk jemu towarzyszących szacowane jest na 66-69% liczby rodzin dotkniętych bezradnością w latach 2019-2028 roku.

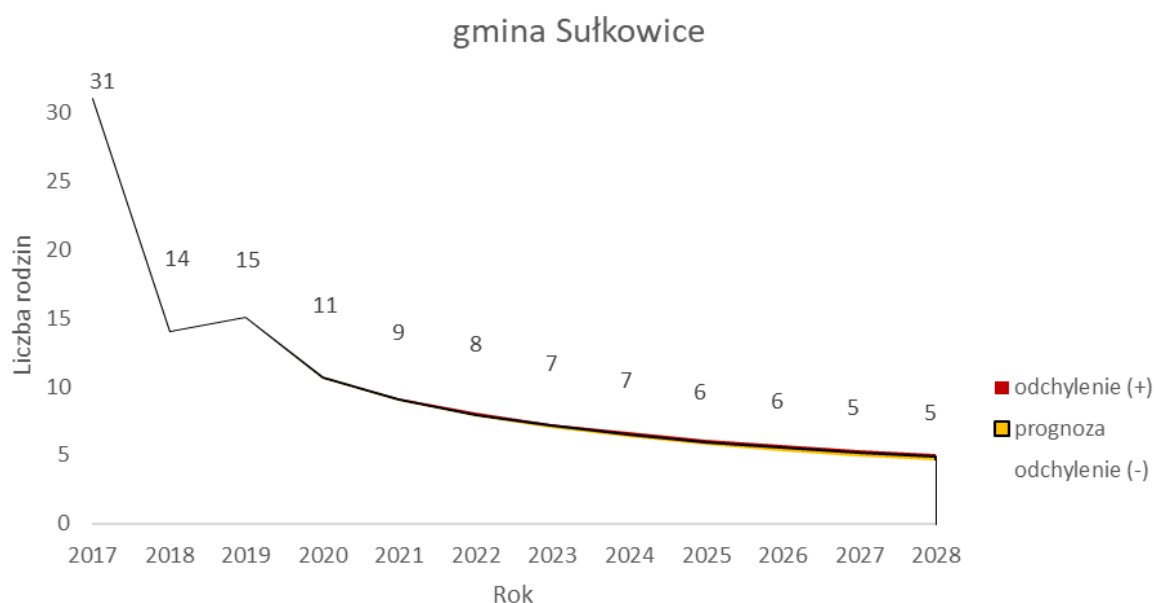
Tablica nr 40 – Prognozowana zmiana liczby rodzin dotkniętych problemem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych na terenie gminy Sułkowice w latach 2020-2028

obszar	LICZBA RODZIN OGÓŁEM BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO											
	prognoza											
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
gmina Sułkowice	31	14	15	11	9	8	7	6	6	6	5	5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

Analizując zagadnienie bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych z perspektywy gminy Sułkowice widać wyraźną tendencję spadkową, co zostało ukazane na poniższym schemacie.

Schemat nr 19 – Prognozowana zmiana liczby rodzin dotkniętych problemem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych na terenie gminy Sułkowice w latach 2020-2028

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

4.8 Analiza SWOT

Uwzględniając przeprowadzoną diagnozę czynników społeczno-ekonomicznych w połączeniu z prognozą głównych problemów społecznych zidentyfikowanych w gminie Sułkowice, została wykonana analiza SWOT. Zadaniem tego narzędzia jest wykazanie

mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń, w tym przypadku w odniesieniu do zasobów gminy.

Nazwa przyjętej metody pochodzi od słów:

strengths – mocne strony

weaknesses - słabe strony

opportunities – szanse

threats – zagrożenia.

Mocne strony stanowią czynniki w postaci zasobów ludzkich, rzeczowych i potencjału drzemiącego wewnątrz badanego środowiska, na których ukształtowanie organizacja posiada bezpośredni wpływ. Przeciwnieństwem są natomiast słabe strony, które również ukonstytuowane są wewnątrz organizacji, jednak ich występowanie przekłada się na osłabienie pozycji danej organizacja w stosunku do otoczenia.

Szans należy upatrywać poza badanym środowiskiem w jego otoczeniu. Stanowią je wszystkie czynniki zewnętrzne, które bez udziału organizacji wzmacniają jej pozycję. Zagrożenia, również znajdują się poza organizacją lub badanym środowiskiem, bez możliwości wpływania na nie, stanowią czynniki osłabiające pozycję organizacji w stosunku do otoczenia.

Bazując na wnioskach płynących z diagnozy i wykonanych prognoz, wykorzystując powyżej opisaną metodę, zostały przebadane następujące obszary:

1. System wsparcia dla osób starszych, długotrwale lub ciężko chorych oraz dotkniętych ubóstwem
2. System ograniczania bezrobocia ze szczególnym uwzględnieniem grupy wiekowej 50+
3. System wsparcia dla osób niepełnosprawnych
4. System wspierania rodziny i pieczy zastępczej
5. System przeciwdziałania kryzysom, przemocy w rodzinie i uzależnieniom

Tablica nr 41 - Analiza SWOT

System wsparcia dla osób starszych, długotrwale lub ciężko chorych oraz dotkniętych ubóstwem	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Funkcjonowanie Koła seniora • Dostęp do opieki zdrowotnej • Inicjatywy społeczne na rzecz osób starszych (Nordic walking) • Dostępność świadczeń pomocy spo- 	<ul style="list-style-type: none"> • Niewielka liczba poradni specjalistycznej opieki zdrowotnej • Niewystarczające środki na działania w sferze pomocy, polityki społecznej • Niewystraszające działania aktywizują-

<p>tecznej, usług opiekuńczych</p> <ul style="list-style-type: none"> • Współpraca i wymiana informacji między instytucjami i NGO zaangażowanymi w pomoc osobom starszym • Przystosowanie infrastruktury dla potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych • Organizacja spotkań tematycznych dla osób starszych • Wolontariat ZSZiO – praca z osobami starszymi i dotkniętymi ubóstwem. • Zapewnienie sprawności osób starszych poprzez organizację zajęć sportowych i rekreacyjnych • Prężnie działające grupy parafialne skupiające osoby starsze 	<p>ce osoby starsze</p> <ul style="list-style-type: none"> • Brak na terenie miejsca, gdzie osoby starsze mogą spędzać wolny czas, gdzie mogą się spotkać • Mała liczba wolontariuszy • Niskie renty i emerytury • Trudności w zatrudnieniu osób świadczących usługi opiekuńcze dla osób starszych, długotrwale chorych • Brak oferty aktywizacji (organizacja czasu wolnego, zatrudnienie) dla osób zdrowych w wieku wczesno emerytalnym • Słaby system informowania o ofercie skierowanej do osób starszych • Mała liczba NGO działających dla seniorów • Brak Dziennego Domu Pomocy Społecznej • Mała aktywność seniorów mieszkających na terenach wiejskich gminy Sułkowice
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Pozyskanie środków na funkcjonowanie koła/klubu seniora • Nowa perspektywa finansowania UE • Poprawa sprawności fizycznej seniorów • Zapewnienie rozrywki kulturalnej • Możliwość przekazania wiedzy młodszemu pokoleniu – spotkania integracyjne • Możliwość korzystania z Programów Ministerstwa skierowanych do osób 60+ • Postęp w nauce i medycynie • Duże zainteresowanie ze strony seniorów ofertą wsparcia dziennego • Rosnąca świadomość wśród seniorów i chorych oraz osób niepełnosprawnych, na temat możliwości korzystania z przygotowywanej dla nich oferty • Coraz większe umiejętności seniorów w posługiwaniu się komputerem, nowoczesną technologią 	<ul style="list-style-type: none"> • Wzrastające ubóstwo seniorów • Wzrastająca liczba mieszkańców powyżej 65 roku życia oraz osób chorych i niepełnosprawnych • Zagrożenie marginalizacją seniorów • Brak pomieszczeń / lokali na terenie gminy, którą można przeznaczyć na rozbudowę oferty dla osób starszych • Samotność seniorów • Brak lekarzy geriatrów • Ograniczenia systemu opieki zdrowotnej w leczeniu seniorów • Chroniczny brak miejsc w ZOL dla osób wymagających całodobowej opieki medycznej • Wysokie koszty opłaty za DPS • Rozluźnienie więzi rodzinnych (niewystarczające zaangażowanie się rodziny w opiekę nad osobami starszymi i chorymi)

<ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie polityki państwa zmierzającej do poprawy życia osób starszych, chorych i poprawy sytuacji finansowej rodziny 	
System ograniczania bezrobocia ze szczególnym uwzględnieniem grupy wiekowej 50+	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Przeprowadzanie kursów doszkalających dla osób powyżej 50 + • Współpraca z PUP w Myślenicach • Funkcjonowanie Klubu Integracji Społecznej w Sułkowicach • Realizacja projektów UE przez OPS w Sułkowicach - realizacja staży, poradnictwa zawodowego, psychologicznego • Niska stopa bezrobocia na terenie gminy i powiatu • Wysokie doświadczenie zawodowe pracowników w wieku powyżej 50 roku życia 	<ul style="list-style-type: none"> • Niewystarczająca informacja na temat kursów doszkalających lub przekwalifikujących • Mała liczba ofert pracy kierowana do osób w wieku 50+ • Niska skłonność do zmiany lub przekwalifikowania się osób w wieku 50+ • Brak nowych umiejętności • Niechęć do uczenia się • Nieadekwatne kwalifikacje do potrzeb rynku pracy • Zbyt mała liczba działań zachęcająca inwestorów do tworzenia miejsc pracy w gminie Sułkowice • Niska przedsiębiorczość osób w wieku 50+ • Obawy przed rozpoczęciem prowadzenia własnej działalności gospodarczej
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Możliwość pozyskania przez pracodawców doświadczonych zawodowo pracowników • Możliwość pozyskania funduszy na organizację szkoleń • Nowa perspektywa finansowa UE • Badanie rynku pracy pod kątem zatrudnienia osób 50+ • Malejąca stopa bezrobocia • Korzystne położenie gminy Sułkowice • Dobre warunki turystyczne 	<ul style="list-style-type: none"> • Wyuczona bezradność osób bezrobotnych • Brak ofert dla osób 50+ • Niechęć ze strony pracodawców do zatrudniania osób w wieku 50+ • Obawy osób wieku 50+ przed zmianą • Ograniczenia zdrowotne i niepełnosprawność • Zatrudnianie młodocianych i niewykwalifikowanych pracowników bez umowy • Zatrudnianie pracowników z zagranicy • Wyższe wynagrodzenia dla osób w wieku 50+ w porównaniu do pracowników bez lub z mniejszym doświadczeniem zawodowym • Mała liczba ofert pracy z terenu gminy Sułkowice • Brak strefy gospodarczej w Sułkowi-

	<p>cach</p> <ul style="list-style-type: none"> Mała liczba większych przedsiębiorstw na terenie gminy Sułkowice
System wsparcia dla osób niepełnosprawnych	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> Funkcjonowanie na terenie gminy trzech instytucjonalnych form wsparcia w postaci DPS, WTZ i ŚDS Działania organizacji pozarządowych Zorganizowany i doświadczony wolontariat Funkcjonowanie na terenie publicznych i niepublicznych ośrodków rehabilitacji ruchowej Udzielanie pomocy finansowej i socjalnej Dobre rozeznanie środowiska przez władze samorządowe i organizacje pozarządowe Wysoki poziom świadomości społecznej, dzięki wielu akcjom charytatywnym i promocyjnym Rosnąca świadomość społeczna w zakresie integracji osób niepełnosprawnych Dobra współpraca instytucji kultury z osobami niepełnosprawnymi Przygotowanie zajęć, organizacja czasu wolnego w instytucjach kultury pod kątem zainteresowań osób niepełnosprawnych Opieka wytchnieniowa dla rodzin opiekujących się osobami zależnymi Bogata oferta spotkań integracyjnych w instytucjach kultury 	<ul style="list-style-type: none"> Niski poziom dochodów w rodzinach opiekujących się osobami zależnymi Bezradność rodzin znajdujących się trudnej sytuacji życiowej Braki lokalowe na terenie gminy Sułkowice Niedostateczna liczba lekarzy specjalistów Występowanie barier architektonicznych w obiektach publicznych Brak wyspecjalizowanych środków transportu do przewozu osób niepełnosprawnych Mała liczba projektów kierowana dla osób niepełnosprawnych Niewystarczające standardy świadczeń kierowanych do osób niepełnosprawnych Niewystarczająca pomoc dla rodziców w codziennej opiece nad dzieckiem niepełnosprawnym Niewystarczająca świadomość społeczna o sytuacji i potrzebach osób niepełnosprawnych Niewystarczające przygotowanie zawodowe osób pracujących z osobami niepełnosprawnymi Niska liczba szkoleń i superwizji dla personelu pracującego z osobami niepełnosprawnymi
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> Opracowanie i realizacja lokalnych programów wsparcia dla osób niepełnosprawnych Postępy w medycynie i rehabilitacji Rozbudowa wolontariatu Prowadzenie edukacji i szkoleń dla rodzin osób zależnych Zorganizowanie wypożyczalni sprzętu 	<ul style="list-style-type: none"> Ograniczanie środków publicznych przeznaczonych na udzielenie wsparcia osobom niepełnosprawnym Nieprecyzyjne przepisy prawne Poszerzanie się zjawiska wykluczenia społecznego Rosnąca liczba osób niepełnosprawnych

<p>dla osób niepełnosprawnych</p> <ul style="list-style-type: none"> • Poprawa sytuacji osób niepełnosprawnych na rynku pracy • Modernizowanie i przystosowywanie obiektów prowadzonych przez jednostki samorządowe do potrzeb osób niepełnosprawnych • Rozwój usług socjalnych • Akceptacja i zrozumienie potrzeb osób niepełnosprawnych • Integracja osób niepełnosprawnych w środowiskach lokalnych • Zachęcanie/motywowanie osób niepełnosprawnych do korzystania, w miarę możliwości, z oferty skierowanej do osób zdrowych • Pozyskiwanie środków na rozwój opieki wytchnieniowej 	<ul style="list-style-type: none"> • Nadmierna biurokracja w dystrybucji środków finansowych • Mało działań kierowanych do opiekunów osób zależnych • Ograniczony dostęp w służbie zdrowia do specjalistów pracujących z osobami niepełnosprawnymi w szczególności z osobami niepełnosprawnymi intelektualnie • Zamykanie się osób niepełnosprawnych we własnym kręgu • Marginalizacja osób niepełnosprawnych
System wspierania rodziny i pieczy zastępczej	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Wysoka jakość pracy socjalnej świadczonej przez pracowników socjalnych • Doświadczenie pracowników socjalnych i ich przygotowanie zawodowe • Dobre rozpoznanie środowiska • Dobrze działające instytucje – DPS ŚDŚ i WTZ • Różnorodność form pomocowych • Sprawnie działający system wsparcia rodziny - asystent rodzinny • Dobrze funkcjonująca Świetlica Środowiskowa • Dobra współpraca między instytucjami • Dobrze funkcjonujące placówki edukacyjne • Działający na terenie Gminy Żłobek; • Kompleksowy system pomocy socjalnej • Szeroka oferta zajęć pozalekcyjnych (placówki oświatowe i NGO) • Działające instytucje rozwijające zainteresowania i umożliwiające zagospodarowanie czasu wolnego 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak mieszkań chronionych • Powielanie negatywnych wzorców między pokoleniami • Brak specjalistów do terapii rodzin • Stygmatyzowanie, etykietowanie rodzin dysfunkcyjnych • Brak nawyków korzystania ze wsparcia oraz poradnictwa specjalistycznego • Słaby dostęp do bezpłatnych mediacji rodzinnych oraz brak wystarczającej pomocy prawnej • Bagatelizowanie przez społeczeństwo problemów występujących w rodzinach i ich otoczeniu • Niedocenienie działań prowadzonych na rzecz pomocy rodzinie • Niedocenienie pracy specjalistów pracujących na rzecz pomocy rodzinie
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój poradnictwa specjalistycznego • Możliwość pozyskania środków unij- 	<ul style="list-style-type: none"> • Wzrost liczby dzieci i młodzieży ze zdiagnozowanymi zaburzeniami zachowania

<p>nych</p> <ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie działań zmierzających do utrzymania dziecka w rodzinie biologicznej • Pozyskiwanie nowych rodzin zastępczych oraz rodzin wspierających • Zintegrowanie działań instytucji zajmujących się problemami rodziny • Rozwój wolontariatu 	<p>i emocji</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wzrost liczby rodzin, które nieprawidłowo realizują funkcje opiekuńczo - wychowawcze • Ukrywanie problemów występujących w rodzinach, co uniemożliwia włączanie działań pomocowych • Rosnące potrzeby w zakresie poradnictwa rodzinnego, wsparcia środowiskowego • Ograniczenie środków na wsparcie organizacji pozarządowych • Niepewna sytuacja gospodarcza kraju • Emigracja zarobkowa rodziców • Zatrącanie rodzinnych wartości • Zmienność przepisów prawa, brak jasnych uregulowań • Rozluźnienie więzi rodzinnych i społecznych oraz rozpad rodzin • Wzrost biurokracji • Bezradność i bierność rodzin w rozwiązywaniu własnych problemów • Niedostateczne wykorzystanie przez wymiar sprawiedliwości już istniejących przepisów prawnych • Nieumiejętnie zagospodarowany czas wolny wśród rodzin
System przeciwdziałania kryzysom, przemocy w rodzinie i uzależnieniom	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Umiejętność reagowania w sytuacjach kryzysowych • Sprawnie działający zespół interdyscyplinarny na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz punkt konsultacyjny dla ofiar i sprawców przemocy • Sprawnie działająca GKRPA • Wysoka świadomość rangi problemu (uzależnień, przemocy i kryzysu w rodzinie) wśród osób wspierających rodzinę • Kampanie społeczne, projekty zapobiegające występowaniu niekorzystnym zjawiskom • Realizacja programów profilaktycznych 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak reakcji społeczeństwa na negatywne wzorce np. sprzedaż nieletnim alkoholu • Bagatelizowanie przez społeczeństwo problemu osób uzależnionych • Zbyt słabe zaangażowanie się osób decyzyjnych w problemy społeczne • Niewystarczające fundusze na profilaktykę dla szkół (na potrzeby zajęć dla dzieci i młodzieży oraz warsztatów i szkoleń dla rodziców) • Niewystraszająca liczba specjalistów pracująca z rodzinami z problemem uzależnień i przemocy

w placówkach oświatowych	
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Kampanie i projekty podnoszące świadomość społeczeństwa na temat problemów społecznych i zagrożeń • Nowe przepisy prawne dot. restrykcji względem osób stosujących przemoc w rodzinie – „ustawa antyprzemocowa”, • Wzrost świadomości i wiedzy na temat problemu przemocy i uzależnień, • Liczne kampanie społeczne dot. problematyki przemocy i uzależnień, • Liczne konkursy, projekty, szeroka oferta dofinansowania działań w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie 	<ul style="list-style-type: none"> • Zagrożające i aspołeczne formy spędzania wolnego czasu przez dzieci i młodzież • Przemoc występująca w rodzinach • Uzależnienia występujące w rodzinach • Bierność otoczenia na występujące problemy • Wzrost zachowań destrukcyjnych wśród dzieci i młodzieży • Długi okres oczekiwania na leczenie odwykowe • Zagrożenie wypaleniem zawodowym wśród specjalistów zajmujących się problematyką przemocy i uzależnień • Przedłużające się postępowania o skierowanie na przymusowe leczenie odwykowe • Nasilający się problem uzależnień – nowe rodzaje uzależnień, coraz młodszy wiek osób uzależnionych (dzieci) • Zbyt mała liczba miejsc w ośrodkach leczenia odwykowego • Niewystarczająca liczba miejsc i ośrodków zajmujących się uzależnieniem wśród dzieci i młodzieży • Trudność w identyfikowaniu przemocy stosowanej względem osób zależnych

Źródło: opracowane własne

5. Cele, kierunki działań i wskaźniki ich realizacji

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sułkowice na lata 2021-2028 w swojej treści wskazuje cele strategiczne i operacyjne. Stanowią one podstawę do wyznaczania koniecznych działań podejmowanych w nadchodzących latach. Zapewniając efektywność projektowanych działań przyjmuje się katalog wskaźników powiązanych z poszczególnymi działaniami, których celem jest okresowa ocena ich skuteczności. Wszelkie wysiłki ukierunkowane są na osiągnięcie celów i działań strategicznych w powiązaniu z misją i wizją. Realizatorami ich są wszystkie podmioty bezpośrednio zaangażowane w dążenie do osiągnięcia wyznaczonych celów.

5.1 Misja i wizja

Gmina Sułkowice realizując Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych przyjmuje następującą misję:

„Budowanie efektywnie działającego systemu oparcia społecznego dla mieszkańców gminy Sułkowice, ze szczególnym uwzględnieniem opieki nad dzieckiem, funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych, jednocześnie poszerzając dla nich dostępność w obszarze publicznym poprzez likwidację barier architektonicznych”

Kierując się przyjętą misją gmina Sułkowice w perspektywie do 2028 roku będzie dążyła do osiągnięcia wizji zakładającej, że:

W gminie Sułkowice funkcjonuje sprawny system wspierania rodzin, których zdolności wychowawcze zostały w istotny sposób ograniczone. Wysiłki poszczególnych osób i instytucji funkcjonujących w systemie pomocy społecznej przyczyniają się do znaczącego skrócenia czasu przebywania dzieci w zastępczych formach opieki, a rodzice otrzymują wsparcie i pomoc wyposażającą ich w umiejętności radzenia sobie z deficytami.

Osoby starsze na terenie gminy Sułkowice znajdują oparcie w istniejącej sieci instytucji i organizacji działających na ich rzecz. Budowane i realizowane są programy aktywizujące osoby w podeszłym wieku, które oprócz niesienia pomocy potrafią zaktywizować ich beneficjentów w kierunku otwierania się i integrowania ze środowiskiem, dając im jednocześnie możliwość pełnego uczestnictwa w życiu społecznym i kulturalnym. Działania te w dużej mierze wykorzystują ideę wolontariatu, który oprócz wymiernych korzyści materialnych niesie ze sobą ogromny potencjał oddziaływań społecznych.

Osoby niepełnosprawne i ich opiekunowie wyposażeni są w dostępność do różnych form pomocy osobistej i instytucjonalnej na różnych etapach ich życia. Poczynając od okresu wczesnej edukacji po funkcjonowanie w życiu dorosłym. Oparcie kierowane do osób niepełnosprawnych zapewnia nie tylko uczestnictwo w życiu społecznym i kulturalnym, ale przede wszystkim możliwość aktywnego korzystania z rehabilitacji społecznej i zawodowej.

Ponadto osoby starsze i niepełnosprawne posiadają nieograniczony dostęp do szeroko rozumianej oferty publicznej ze szczególnym uwzględnieniem likwidacji barier architektonicznych oraz tworzeniem przyjaznej infrastruktury dla seniorów i ich opiekunów.

5.2 Cele strategiczne, operacyjne, działania i mierniki

W ramach prac nad Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sułkowice została wykonana diagnoza czynników społeczno-ekonomicznych oraz przeprowadzona prognoza dla głównych obszarów, które w najbliższych latach będą

miały decydujący wpływ na kształtowanie polityki społecznej. Ponadto przeprowadzona została analiza SWOT, która wskazuje mocne i słabe strony, jak również szanse i zagrożenia identyfikowane w niniejszych obszarach. Na bazie wniosków płynących z analiz zaprezentowanych we wcześniejszej części niniejszego opracowania przyjęto pięć celów strategicznych, których zakres obejmuje:

1. Poprawę warunków funkcjonowania osób starszych, długotrwale lub ciężko chorych oraz dotkniętych ubóstwem
2. Ograniczenie zjawiska bezrobocia w grupie wiekowej 50+
3. Rozwój wsparcia dla osób niepełnosprawnych na terenie gminy
4. Rozwój systemu wsparcia niezbędnego do prawidłowo funkcjonowania rodziny
5. Przeciwdziałanie uzależnieniom oraz przemocy w rodzinie

Wskazane powyżej cele strategiczne są dodatkowo opisane z powiązanimi z nimi celami operacyjnymi i działaniami, do których to przyporządkowano mierniki ich realizacji. Szczegółową prezentację tych elementów zawiera poniższa tabela, w której wskazano również, dla każdego z działań, podmioty angażujące się w ich wykonanie.

Tablica nr 42 - Cele strategiczne, operacyjne i działania przyjęte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

Cele strategiczne	Cele operacyjne	Działania	Mierniki realizacji działań	Podmioty realizujące
1 Poprawa warunków życia/funkcjonowania osób i rodzin starszych, chorych, dotkniętych ubóstwem	1.1 Aktywizacja osób w wieku emerytalnym	1.1.1 Udzielanie wsparcia w formie finansowej i rzeczowej	1.1.1.1 Kwota udzielonego wsparcia	OPS, NGO
		1.1.2 Pozyskanie środków na zajęcia sportowe i rekreacyjne dedykowane osobom starszym	1.1.2.1 Kwota wnioskowanych środków	
				1.1.2.2 Kwota wydatkowanych środków
		1.1.3 Organizacja zajęć sportowych dla osób starszych	1.1.3.1 Liczba osób biorących udział w zajęciach	NGO, SOK, Kluby sportowe, Placówki oświatowe
	1.1.4 Organizacja spotkań tematycznych dla osób starszych	1.1.4.1 Liczba zorganizowanych spotkań	NGO, OPS, Urząd Miejski, GOK, GBP, Klub Seniora	
		1.1.4.2 Liczba osób biorących udział w spotkaniu		
1.2 Poprawa warunków funkcjonowania osób w podeszłym wieku	1.2.1 Zwiększenie dostępności do usług opiekuńczych, podniesie-	1.2.1.1 Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	OPS	
		1.2.1.2 Liczba osób	GBP, Placówki	

Cele strategiczne	Cele operacyjne	Działania	Mierniki realizacji działań	Podmioty realizujące	
		nie jakości ich realizacji	wykonujących usługi opiekuńcze	oświatowe	
		1.2.2 Likwidacja barier architektonicznych	1.2.2.1 Liczba zlikwidowanych barier	PCPR	
		1.2.3 Pomoc rzeczowa z Programu POPŻ	1.2.3.1 Liczba osób objętych wsparciem	Klub Seniora	
	1.3 Integracja międzypokoleniowa	1.3.1 Przygotowywanie imprez okolicznościowych dla dzieci i seniorów	1.3.1.1 Liczba spotkań	Placówki oświatowe, GBP, Świetlica Środowiskowa, SOK	
			1.3.1.2 Liczba osób biorących udział w spotkaniu	Szkoły, GBP, Świetlica Środowiskowa, SOK	
	1.4 Angażowanie wolontariatów szkolnych w pomoc osobom starszym	1.4.1 Organizacja stałej pomocy wolontariuszy dla osób starszych w codziennych czynnościach	1.4.1.1 Liczba osób objętych pomocą	Placówki oświatowe, NGO	
			1.4.1.2 Liczba wolontariuszy zaangażowanych w pomoc		
	1.5 Poprawa sytuacji finansowej osób doznających ubóstwa	1.5.1 Realizacja programu "Szlachetna paczka"	1.5.1.1 Liczba osób, które otrzymały pomoc	NGO	
			1.5.2 Realizacja zajęć rozwijających umiejętności ekonomicznych osób doznających ubóstwa	1.5.2.1 Liczba przeprowadzonych zajęć	OPS, NGO
				1.5.2.2 Liczba uczestników zajęć	
		1.5.3 Pomoc rzeczowa dla osób ubogich	1.5.3.1 Liczba osób objętych wsparciem		
2 Ograniczenie zjawiska bezrobocia w grupie wiekowej 50+	2.1 Podnoszenie kwalifikacji oraz przekwalifikowanie osób długotrwale bezrobotnych w wieku 50+	2.1.1 Przeprowadzenie kursów doszkalających dla osób powyżej 50 +	2.1.1.1 Liczba przeprowadzonych kursów	OPS, NGO, PUP	
			2.1.1.2 Liczba uczestników		
		2.1.2 Prowadzenie poradnictwa zawodowego i psychologicznego dla osób długotrwale bezrobotnych w wieku powyżej 50 roku życia	2.1.2.1 Liczba udzielonych porad	OPS, NGO, PUP,	
3 Rozwój wsparcia	3.1 Przeciwdziałania	3.1.1 Organizacja	3.1.1.1 Liczba zorga-	NGO, WTZ,	

Cele strategiczne	Cele operacyjne	Działania	Mierniki realizacji działań	Podmioty realizujące		
osób niepełnosprawnych na terenie gminy	nie wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych.	impresz środowiskowych oraz wyjazdów integracyjnych	nizowanych wyjazdów i imprez	ŚDS, GBP, DPS		
			3.1.1.2 Liczba osób biorących udział w wyjazdach i imprezach			
		3.1.2 Integracja społeczna osób niepełnosprawnych	3.1.2.1 Liczba zorganizowanych imprez integracyjnych		WTZ, ŚDS, OPS, NGO, PUP	
			3.1.2.2 Liczba uczestników imprez integracyjnych			
		3.1.3 Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych	3.1.3.1 Liczba osób niepełnosprawnych podejmujących zatrudnienie			WTZ, ŚDS, OPS, NGO, PUP
			3.1.3.2 Liczba przeprowadzonych kursów			
			3.1.3.3 Liczba uczestników kursów			
		3.1.4 Organizacja wsparcia dla opiekunów osób zależnych	3.1.4.1 Liczba opiekunów, którzy otrzymali pomoc			OPS, NGO
		3.1.5 Pozyskiwanie środków finansowych na organizację wsparcia dla opiekunów osób zależnych	3.1.5.1 Kwota pozyskanych środków finansowych			
		3.1.6 Rozwój i promocja idei wolontariatu i włączenie wolontariuszu do pomocy dla osób niepełnosprawnych	3.1.6.1 Liczba wolontariuszy			OPS, Placówki oświatowe, samorząd gminny
			3.1.6.2 Liczba osób objętych pomocą wolontariuszy			
		3.1.7 Promowanie twórczości osób niepełnosprawnych i edukacja społeczności lokalnej na temat funkcjonowania osób niepełnosprawnych	3.1.7.1 Liczba imprez			NGO, WTZ, ŚDS, DPS, GBP, SOK
			3.1.7.2 Liczba uczestników imprez			
3.1.7.3 Liczba publikacji						
3.2 Działania na rzecz rozwoju	3.2.1 Współdziałanie w realizacji pro-	3.2.1.1 Liczba osób objętych działaniem,	Niepubliczne Zakłady			

Cele strategiczne	Cele operacyjne	Działania	Mierniki realizacji działań	Podmioty realizujące	
	usług z zakresu profilaktyki i ochrony zdrowia oraz świadczeń socjalnych dla osób niepełnosprawnych	gramów zdrowotnych	liczba imprez, liczba publikacji	Opieki Zdrowotnej, Urząd Miejski	
		3.2.2 Utworzenie dziennego ośrodka wsparcia	3.2.2.1 Liczba miejsc 3.2.2.2 Liczba osób korzystających	Gmina	
		3.2.3 wzrost zatrudnienia lekarzy specjalistów na terenie Gminy	3.2.3.1 Liczba lekarzy specjalistów	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej	
	3.3 Tworzenie warunków do swobodnego poruszania się osób niepełnosprawnych	3.3.1 Likwidacja barier architektonicznych	3.3.1.1 Liczba zlikwidowanych barier architektonicznych	Gmina	
	3.4 Tworzenie warunków lokalowych dla rozwoju wsparcia dla osób niepełnosprawnych	3.4.1 Poszerzenie działalności WTZ i ŚDS na terenie gminy	3.4.1.1 Liczba osób oczekujących na miejsce w WTZ	OPS, PCPR	
			3.4.1.2 Liczba osób oczekujących na miejsce w ŚDS		
4 Rozwój systemu wsparcia niezbędnego do prawidłowego funkcjonowania rodziny	4.1 Ochrona rodziny przed utratą bezpieczeństwa socjalnego	4.1.1 Realizacja projektów socjalnych mających na celu edukację rodzin w zakresie zarządzania budżetem domowym, przeciwdziałania wyuczonej bezradności, zapobieganie długotrwałemu bezrobociu.	4.1.1.1 Ilość projektów	OPS	
			4.1.1.2 Liczba uczestników		
		4.1.2 Organizacja wypoczynku zimowego i letniego dla dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych ubóstwem.	4.1.2.1 Liczba uczestników	OPS, NGO, Świetlica Środowiskowa	
			4.1.3 Organizacja akcji / zbiórek mających na celu pomoc rodzinom znajdującym się w niedostatku – np. Akcja świąteczna, zbiórka odzieży,	4.1.3.1 Ilość zorganizowanych akcji/zbiórek	Świetlica Środowiskowa
				4.1.3.2 Liczba osób/rodzin otrzymujących pomoc	OPS, NGO, Placówki oświatowe

Cele strategiczne	Cele operacyjne	Działania	Mierniki realizacji działań	Podmioty realizujące
		zbiórki żywności dla potrzebujących.		
	4.2 Wspieranie rodziny w prawidłowym wypełnianiu swoich funkcji oraz zapobieganie niekorzystnym zjawiskom powodującym dysfunkcje rodziny	4.2.1 Prowadzenie edukacji mieszkańców w zakresie prawidłowo wypełniania ról rodzicielskich, prawidłowego modelu rodziny, wartości i postaw rodzinnych.	4.2.1.1 Ilość opublikowanych materiałów/artykułów 4.2.1.2 Liczba spotkań edukacyjnych 4.2.1.3 Liczba uczestników spotkań edukacyjnych	OPS, Placówki oświatowe, Świetlica Środowiskowa
		4.2.2 Działania edukacyjne mające na celu zwiększenie kompetencji opiekuńczych i wychowawczych rodziców i opiekunów, również w odniesieniu do trudnych sytuacji rodzinnych jak niepełnosprawność, długotrwała choroba	4.2.2.1 Ilość szkoleń, warsztatów	Placówki oświatowe, Świetlica Środowiskowa, OPS
		4.2.3 Utworzenie klubu malucha	4.2.3.1 Liczba miejsc w klubie	Gmina
		4.2.4 Poszerzanie oferty spędzania czasu wolnego dla rodzin dzieci i młodzieży, między innymi poprzez rozwijanie infrastruktury, wykorzystanie zasobów oświatowych, kulturalnych, sportowo-rekreacyjnych gminy, zwiększenie ilości zajęć pozalekcyjnych, pozaszkolnych.	4.2.4.1 Liczba prowadzonych kół 4.2.4.2 Liczba dzieci uczestniczących w zajęciach pozalekcyjnych, pozaszkolnych	SOK, GBP, NGO, Świetlica Środowiskowa, SOK
		4.2.5 Promowanie i wspieranie rodzin	4.2.5.1 Liczba wydanych kart	Gmina

Cele strategiczne	Cele operacyjne	Działania	Mierniki realizacji działań	Podmioty realizujące
		wielodzietnych, niepełnych (zwiększenie dostępności do różnorodnych dóbr i usług – zwiększenie bezpłatnych usług w ramach Gminnej Karty Dużej Rodziny 3+)	4.2.5.2 Liczba podmiotów oferujących swoje usługi w ramach Gminnej Karty Dużej Rodziny 3+	
		4.2.6 Promowanie idei wolontariatu wśród dzieci i młodzieży	4.2.6.1 Liczba wolontariuszy	Placówki Oświatowe, NGO, Parafie, SOK
		4.2.7 Kontynuowanie i wspieranie działań integracyjnych na rzecz rodzin między innymi poprzez organizowanie cyklicznych imprez integracyjnych – spotkań, pikników, wieczornic itd.	4.2.7.1 Ilość imprez integracyjnych dla rodzin 4.2.7.2 Liczba uczestników	GBP, SOK, OPS, gmina, placówki oświatowe
		4.2.8 Dalszy rozwój działalności Świetlicy Środowiskowej	4.2.8.1 Liczba uczestników zajęć w Świetlicy	Świetlica Środowiskowa
	4.3 Zwiększanie kompetencji rodzicielskich w zakresie wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych w rodzinach przeżywających trudności	4.3.1 Doskonalenie współpracy pracownika socjalnego i asystenta rodziny w zakresie udzielania wsparcia rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo-wychowawcze.	4.3.1.1 Liczba osób objętych wsparciem asystenta rodziny 4.3.1.2 Liczba rodzin objętych pracą socjalną	OPS
4.3.2 Dalszy rozwój poradnictwa specjalistycznego – (psychologicznego, terapeutycznego, prawnego) dla rodzin w których występują proble-		4.3.2.1 Liczba godzin pracy poszczególnych specjalistów 4.3.2.2 Liczba osób korzystających z wsparcia		

Cele strategiczne	Cele operacyjne	Działania	Mierniki realizacji działań	Podmioty realizujące
		my opiekuńczo-wychowawcze.		
		4.3.3 Rozpowszechnianie informacji o instytucjach i specjalistach świadczących pomoc dziecku i rodzinie	4.3.3.1 Ilość rozpowszechnionych informacji	OPS, Placówki oświatowe, Świetlica Środowiskowa
		4.3.4 Organizowanie grup wsparcia, grup samopomocowych dla rodziców i opiekunów borykających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi	4.3.4.1 Ilość zorganizowanych grup wsparcia lub grup samopomocowych 4.3.4.2 Liczba uczestników grupy wsparcia lub grupy samopomocowej	
	4.4 Doskonalenie umiejętności i podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników pomocy społecznej.	4.4.1 Organizacja i udział w szkoleniach pracowników pomocy społecznej	4.4.1.1 Liczba szkoleń w których udział wzięli pracownicy pomocy społecznej 4.4.1.2 Liczba uczestników szkoleń	OPS
4.4.2 Stworzenie możliwości udziału w superwizji pracownikom socjalnym, asystentowi rodziny		4.4.2.1 Liczba uczestników superwizji		
4.5 Integrowanie i doskonalenie systemu współpracy instytucji i organizacji działających na rzecz pomocy dziecku i rodzinie.		4.5.1 Organizowanie narad, konferencji, spotkań informacyjnych	4.5.1.1 Liczba spotkań, narad, konferencji 4.5.1.2 Liczba uczestników	
5 Przeciwdziałanie uzależnieniom oraz przemocy w rodzinie	5.1 Zapobieganie negatywnym zjawiskom uzależnienia i przemocy w rodzinie	5.1.1 Zintensyfikowanie na terenie gminy profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej, szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w szczególności kie-	5.1.1.1 Liczba warsztatów, szkoleń	OPS, GKRPA, placówki oświatowe
			5.1.1.2 Liczba ulotek, plakaty	

Cele strategiczne	Cele operacyjne	Działania	Mierniki realizacji działań	Podmioty realizujące	
		rowanej dla dzieci i młodzieży			
	5.2 Zapewnienie wsparcia rodzinom i osobom z problemem uzależnienia i przemocy w rodzinie oraz znajdujących w sytuacjach kryzysowych.	5.2.1 Rozwój wsparcia i pomocy specjalistycznej dla osób i rodzin z problemem uzależnień, zwiększenie dostępności do pomocy terapeutycznej, psychologicznej, prawnej poprzez poszerzenie oferty funkcjonującego w Gminie Punktu Konsultacyjnego dla osób uzależnionych	5.2.1.1 Liczba specjalistów udzielających poradnictwa i wsparcia osobom uzależnionym na terenie Gminy 5.2.1.2 Liczba specjalistów udzielających poradnictwa i wsparcia osobom doświadczającym przemoc na terenie Gminy 5.2.1.3 Liczba osób korzystających z poradnictwa i wsparcia	OPS, GKRPA, Parafie	
		5.2.2 Wspieranie powstawania i działalności grup samopomocowych na terenie Gminy	5.2.2.1 Liczba działających grup wsparcia 5.2.2.2 Liczba uczestników grup wsparcia		OPS, NGO, GKRPA

Źródło: opracowanie własne

Wykaz użytych skrótów:

DPS	-	Dom Pomocy Społecznej
GBP	-	Gminna Biblioteka Publiczna
GKRPA	-	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
GOK	-	Gminny Ośrodek Kultury
NGO	-	Organizacje Pozarządowe
OPS	-	Ośrodek Pomocy Społecznej
PCPR	-	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
PUP	-	Powiatowy Urząd Pracy
SOK	-	Sułkowicki Ośrodek Kultury
ŚDS	-	Środowiskowy Dom Samopomocy
WTZ	-	Warsztaty Terapii Zajęciowej

5.3 Wartości referencyjne mierników

Mierniki przyjęte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, będą w kolejnych latach jej obowiązywania, służyły ocenie skuteczności podejmowanych działań. Zapewniając efektywność wdrażanych rozwiązań opracowana została tabela wartości bazowych i referencyjnych dla wszystkich wskaźników. Wartości bazowe dla mierników

zostały wyznaczone na podstawie ich odczytów za okres 2019 roku. Wprowadzona została również wartość referencyjna, która określa kierunek zmian lub wartość graniczną ich odczytów. Wartości referencyjne wyrażane są odrębnie dla każdego miernika i mogą przyjmować np. następujące postaci: rosnący, malejący, max lub min. Należy je odczytywać jako wartości pożądane w trakcie realizacji procesów będących pochodnymi celów i działań przyjętych w Strategii. Szczegółowe wartości bazowe i referencyjne mierników zostały zamieszczone w poniższej tabeli.

Tablica nr 43 - Wartości bazowe i referencyjne mierników

Działania	Mierniki realizacji działań	Wartość bazowa	Wartość referencyjna	Okres dla wartości bazowej
1.1.1 Udzielanie wsparcia w formie finansowej i rzeczowej	1.1.1.1 Kwota udzielonego wsparcia			
1.1.2 Pozyskanie środków na zajęcia sportowe i rekreacyjne dedykowane osobom starszym	1.1.2.1 Kwota wnioskowanych środków			
	1.1.2.2 Kwota wydatkowanych środków			
1.1.3 Organizacja zajęć sportowych dla osób starszych	1.1.3.1 Liczba osób biorących udział w zajęciach			
1.1.4 Organizacja spotkań tematycznych dla osób starszych	1.1.4.1 Liczba zorganizowanych spotkań			
	1.1.4.2 Liczba osób biorących udział w spotkaniu			
1.2.1 Zwiększenie dostępności do usług opiekuńczych, podniesienie jakości ich realizacji	1.2.1.1 Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi			
	1.2.1.2 Liczba osób wykonujących usługi opiekuńcze			
1.2.2 Likwidacja barier architektonicznych	1.2.2.1 Liczba zlikwidowanych barier			
1.2.3 Pomoc rzeczowa z Programu POPŻ	1.2.3.1 Liczba osób objętych wsparciem			
1.3.1 Przygotowywanie imprez okolicznościowych dla dzieci i seniorów	1.3.1.1 Liczba spotkań			
	1.3.1.2 Liczba osób biorących udział w spotkaniu			
1.4.1 Organizacja stałej pomocy wolontariuszy dla osób starszych w codziennych czynnościach	1.4.1.1 Liczba osób objętych pomocą			
	1.4.1.2 Liczba wolontariuszy zaangażowanych w pomoc			
1.5.1 Realizacja programu "Szlachetna paczka"	1.5.1.1 Liczba osób, które otrzymały pomoc			
1.5.2 Realizacja zajęć rozwijających umiejętności	1.5.2.1 Liczba przeprowadzonych zajęć			

Działania	Mierniki realizacji działań	Wartość bazowa	Wartość referencyjna	Okres dla wartości bazowej
ekonomicznych osób doznających ubóstwa	1.5.2.2 Liczba uczestników zajęć			
1.5.3 Pomoc rzeczowa dla osób ubogich	1.5.3.1 Liczba osób objętych wsparciem			
2.1.1 Przeprowadzenie kursów doszkalających dla osób powyżej 50 +	2.1.1.1 Liczba przeprowadzonych kursów			
	2.1.1.2 Liczba uczestników			
2.1.2 Prowadzenie poradnictwa zawodowego i psychologicznego dla osób długotrwale bezrobotnych w wieku powyżej 50 roku życia	2.1.2.1 Liczba udzielonych porad			
3.1.1 Organizacja imprez środowiskowych oraz wyjazdów integracyjnych	3.1.1.1 Liczba zorganizowanych wyjazdów i imprez			
	3.1.1.2 Liczba osób biorących udział w wyjazdach i imprezach			
3.1.2 Integracja społeczna osób niepełnosprawnych	3.1.2.1 Liczba zorganizowanych imprez integracyjnych			
	3.1.2.2 Liczba uczestników imprez integracyjnych			
3.1.3 Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych	3.1.3.1 Liczba osób niepełnosprawnych podejmujących zatrudnienie			
	3.1.3.2 Liczba przeprowadzonych kursów			
	3.1.3.3 Liczba uczestników kursów			
3.1.4 Organizacja wsparcia dla opiekunów osób zależnych	3.1.4.1 Liczba opiekunów, którzy otrzymali pomoc			
3.1.5 Pozyskiwanie środków finansowych na organizację wsparcia dla opiekunów osób zależnych	3.1.5.1 Kwota pozyskanych środków finansowych			
3.1.6 Rozwój i promocja idei wolontariatu i włączenie wolontariuszy do pomocy dla osób niepełnosprawnych	3.1.6.1 Liczba wolontariuszy			
	3.1.6.2 Liczba osób objętych pomocą wolontariuszy			
3.1.7 Promowanie twórczości osób niepełnosprawnych i edukacja społeczności lokalnej na temat funkcjonowania osób niepełnosprawnych	3.1.7.1 Liczba imprez			
	3.1.7.2 Liczba uczestników imprez			
	3.1.7.3 Liczba publikacji			
3.2.1 Współdziałanie w realizacji	3.2.1.1 Liczba osób			

Działania	Mierniki realizacji działań	Wartość bazowa	Wartość referencyjna	Okres dla wartości bazowej
programów zdrowotnych	objętych działaniem, liczba imprez, liczba publikacji			
3.2.2 Utworzenie dziennego ośrodka wsparcia	3.2.2.1 Liczba miejsc			
	3.2.2.2 Liczba osób korzystających			
3.2.3 wzrost zatrudnienia lekarzy specjalistów na terenie Gminy	3.2.3.1 Liczba lekarzy specjalistów			
3.3.1 Likwidacja barier architektonicznych	3.3.1.1 Liczba zlikwidowanych barier architektonicznych			
3.4.1 Poszerzenie działalności WTZ i ŚDS na terenie gminy	3.4.1.1 Liczba osób oczekujących na miejsce w WTZ			
	3.4.1.2 Liczba osób oczekujących na miejsce w ŚDS			
4.1.1 Realizacja projektów socjalnych mających na celu edukację rodzin w zakresie zarządzania budżetem domowym, przeciwdziałania wyuczonej bezradności, zapobieganie długotrwałemu bezrobociu.	4.1.1.1 Ilość projektów			
	4.1.1.2 Liczba uczestników			
4.1.2 Organizacja wypoczynku zimowego i letniego dla dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych ubóstwem.	4.1.2.1 Liczba uczestników			
	4.1.3 Organizacja akcji / zbiórek mających na celu pomoc rodzinom znajdującym się w niedostatku – np. Akcja świąteczna, zbiórka odzieży, zbiórki żywności dla potrzebujących.	4.1.3.1 Ilość zorganizowanych akcji/zbiórek		
	4.1.3.2 Liczba osób/ rodzin otrzymujących pomoc			
4.2.1 Prowadzenie edukacji mieszkańców w zakresie prawidłowo wypełniania ról rodzicielskich, prawidłowego modelu rodziny, wartości i postaw rodzinnych.	4.2.1.1 Ilość opublikowanych materiałów/artykułów			
	4.2.1.2 Liczba spotkań edukacyjnych			
	4.2.1.3 Liczba uczestników spotkań edukacyjnych			
4.2.2 Działania edukacyjne mające na celu zwiększenie kompetencji opiekuńczych i wychowawczych rodziców i opiekunów, również w	4.2.2.1 Ilość szkoleń, warsztatów			

Działania	Mierniki realizacji działań	Wartość bazowa	Wartość referencyjna	Okres dla wartości bazowej
odniesieniu do trudnych sytuacji rodzinnych jak niepełnosprawność, długotrwała choroba				
4.2.3 Utworzenie klubu malucha	4.2.3.1 Liczba miejsc w klubie			
4.2.4 Poszerzanie oferty spędzania czasu wolnego dla rodzin dzieci i młodzieży, między innymi poprzez rozwijanie infrastruktury, wykorzystanie zasobów oświatowych, kulturalnych, sportowo-rekreacyjnych gminy, zwiększenie ilości zajęć pozalekcyjnych, pozaszkolnych.	4.2.4.1 Liczba prowadzonych kół			
	4.2.4.2 Liczba dzieci uczestniczących w zajęciach pozalekcyjnych, pozaszkolnych			
4.2.5 Promowanie i wspieranie rodzin wielodzietnych, niepełnych (zwiększenie dostępności do różnorodnych dóbr i usług – zwiększenie bezpłatnych usług w ramach Gminnej Karty Dużej Rodziny 3+)	4.2.5.1 Liczba wydanych kart			
	4.2.5.2 Liczba podmiotów oferujących swoje usługi w ramach Gminnej Karty Dużej Rodziny 3+			
4.2.6 Promowanie idei wolontariatu wśród dzieci i młodzieży	4.2.6.1 Liczba wolontariuszy			
4.2.7 Kontynuowanie i wspieranie działań integracyjnych na rzecz rodzin między innymi poprzez organizowanie cyklicznych imprez integracyjnych – spotkań, pikników, wieczornic itd.	4.2.7.1 Ilość imprez integracyjnych dla rodzin			
	4.2.7.2 Liczba uczestników			
4.2.8 Dalszy rozwój działalności Świetlicy Środowiskowej	4.2.8.1 Liczba uczestników zajęć w Świetlicy			
4.3.1 Doskonalenie współpracy pracownika socjalnego i asystenta rodziny w zakresie udzielania wsparcia rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo-wychowawcze.	4.3.1.1 Liczba osób objętych wsparciem asystenta rodziny			
	4.3.1.2 Liczba rodzin objętych pracą socjalną			
4.3.2 Dalszy rozwój poradnictwa specjalistycznego	4.3.2.1 Liczba godzin pracy poszczególnych			

Działania	Mierniki realizacji działań	Wartość bazowa	Wartość referencyjna	Okres dla wartości bazowej
– (psychologicznego, terapeutycznego, prawnego) dla rodzin w których występują problemy opiekuńczo- wychowawcze.	specjalistów			
	4.3.2.2 Liczba osób korzystających z wsparcia			
4.3.3 Rozpowszechnianie informacji o instytucjach i specjalistach świadczących pomoc dziecku i rodzinie	4.3.3.1 Ilość rozpowszechnionych informacji			
4.3.4 Organizowanie grup wsparcia, grup samopomocowych dla rodziców i opiekunów borykających się z problemami opiekuńczo- wychowawczymi	4.3.4.1 Ilość zorganizowanych grup wsparcia lub grup samopomocowych			
	4.3.4.2 Liczba uczestników grupy wsparcia lub grupy samopomocowej			
4.4.1 Organizacja i udział w szkoleniach pracowników pomocy społecznej	4.4.1.1 Liczba szkoleń w których udział wzięli pracownicy pomocy społecznej			
	4.4.1.2 Liczba uczestników szkoleń			
4.4.2 Stworzenie możliwości udziału w superwizji pracownikom socjalnym, asystentowi rodziny	4.4.2.1 Liczba uczestników superwizji			
4.5.1 Organizowanie narad, konferencji, spotkań informacyjnych	4.5.1.1 Liczba spotkań, narad, konferencji			
	4.5.1.2 Liczba uczestników			
5.1.1 Zintensyfikowanie na terenie gminy profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej, szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w szczególności kierowanej dla dzieci i młodzieży	5.1.1.1 Liczba warsztatów, szkoleń			
	5.1.1.2 Liczba ulotek, plakaty			
5.2.1 Rozwój wsparcia i pomocy specjalistycznej dla osób i rodzin z problemem uzależnień, zwiększenie dostępności do pomocy terapeutycznej, psychologicznej, prawnej poprzez poszerzenie oferty funkcjonującego w Gminie Punktu Konsultacyjnego dla	5.2.1.1 Liczba specjalistów udzielających poradnictwa i wsparcia osobom uzależnionym na terenie Gminy			
	5.2.1.2 Liczba specjalistów udzielających poradnictwa i wsparcia osobom doświadczającym przemoc na terenie Gminy			

Działania	Mierniki realizacji działań	Wartość bazowa	Wartość referencyjna	Okres dla wartości bazowej
osób uzależnionych	5.2.1.3 Liczba osób korzystających z poradnictwa i wsparcia			
5.2.2 Wspieranie powstawania i działalności grup samopomocowych na terenie Gminy	5.2.2.1 Liczba działających grup wsparcia			
	5.2.2.2 Liczba uczestników grup wsparcia			

Źródło: opracowanie własne

6. Sposób realizacji Strategii oraz jej ramy finansowe

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sułkowice realizowana będzie dzięki oddziaływaniom kształtowanym m.in. przez następujące programy i projekty:

1. Program Wspierania Rodziny dla gminy Sułkowice na lata 2018-2020 i kolejne lata w trakcie obowiązywania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych;
2. Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w gminie Sułkowice na lata 2016-2020 i kolejne lata w trakcie obowiązywania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych;
3. Gminny Program Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Sułkowice na rok 2020 i kolejne lata w trakcie obowiązywania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych;
4. Projekt socjalny „Współdziałanie i zmiana” od 01.09.2020 do 31.12.2020 (współfinansowanie: Program Ostonowy „Wspieranie JST w tworzeniu systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie);
5. Projekt socjalny „Koło seniora” od 01.02.2020 do 31.12.2020 (współfinansowany: Małopolski Urząd Wojewódzki w Krakowie);
6. Projekt: „Druga szansa” od 01.06.2019 do 31.05.2022 (współfinansowany: EFS).

Realizacja Strategii z perspektywy ram finansowych opiera się o następujące źródła finansowa:

1. środki własne gmin,
2. dotacje z budżetu państwa,
3. środki krajowych funduszy celowych (np. PFRON, Fundusz Pracy),
4. środki pomocowych funduszy Unii Europejskiej,

5. dochody z opłat za zezwolenia wydane na podstawie art. 18 lub art. 18¹ oraz dochody z opłat określonych w art. 11¹ Ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz środki rządowych lub pozarządowych programów celowych.

Konstruując ramy finanse dla budowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Sułkowice na lata 2021-2028 przyjęto jako odniesienie wydatki w działach: 801 - oświata i wychowanie, 851 - ochrona zdrowia, 852 – pomoc społeczna, 853 - pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej, 854 - edukacyjna opieka wychowawcza oraz 855 – rodzina; z okresu lat 2017-2020.

Dział 801 – oświata i wychowanie - obejmują następujące rozdziały:

- 80101 Szkoły podstawowe
- 80103 Oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych
- 80104 Przedszkola
- 80110 Gimnazja
- 80113 Dowożenie uczniów do szkół
- 80114 Zespoły obsługi ekonomiczno-administracyjnej szkół
- 80146 Doksztalcanie i doskonalenie nauczycieli
- 80148 Stołówki szkolne i przedszkolne
- 80149 Realizacja zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci w przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych i innych formach wychowania przedszkolnego
- 80150 Realizacja zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci i młodzieży w szkołach podstawowych, gimnazjach, liceach ogólnokształcących, liceach profilowanych i szkołach zawodowych oraz szkołach artystycznych
- 80152 Realizacja zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci i młodzieży w gimnazjach, klasach dotychczasowego gimnazjum prowadzonych w szkołach innego typu, liceach ogólnokształcących, technikach, szkołach policealnych, branżowych szkołach I i II stopnia i klasach dotychczasowej zasadniczej szkoły zawodowej prowadzonych w branżowych

szkołach I stopnia oraz szkołach artystycznych⁷

80153 Zapewnienie uczniom prawa do bezpłatnego dostępu do podręczników, materiałów edukacyjnych lub materiałów ćwiczeniowych

80195 Pozostała działalność

Dział 851 – ochrona zdrowia - obejmują następujące rozdziały:

85111 Szpitale ogólne

85153 Zwalczanie narkomanii

85154 Przeciwdziałanie alkoholizmowi

85158 Izby wytrzeźwień

85195 Pozostała działalność

Dział 852 – pomoc społeczna - obejmują następujące rozdziały:

85201 Placówki opiekuńczo-wychowawcze⁸

85202 Domy pomocy społecznej

85203 Ośrodki wsparcia

85204 Rodziny zastępcze⁹

85205 Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie

85206 Wspieranie rodziny¹⁰

85211 Świadczenie wychowawcze¹¹

⁷ Od 1 stycznia 2018 roku brzmienie nadane Rozporządzeniem Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 21.07.2017 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów

i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1421)

⁸ Od dnia 1 stycznia 2017 roku wydatki z niniejszego rozdziału ujmowane są w dziale 855 – Rodzina – Rozporządzenie Ministra Finansów zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych z dnia 25 lipca 2016 r. (Dz.U. z 2016 r. poz. 1121)

⁹ op. cit.

¹⁰ op. cit.

¹¹ Uchylony z dniem 1 stycznia 2017 roku Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 25.07.2016 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych

- 85212 Świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego¹²
- 85213 Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej, niektóre świadczenia rodzinne oraz za osoby uczestniczące w zajęciach w centrum integracji społecznej
- 85214 Zasiłki okresowe, celowe i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe
- 85215 Dodatki mieszkaniowe
- 85216 Zasiłki stałe
- 85219 Ośrodki pomocy społecznej
- 85220 Jednostki specjalistycznego poradnictwa, mieszkania chronione i ośrodki interwencji kryzysowej
- 85228 Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze
- 85230 Pomoc w zakresie dożywiania
- 85295 Pozostała działalność

Dział 854 - edukacyjna opieka wychowawcza - obejmuje następujące rozdziały:

- 85401 Świetlice szkolne
- 85404 Wspieranie rodziny
- 85415 Pomoc materialna dla uczniów o charakterze socjalnym
- 85416 Pomoc materialna dla uczniów o charakterze motywacyjnym

Dział 855 – rodzina - obejmuje następujące rozdziały:

- 85501 Świadczenie wychowawcze
- 85502 Świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego
- 85503 Karta Dużej Rodziny
- 85504 Wspieranie rodziny

¹² po cit.

- 85505 Tworzenie i funkcjonowanie żłobków
- 85508 Rodziny zastępcze
- 85513 Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia rodzinne, zgodnie z przepisami ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz za osoby pobierające zasiłki dla opiekunów, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów
- 85595 Pozostała działalność

Wyznaczając ramy finansowe na lata 2021-2028, które służyć będą realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sułkowiec uwzględniono czynniki ryzyka w postaci zmieniających się przepisów prawa oraz bieżącej projekcji wskaźnika inflacji CPI¹³, która zakłada, że osiągnie on odpowiednio: 3,3% w 2020 roku; 1,5% w 2021 roku oraz 2,1% w 2022 roku. Ponadto uwzględniono również dotychczasowy poziom wydatków w działach: 801, 851, 852, 853, 854, 855, jak również konieczność zapewnienia stałego wzrostu jakości świadczonych usług. Średnioroczny wzrost wydatków gminy Sułkowiec w powyższych działach w okresie od 2017 do 2020 roku wyniósł 4% (r/r). Szczegółowe dane za lata 2017-2020 zawiera poniższa tabela.

Tablica nr 44 - Wydatki gminy Sułkowiec w latach 2017 – 2020 wg działów klasyfikacji budżetowej: 801, 851, 852, 853, 854, 855.

Rok	Plan wydatków po zmianach w działach: 801, 851, 852, 853, 854, 855	Zmiana (r/r)
	kwota w zł	[%]
2017	45 782 852	-
2018	45 193 436	-1
2019	48 946 772	8
2020	51 464 672	5
średnia		4

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań Rb-28S gminy Sułkowiec

Biorąc pod uwagę wszystkie wyżej wymienione czynniki, jak również niestabilną dynamikę wzrostu planu wydatków w obszarze analizowanych działów, zredukowano prognozowany wskaźnik wzrostu wydatków do poziomu 2,5% rocznie w latach 2021 - 2028. Estymowana wielkość środków publicznych w tym okresie, w działach: 801 - oświata i wychowanie, 851 - ochrona zdrowia, 852 – pomoc społeczna, 853 - pozostałe zadania

¹³Bieżąca projekcja inflacji i PKB (opublikowana 17 lipca 2020 r.), źródło: https://www.nbp.pl/home.aspx?f=/polityka_pieniezna/dokumenty/projekcja_inflacji_2020_lipiec.html

w zakresie polityki społecznej, 854 - edukacyjna opieka wychowawcza oraz 855 – rodzina, została zaprezentowana w poniższej tabeli. Jako bazy przyjęto plan finansowy po zmianach na 2020 rok, według stanu na koniec czerwca 2020 roku. Realizacja zadań wynikających ze Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sułkowice w latach 2021-2028 finansowana będzie z budżetu gminy Sułkowice do wysokości środków finansowych zaplanowany na ten cel w danym roku budżetowym.

Tablica nr 45 - Ramy finansowe dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Sułkowice na lata 2020 – 2028 w działach klasyfikacji budżetowej: 801, 851, 852, 853, 854, 855.

Rok	Prognozowane wydatki w działach 801, 851, 852, 853, 854, 855
	kwota w zł
2020	51 464 672
2021	52 751 289
2022	54 070 071
2023	55 421 823
2024	56 807 368
2025	58 227 552
2026	59 683 241
2027	61 175 322
2028	62 704 705

Źródło: opracowanie własne

7. Monitoring i ewaluacja strategii

Zapewnienie realizacji strategii w sposób gwarantujący osiągnięcie zakładanych rezultatów możliwe jest tylko w sytuacji, kiedy na etapie jej realizacji badamy postępy i efekty podejmowanych zadań. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest dokumentem o charakterze średnio lub długo okresowym, z tego też powodu mogą wystąpić na etapie jej realizacji trudności, których nie przewidywaliśmy w momencie jej budowania. Nierzadko zdarza się też, że czynniki płynące z otoczenia uległy zmianie, co może powodować zakłócenia w realizacji strategii. Występowanie tzw. czynników ryzyka jest jedną z istotnych przyczyn wpływających na nieosiągnięcie zakładanych celów. Dlatego budując SRPS należy na każdym etapie jej realizacji brać je pod uwagę i odpowiednio reagować na niedopasowania wewnętrzne i zewnętrzne, zakłócające osiągnięcie spodziewanych rezultatów.

Mechanizmem, którego zadaniem jest zapewnienie osiągnięcia celów strategicznych oraz operacyjnych i odpowiednio wczesne reagowanie na wewnętrzne i zewnętrzne czynniki ryzyka jest ewaluacja. Głównym jej zadaniem jest polepszenie efektywności i wydajności wdrażanych działań, co bezpośrednio przyczynia się do zapewnienia realizacji celów

przyjętych w strategii. Ponadto wyszczególnia się inne, bardziej specyficzne cele ewaluacji, wśród których można wymienić m.in.

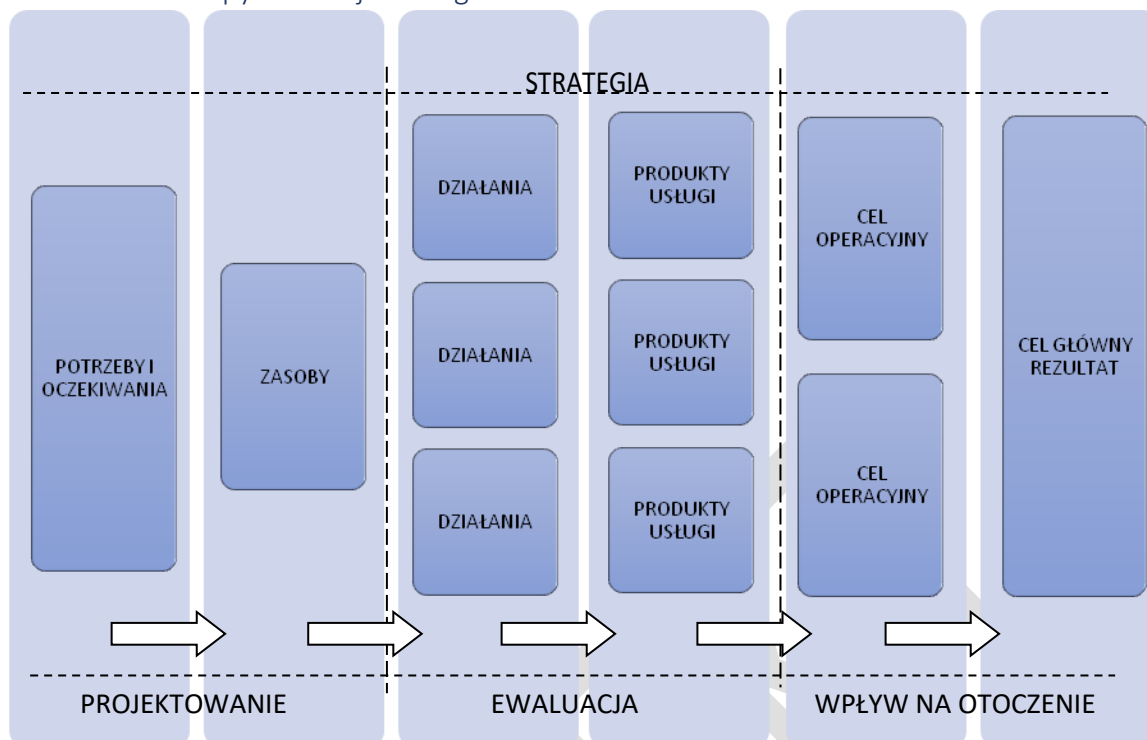
- określenie efektów podjętych działań,
- zapewnienie lepszego zaspokojenia oczekiwań odbiorców końcowych programów lub działań,
- poprawa jakości programów,
- podniesienie kompetencji zawodowych osób realizujących programy lub zadania,
- dostarczenie informacji koniecznych do podejmowania decyzji i oceny skutków,
- pogłębienie odpowiedzialności za realizację programów i zadań wśród wszystkich podmiotów realizujących,
- poprawa procedur i eliminowanie działań nieefektywnych.

Ewaluacja jest mechanizmem, który zapewnia utrzymanie jakości podejmowanych działań i przyczynia się do skutecznego osiągnięcia zakładanych celów. Każda organizacja dostarczająca produkty czy usługi musi pracować nad swoją konkurencyjnością w otaczającej ją rzeczywistości. Zagadnienie konkurencyjności nie dotyczy tylko i wyłącznie podmiotów komercyjnych. Organizacje publiczne, wśród których należy wymienić: szkoły, szpitale czy choćby nawet starostwa powiatowe lub urzędy gmin; nieustannie stają przed koniecznością wprowadzania strategicznych zmian w organizacji, co nazywamy zarządzaniem konkurencyjnością. W przypadku starostw czy urzędów gmin również mamy do czynienia z koniecznością zarządzania konkurencyjnością. Jednak konkurencyjność tą będziemy pojmować w sposób odmienny, niż ma to miejsce w przypadku podmiotów komercyjnych. Instytucje tego typu świadczą usługi, jednak z uwagi na uregulowania prawne i podział administracyjny w sposób naturalny nie posiadają konkurentów w pełnym słowa tego znaczeniu. Jak twierdzi P. Drucker „[...] każda instytucja potrzebuje przemyślenia, w czym jest mocna. Czy jest mocna w tym, czego naprawdę potrzeba temu właśnie biznesowi (przedsięwzięciu - przyp. aut.)? I czy wystarczająco [...] rozmieszcza swoje siły tam, gdzie przyniosą wyniki? I co dokładnie jest „rynkiem” dla tego konkretnego biznesu, teraz i na najbliższe lata?”¹⁴ Przenosząc te rozważania na grunt SRPS musimy jednoznacznie stwierdzić, że właściwie przeprowadzona ewaluacja zapewnia odpowiedni dobór środków i działań, których efektem będzie osiągnięcie zakładanych rezultatów.

Chcąc zobrazować graficznie proces ewaluacji podejmowanych działań lub wdrażanych programów posłużymy się poniższą grafiką, która umiejscawia go w przebiegu realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

¹⁴ M. Bednarczyk, *Organizacje publiczne – zarządzanie konkurencyjnością*, Wydawnictwo Naukowe PWN Warszawa – Kraków 2001, s. 181

Schemat nr 20 - Etapy realizacji strategii

Źródło: opracowanie własne

Projektując proces ewaluacji należy określić jej podstawowy zakres, tzn. dokładnie wskazać obszary obejmowane badaniem ewaluacyjnym. Ważnym na tym etapie jest wybór istotnych elementów z punktu widzenia realizacji strategii. Ewaluacja musi skupić się na czynnikach zewnętrznych oraz wewnętrznych, które decydują o powodzeniu w osiągnięciu przyjętych celów i rezultatów. Nie wydaje się zasadnym prowadzenie ewaluacji na elementach i obszarach, które z punktu widzenia realizacji strategii są mało znaczące lub nie wpływają istotnie w bezpośredni sposób na osiągnięte cele. Ważną jest również częstotliwość prowadzenia badań ewaluacyjnych, odnosząc to zagadnienie do Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych przyjmujemy, że badania takie będą prowadzone w okresie co cztery lata. W ramach ewaluacji zostaną wykonane następujące czynności:

- określenie przedmiotu badań
- wybór metodologii i przeprowadzenie badań
- analiza wyników badań
- przyjęcie wniosków i rekomendacji

Na etapie projektowania ewaluacji osoby kluczowe dla realizacji SRPS określą, w jaki sposób przyjęte zostaną dane bazowe, które będą stanowiły punkt odniesienia dla prowadzonych badań ewaluacyjnych. Naturalnym w tej sytuacji jest posłużenie się przyjętymi miernikami (wskaźnikami), określonymi w strategii, jednak dla zapewnienia elastyczności i właściwego reagowania na zmieniające się otoczenie dopuszczalnym jest skonstruowanie nowego benchmark'u, który w ramach realizowanych zdań będzie lepiej opisywał rezultaty i ich wpływ na otoczenie.

Całość prac związanych z procesem ewaluacji podsumowana zostanie w raporcie ewaluacji, stanowiącym dokument oceniający rezultaty podejmowanych dotychczas działań oraz wskazującym czynniki ryzyka i działania korygujące w sytuacji, gdy osiągnięcie celów strategicznych może być zagrożone. Raport ewaluacyjny sporządzany jest i przedkładany Burmistrzowi Sułkowic w terminie do końca września roku następującego po badanym okresie.

Ponadto, co roku prowadzony będzie monitoring, którego celem jest bieżące badanie czy realizacja strategii przebiega we właściwy sposób oraz czy nie występują zakłócenia zmniejszające szanse osiągnięcia zakładanych rezultatów. Zakres badania monitoringowego obejmują zespół mierników (wskaźników) opisanych w strategii. Okresowy monitoring kończy się raportem zawierającym: wnioski i podsumowanie. Raport z monitoringu przygotowywany jest przez zespół odpowiedzialny za realizację strategii i w terminie do końca kwietnia roku następującego po badanym, przedkładany jest Burmistrzowi Sułkowic. Kluczowym pytaniem, na które musi znaleźć odpowiedź niniejszy zespół brzmi: czy działania realizowane w roku poprzednim przyczyniły się do osiągnięcia zakładanych celów? W roku kalendarzowym, w którym realizowane są badania ewaluacyjne odstępują się od obowiązku sporządzenia raportu z monitoringu. Jednakże dla zachowania ciągłości łańcucha danych, koniecznym jest przeprowadzenie badań w zakresie przyjętych mierników.

Spis tabel

Tablica nr 1 - Rozkład ludności powiatu myślenickiego wg stanu na koniec 2019 roku	30
Tablica nr 2 - Stan ludności wg miejsca zamieszkania i płci	31
Tablica nr 3 - Liczba mieszkańców powiatu myślenickiego wg miejsca zamieszkania w podziale na gminy w latach 2017-2019	32
Tablica nr 4 – Dynamika zmian liczby mieszkańców w poszczególnych gminach za okres 2017-2019	32
Tablica nr 5 - Liczba mieszkańców w wieku 65 lat i więcej w latach 2017-2019.....	33
Tablica nr 6 - Dynamika przyrostu mieszkańców w wieku 65 lat i więcej w ujęciu terytorialnym w latach 2017-2019	34
Tablica nr 7 - Ludność gminy Sułkowice w podziale na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny w latach 2017-2019.....	34
Tablica nr 8 - Wskaźniki obciążenia demograficznego w latach 2015-2019	36
Tablica nr 9 - Przyrost naturalny na 1000 ludności wg miejsca zamieszkania w latach 2015-2019	37
Tablica nr 10 - Migracja wewnętrzna ludności w latach 2015-2019	38
Tablica nr 11 - Migracja zagraniczna w latach 2015-2019	38
Tablica nr 12 – Liczba pracujących w poszczególnych sektorach gospodarki w latach 2014-2018	39
Tablica nr 13 - Stopa bezrobocia rejestrowanego wg stanu na koniec roku w latach 2010-2019.....	39
Tablica nr 14 - Bezrobotni zarejestrowani wg płci w latach 2015-2019.....	40
Tablica nr 15 - Bezrobotni zarejestrowani wg wieku w latach 2015-2019 (stan na koniec roku). ..	41
Tablica nr 16 - Odsetek bezrobotnych zarejestrowanych wg poziomu wykształcenia w latach 2015-2019	42
Tablica nr 17 - Bezrobotni zarejestrowani, pozostający bez pracy dłużej niż 1 rok w latach 2014-2018	43
Tablica nr 18 - Niepełnosprawni zarejestrowani w urzędzie pracy wg płci w latach 2015-2019. ..	43
Tablica nr 19 - Bezrobotni zarejestrowani wg stażu pracy w okresie 2015-2019 roku	44
Tablica nr 20 - Powody przyznania pomocy w latach 2017-2020 na terenie gminy Sułkowice ...	45
Tablica nr 21 - Problem ubóstwa na terenie gminy Sułkowice w latach 2017-2019	46
Tablica nr 22 - Problem długotrwałej lub ciężkiej choroby na terenie gminy Sułkowice w latach 2017-2019	47
Tablica nr 23 - Problem ochrony macierzyństwa na terenie gminy Sułkowice w latach 2017-2019	48
Tablica nr 24 - Problem niepełnosprawności na terenie gminy Sułkowice w latach 2017-2019. ..	49
Tablica nr 25 - Problem bezrobocia na terenie gminy Sułkowice w latach 2017-2019	50

Tablica nr 26 - Problem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego na terenie gminy Sułkowice w latach 2017-2019	52
Tablica nr 27 - Problem alkoholizmu na terenie gminy Sułkowice w latach 2017-2019.....	53
Tablica nr 28 - Leczenie odwykowe pacjentów z terenu gminy Sułkowice w latach 2017-2020..	54
Tablica nr 29 - Cele i zadania Gminnego Programy Wspierania Rodziny w gminie Sułkowice	55
Tablica nr 30 - Charakterystyka pracy asystenta rodziny na terenie gminy Sułkowice w latach 2017-2020 (I półrocze).....	56
Tablica nr 31 – Placówki wsparcia dziennego na terenie gminy Sułkowice według stanu na koniec pierwszego półrocza 2020 roku	58
Tablica nr 32 - Wysokość wydatków na instytucjonalną pieczę zastępczą na terenie gminy Sułkowice w latach 2017-2019	58
Tablica nr 33 – Ośrodki wsparcia dziennego na terenie gminy Sułkowice według stanu na koniec pierwszego półrocza 2020 roku	59
Tablica nr 34 – Prognozowana zmiana liczby mieszkańców w wieku 65 lat i więcej dla gminy Sułkowice na okres 2020 - 2028 roku	75
Tablica nr 35 – Prognozowana zmiana liczby rodzin dotkniętych ubóstwem na terenie gminy Sułkowice w latach 2020-2028	76
Tablica nr 36 – Prognozowana zmiana liczby rodzin dotkniętych problemem długotrwałej lub ciężkiej choroby na terenie gminy Sułkowice w latach 2020-2028	78
Tablica nr 37 – Prognozowana zmiana liczby rodzin wykazujących potrzebę ochrony macierzyństwa na terenie gminy Sułkowice w latach 2020-2028	79
Tablica nr 38 – Prognozowana zmiana liczby rodzin dotkniętych problemem niepełnosprawności na terenie gminy Sułkowice w latach 2020-2028	80
Tablica nr 39 – Prognozowana liczba osób bezrobotnych w wieku powyżej 50 roku życia na terenie gminy Sułkowice w latach 2020-2028	81
Tablica nr 40 – Prognozowana zmiana liczby rodzin dotkniętych problemem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych na terenie gminy Sułkowice w latach 2020-2028	83
Tablica nr 41 - Analiza SWOT.....	84
Tablica nr 42 - Cele strategiczne, operacyjne i działania przyjęte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych	92
Tablica nr 43 - Wartości bazowe i referencyjne mierników	100
Tablica nr 44 - Wydatki gminy Sułkowice w latach 2017 – 2020 wg działów klasyfikacji budżetowej: 801, 851, 852, 853, 854, 855.....	109
Tablica nr 45 - Ramy finansowe dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Sułkowice na lata 2020 – 2028 w działach klasyfikacji budżetowej: 801, 851, 852, 853, 854, 855.	110

Spis schematów

Schemat nr 1 - Usytuowanie gminy Sułkowice na terenie powiatu myślenickiego	14
Schemat nr 2 – Gmina Sułkowice – mapa obszaru	15
Schemat nr 3 - Przyrost naturalny na 1000 ludności wg miejsca zamieszkania w latach 2015 - 2019	37
Schemat nr 4 - Stopa bezrobocia rejestrowanego w latach 2010-2019	40
Schemat nr 5 - Grupy wiekowe osób bezrobotnych na terenie gminy Sułkowice w okresie 2015-2019 roku	42
Schemat nr 6 - Liczba rodzin dotkniętych ubóstwem na terenie gminy Sułkowice w latach 2017-2019	46
Schemat nr 7 - Liczba rodzin dotkniętych długotrwałą lub ciężką chorobą na terenie gminy Sułkowice w latach 2017-2019	47
Schemat nr 8 - Liczba rodzin wykazujących potrzeby w zakresie ochrony macierzyństwa w latach 2017-2019.....	49
Schemat nr 9 - Liczba rodzin dotkniętych niepełnosprawnością na terenie gminy Sułkowice w latach 2017-2019.....	50
Schemat nr 10 - Liczba rodzin dotkniętych problemem bezrobocia na terenie gminy Sułkowice w latach 2017-2019.....	51
Schemat nr 11 - Problem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego na terenie gminy Sułkowice w latach 2017-2019	53
Schemat nr 12 - Liczba rodzin dotkniętych problemem alkoholizmu na terenie gminy Sułkowice w latach 2017-2019.....	54
Schemat nr 13 – Prognozowana zmiana liczby mieszkańców w wieku 65 lat i więcej dla gminy Sułkowice na okres 2020 – 2028 roku	76
Schemat nr 14 – Prognozowana zmiana liczby rodzin dotkniętych ubóstwem na terenie gminy Sułkowice w latach 2020-2028	77
Schemat nr 15 – Prognozowana zmiana liczby rodzin dotkniętych problemem długotrwałej lub ciężkiej choroby na terenie gminy Sułkowice w latach 2020-2028	78
Schemat nr 16 – Prognozowana zmiana liczby rodzin wykazujących potrzebę ochrony macierzyństwa na terenie gminy Sułkowice w latach 2020-2028	79
Schemat nr 17 – Prognozowana zmiana liczby rodzin dotkniętych problemem niepełnosprawności na terenie gminy Sułkowice w latach 2020-2028.....	81
Schemat nr 18 – Prognozowana liczba osób bezrobotnych w wieku powyżej 50 roku życia na terenie gminy Sułkowice w latach 2020-2028	82
Schemat nr 19 – Prognozowana zmiana liczby rodzin dotkniętych problemem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych na terenie gminy Sułkowice w latach 2020-2028	83
Schemat nr 20 - Etapy realizacji strategii	112